

Universitätsbibliothek Wuppertal

Arrian's "Anabasis"

Arrianus, Flavius

Leipzig, 1875

Buch VI

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2208](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2208)

καὶ τὸν Ἀκεσίηνν αὖ διαβάς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ἤκειν, ἵνα καὶ τῶν πόλεων τῆς τε Νικαίας καὶ τῶν Βουκεφάλων ὅσα πρὸς τῶν ὄμβρων πεπονηκότα ἦν ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐπεσκεύασε καὶ τὰ ἄλλα τὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκόσμιε.

APPIANOY ANABASEΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

BIBAION EKTON.

Ἀλέξανδρος δέ, ἐπειδὴ παρεσκεύασθησαν αὐτῷ ἐπὶ τοῦ 1
Ὑδάσπου ταῖς ὄχθαις πολλαὶ μὲν τριακόντοροι καὶ ἡμιόλιαι,
πολλὰ δὲ καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα καὶ ἄλλα ὅσα ἐς παρακομιδὴν
στρατιᾶς ποταμῷ εὐπορα, ἔγνω καταπλεῖν κατὰ τὸν Ὑδάσπην
ὡς ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν. πρότερον μὲν γε ἐν τῷ 2
Ἰνδῷ ποταμῷ κροκοδείλους ἰδὼν, μόνῳ τῶν ἄλλων ποταμῶν
πλήν Νείλου, πρὸς δὲ ταῖς ὄχθαις τοῦ Ἀκεσίνου κνάμους

in der Bedeutung beistimmen
(oder bestätigen).

5. ὄμβρων. S. c. 9, 4.

Buch VI.

Alexander fährt den Hydaspes herab bis zu dessen Vereinigung mit dem Akesines, Hydraotes, Hyphasis, welche Flüsse, zu einem Strom vereinigt, sich in den Indos ergiessen. Darauf segelt er den Indos hinab bis zu dessen Mündung in den indischen Ocean. Nearchos Anführer der Flotte.

Cap. 1.

1. ἡμιόλια (erg. νῆες) sind leichtgebaute Kriegsschiffe, bei denen nur die Hälfte der Ruderreihen mit Ruderern besetzt war, um den Kämpfen Platz zu schaffen. Vgl. Etym. m. πλοῖον οὐ τὸ ἡμιόλιον μέρος πλὴν ἑρετῶν ἐστι πρὸς τὸ ἀπ' αὐτοῦ μάχεσθαι. Wie hier c. 18, 3. — ποταμῷ „auf einem Fluss“ ist mit ἐς παρακομιδὴν zu verbinden. Zu diesem (seltneren) Gebrauch des

Dativs vgl. c. 14, 4 ὀλίγον μὲν τι τῷ Ὑδραῶτῃ ποταμῷ κατέπλευσεν.

2. μόνῳ τῶν ἄλλ. ποτ. Vgl. Herod. IV 44 Ἰνδόν, ὃς κροκοδείλους δεινέρος ποταμῶν πάντων παρέχεται. Doch finden sich Krokodile auch in den Nebengewässern des Indos z. B. im oberen Hydaspes, Hydraotes, so wie auch im Ganges. — κνάμους. Gemeint ist die bohnenartige mehrlreiche Frucht der den Indern und Aegyptern heiligen Wasserpflanze Lotus (*nelumbium speciosum*). „Die indische Seerose trägt schöne rosenfarbene Blüten, etwa zweimal so gross als die des Mohns und eine wie ein Wespennest aussehende, ungefähr 30 haselnuss-grosse Bohnen enthaltende Frucht; noch heute ist sie in China und Ostindien hochgefeiert, in dessen Landschaften Caschmir und Orissa sie Teiche und Lagunen in prachtvoller Menge schmückt und in Frucht und Wurzeln zur Nahrung dient“. In Aegypten wächst die Pflanze (die Lilie des Nils, wie sie Herodot nennt) heute nicht mehr.

- πεφυκότας ὁποίους ἡ γῆ ἐκφέρει ἡ Αἰγυπτία, καὶ ἀκούσας
 ὅτι ὁ Ἀκισίνης ἐμβάλλει εἰς τὸν Ἰνδόν, ἔδοξεν ἐξευρηκέναι
 3 τοῦ Νείλου τὰς ἀρχάς, ὥς τὸν Νεῖλον ἐνθένδε ποθὲν ἐξ
 Ἰνδῶν ἀνίσχοντα καὶ δι' ἐρήμον πολλῆς γῆς ῥέοντα καὶ
 ταύτῃ ἀπολλύνοντα τὸν Ἰνδὸν τὸ ὄνομα, ἔπειτα ὁπόθεν ἄρχεται
 διὰ τῆς οἰκουμένης χώρας ῥεῖν Νεῖλον ἤδη πρὸς Αἰθιοπῶν
 τε τῶν ταύτῃ καὶ Αἰγυπτίων καλούμενον, ὥς Ὅμηρος ἐποίη-
 4 σεν ἐπώνυμον τῆς Αἰγύπτου Αἰγυπτον, οὕτω δὲ ἐκδιδόντα
 ἐς τὴν ἐντὸς θάλασσαν. καὶ δὴ καὶ πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα
 γράφοντα ὑπὲρ τῶν Ἰνδῶν τῆς γῆς ἄλλα τε γράφει καὶ ὅτι
 δοκοίη αὐτῷ ἐξευρηκέναι τοῦ Νείλου τὰς πηγάς, μικροῖς δὲ
 5 τισι καὶ φαύλοις ὑπὲρ τῶν τηλικούτων τεκμαιρόμενον. ἐπεὶ
 μέντοι ἀτρεκέστερον ἐξήλεγξε τὰ ἀμφὶ τῷ ποταμῷ τῷ Ἰνδῷ,
 οὕτω δὲ μαθεῖν παρὰ τῶν ἐπιχωρίων τὸν μὲν Ὑδάσπην τῷ
 Ἀκισίνῃ, τὸν Ἀκισίνην δὲ τῷ Ἰνδῷ τό τε ὕδωρ ξυμβάλλοντας
 καὶ τῷ ὀνόματι ξυγγωροῦντας, τὸν Ἰνδὸν δὲ ἐκδιδόντα ἤδη
 ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν, δίστομον τὸν Ἰνδὸν ὄντα, οὐδέν
 τι αὐτῷ προσῆκον τῆς γῆς τῆς Αἰγυπτίας, τηρικαῦτα δὲ τῆς
 ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τὴν μητέρα τοῦτο ὃ ἀμφὶ τῷ Νείλῳ
 6 ἔγραφεν ἀφελεῖν. καὶ τὸν κατάπλουν τὸν κατὰ τοὺς ποτα-
 μούς ἔστε ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν ἐπινοοῦντα παρα-
 σκευασθῆναι οἱ ἐπὶ τῷδε κελεῦσαι τὰς ναῦς. αἱ δ' ὑπ-
 ηρεσίαί αὐτῷ ἐς τὰς ναῦς ξυνεπληρώθησαν ἐκ τῶν ξυν-
 επομένων τῇ στρατιᾷ Φοινίκων καὶ Κυπρίων καὶ Καρῶν
 καὶ Αἰγυπτίων.
- 2 Ἐν δὲ τούτῳ Κοῖνος μὲν, ἐν τοῖς πιστοτάτοις Ἀλεξάνδρῳ
 ὦν τῶν ἐταίρων, νόσῳ τελευτᾷ· καὶ τοῦτον θάπτει ἐκ τῶν

3. ὥς—ἀνίσχοντα. Ueber den mit
 ὡς verbundenen accus. absol. s. z.
 IV 4, 2. — Das intransitive ἀν-
 ίσχειν (= entspringen) auch I 3, 2
 ὅθεν γε καὶ αἱ πηγαὶ αὐτῷ ἀν-
 ίσχουσιν, ebenso IV 28, 3. — ὥς
 Ὅμηρος ἐποίησεν. S. z. V 6, 5. —
 ἐκδιδόντα ist nach Krügers Vor-
 schlag statt des grammatisch un-
 möglichen Infinitiv ἐκδιδόναι ge-
 schrieben. — τὴν ἐντὸς θάλ. S. z.
 V 1, 5.

4. καὶ δὴ καί. S. z. IV 8, 7. —
 γράφει hängt von einem vorschwe-
 bendem λέγονσι ab.

5. ἀμφὶ τῷ ποταμῷ. ἀμφὶ c. dat.
 gebrauchen nur Dichter und spätere

Prosaiker statt des attischen περί
 c. acc. Wie hier V 6, 5. — οὕτω
 δὴ hier wie öfter den Nachsatz
 einleitend und den Inhalt des Vor-
 dertsatzes nachdrücklich hervorhe-
 bend. — τῷ ὀνόματι nāml. τοῦ
 Ἰνδοῦ. Zur Bedeutung von ξυγγω-
 ρεῖν vgl. c. 14, 5. — τὸν Ἰνδόν.
 Zu der für uns abundanten Wieder-
 holung des Nomens s. z. IV 29, 4.
 — προσῆκον. S. z. IV 2, 2 (προσ-
 τεταγμένον).

6. ἐπὶ τῷδε zu diesem Zweck.
 — ὑπηρεσία Schiffsmannschaft
 ohne die ἐπιβάται (= Seesoldaten).
 Wie hier VII 19, 4.

παρόντων μεγαλοπρεπῶς. αὐτὸς δὲ ξυναγαγὼν τοὺς τε ἐταίρους καὶ ὅσοι Ἰνδῶν πρέσβεις παρ' αὐτὸν ἀφικμένοι ἦσαν βασιλέα μὲν τῆς ἐαλωκυίας ἤδη Ἰνδῶν γῆς ἀπέδειξε Πῶρον, ἐπὶ μὲν ἐθνῶν τῶν ξυμπάντων, πόλεον δὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τὰς δισχιλίας. τὴν στρατιάν δὲ διένειμεν ὥδε. αὐτὸς 2 μὲν τοὺς ὑπασπιστάς τε ἅμα οἱ ξύμπαντας ἐπὶ τὰς ναῦς ἀνεβίβασε καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριοῦνας καὶ τὸ ἄγλημα τῶν ἱππέων. Κράτερος δὲ αὐτῷ μοῖραν τε τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἱππέων παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Ἰδάσπου τὴν ἐν δεξιᾷ ἦγε· κατὰ δὲ τὴν ἐτέραν ὄχθην τὸ πλεῖστον τε καὶ κράτιστον τῆς στρατιᾶς καὶ τοὺς ἐλέφαντας Ἡφαιστίων προῦχάροι ἄγων, ἤδη ὄντας ἐς διακοσίους· τούτοις δὲ ἦν παρηγγελμένον ὡς τάχιστα ἄγειν ἵναπερ τὰ Σωπείδου βασιλεία· Φιλίππῳ δὲ τῷ σατράπῃ τῆς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ἰνδοῦ ὡς ἐπὶ 3 Βακτρίους γῆς διαλείποντι τρεῖς ἡμέρας παρήγγελλτο ἐπεσθαι ξὺν τοῖς ἄμφ' αὐτόν. τοὺς ἱππέας δὲ τοὺς Νυσαίους ὀπίσω ἀποπέμπει ἐς τὴν Νῦσαν. τοῦ μὲν δὴ ναυτικοῦ παντὸς Νέαρχος αὐτῷ ἐξηγεῖτο, τῆς δὲ αὐτοῦ νεὼς κυβερνήτης Ὀνησίκριτος, ὃς ἐν τῇ ξυγγραφῇ ἦντινα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ξυνέγραψε καὶ τοῦτο ἐψεύσατο, ναύαρχον ἑαυτὸν εἶναι γράψας, κυβερνήτην ὄντα. ἦν δὲ τὸ ξύμπαν πλῆθος τῶν νεῶν, 4 ὡς λέγει Πτολεμαῖος ὁ Δάρον, ὃ μάλιστα ἐγὼ ἔπομαι, τριακόντοροι μὲν ἐς ὀγδοήκοντα· τὰ δὲ πάντα πλοῖα σὺν τοῖς ἱππαργοῖς τε καὶ κερκούροις καὶ ὅσα ἄλλα ποτάμια ἢ τῶν

Cap. 2.

1. ἐν τῶν παρόντων. S. z. IV 6, 5. — μεγαλοπρεπῶς wird durch ἐν τῶν παρόντων einigermaßen beschränkt. — τῆς — Ἰνδῶν γῆς, des Landes zwischen Hydaspes und Hyphasis, so weit es bis dahin erobert war. — τῶν ξυμπάντων. ὁ ξυμπᾶς, οἱ ξυμπάντες (auch ὁ πᾶς, οἱ πάντες) u. s. w. kann in Verbindung mit Zahlen auch bedeuten: im Ganzen. Vgl. II 5, 6 καὶ ἐν ἐπὶ ταῖς πάσαις ἡμέραις τοὺς μὲν βία ἐξελών, τοὺς δὲ ὁμολογίᾳ παρασησαμένους ἐπανήκεν ἐς τοὺς Σόλους.

2. τὴν στρατιάν. Seine Streitmacht bestand nach Plut. Alex. 66 aus 120,000 M. zu Fuss (Krieger und Tross) und 15,000 Pferden. —

αὐτὸς μὲν mit 8000 M. (Indic. 19, 2). — τὸ ἄγλημα τῶν ἱππέων. S. z. IV 24, 1. — τὰ Σωπείδου βασιλεία. Das Gebiet dieses Königs, von Strabo 699 Kathaia genannt, lässt sich der Lage nach nicht genauer bestimmen.

3. τῆς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ἰνδοῦ. Da Alexander auf der Ostseite des Indos stand, so entspricht dieses „jenseits“ dem gewöhnlichen „diesseits des Indos“. Zur Ausdrucksweise s. z. IV 3, 6. — Νυσαίους. S. z. VII 13, 1. — Ὀνησίκριτος, Verfasser einer Biographie Alexanders (von der nur wenige Fragmente erhalten sind) stand schon bei den Alten im Rufe geringer Glaubwürdigkeit (Stabo p. 698). — γράψας = ὅτι ἔγραψε.

πάλαι πλεόντων κατὰ τοὺς ποταμοὺς ἢ ἐν τῷ τότε ποιηθέντων οὐ πολὺ ἀποδέοντα τῶν [δισ]χιλίων.

- 3 Ὡς δὲ ξύμπαντα αὐτῷ παρεσκεύαστο, ὑπὸ τὴν ἑω ὁ μὲν στρατὸς ἐπέβαινε τῶν νεῶν, αὐτὸς δὲ ἔθυε τοῖς θεοῖς ὡς νόμος καὶ τῷ ποταμῷ τῷ Ὑδάσπῃ ὅπως οἱ μάντις ἐξηγοῦντο. καὶ ἐπιβὰς τῆς νεῶς ἀπὸ τῆς προῤῥας ἐκ χρυσῆς φιάλης ἔσπενδεν ἐς τὸν ποταμόν, τὸν τε Ἀκεσίνην ξυνεπικαλούμενος τῷ Ὑδάσπῃ, ὅτινα μέγιστον [αὐ]τῶν ἄλλων ποταμῶν ξυμβάλλειν τῷ Ὑδάσπῃ ἐπέπυστο καὶ οὐ πόρρον αὐτῶν εἶναι τὰς ξυμβολάς, καὶ τὸν Ἰνδόν, ἐς ὅτινα ὁ Ἀκεσίνης ξὺν
2 τῷ Ὑδάσπῃ ἐμβάλλει. ἐπὶ δὲ Ἡρακλεῖ τε τῷ προπάτορι σπείσας καὶ Ἀμμωνί καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ὅσοις αὐτῷ νόμος σημεῖναι ἐς ἀναγωγὴν κελεύει τῇ σάλπιγγι. ἅμα τε δὴ ἐσημάνθη καὶ ἀνήγνοντο ἐν κόσμῳ. παρήγγελλτο γὰρ ἐφ' ὅσων τε τὰ σκευοφόρα πλοῖα ἐρῶν τετάρχθαι καὶ ἐφ' ὅσων τὰ ἱππαγωγὰ, ἐφ' ὅσων τε τὰς μαχίμους τῶν νεῶν, ὡς μὴ συμπύπτειν ἀλλήλαις κατὰ τὸν πόρον εἰκὴ πλεούσας· καὶ ταῖς ταχυναντούσαις φθάνειν οὐκ ἐφίετο ἔξω τῆς τάξεως.
3 ἦν δὲ ὁ τε κτύπος τῆς εἰρεσίας οὐδενὶ ἄλλῳ ἐοικώς, ἅτε ἀπὸ πολλῶν νεῶν ἐν ταύτῳ ἐρεσσομένων, καὶ βοῇ ἀπὸ τε

4. ἐν τῷ τότε. S. z. IV 5, 1. — δισχιλίων. Diodor. (XVII 95) wie Curtius (IX 13, 22) geben übereinstimmend die Zahl der Fahrzeuge nur auf 1000 an. Da nun ausserdem Arrian (Indic. 19, 7) selbst nur von 800 Schiffen im Ganzen redet, so ist vermutlich mit Krüger χιλίων zu lesen.

Cap. 3.

1. ὡς νόμος wie IV 4, 1. V 29, 2 öft. Vgl. Indic. 18, 11 ἔθυε τοῖς θεοῖσιν ὅσοι τε πατέροι ἢ μαντεῖν τοι αὐτῷ καὶ Ποσειδῶνι καὶ Ἀμφιτρίτῃ καὶ Νηρηίοι καὶ τῷ Ὑδάσπῃ ποταμῷ, ἀπὸ τοῦ ὀρμῆτο, καὶ τῷ Ἀκεσίνῃ, ἐς ὅτινα ἐκιδίδοι ὁ Ὑδάσπης, καὶ τῷ Ἰνδῷ, ἐς ὅτινα ἅμφω ἐκιδιδούσιν. — ἔσπενδεν ἐς. Vgl. I 11, 6 (Ἀλέξανδρον λόγος κατέχει) σφάξαντα ταύρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρηίοι σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιάλης ἐς τὸν πόντον. — μέγιστον. Hinter μέγιστον bieten

die Handschriften αὐ, das keine passende Erklärung zulässt und darum getilgt ist.

2. ἐπὶ δέ (= ausserdem) adverbialisch gebraucht wie oft bei Herodot. Wie hier VII 5, 6. — προπάτορι. S. z. IV 7, 4. — Ἀμμωνί. Vgl. III 3, 2 Ἀλεξάνδρῳ δὲ φιλοτιμία ἦν πρὸς Περσέα καὶ Ἡρακλέα, ἀπὸ γένους τε ὅντι τοῦ ἀμφοῖν καὶ τι καὶ αὐτὸς τῆς γενέσεως τῆς ἐαυτοῦ ἐς Ἀμμωνα ἀνέφερε, καθάπερ οἱ μῦθοι τὴν Ἡρακλέους τε καὶ Περσέως ἐς Δία. — ἅμα τε — καὶ die Gleichzeitigkeit zweier Handlungen bezeichnend auch IV 29, 2. — ἐφ' ὅσων „wie viele neben einander“. Zu dieser Bedeutung von ἐπὶ c. gen. vgl. Thuk. II 90, 1 ἐπὶ τεσσάρων ταξάμενοι τὰς ναὺς „vier Schiffe neben einander aufstellend“ und Arrian I 5, 12 τὰ τε χωρία δι' ὧν ἡ πάροδος ἦν τῷ Ἀλεξάνδρῳ στενὰ ἐφαίνετο ὥστε οὐδὲ ἐπὶ τεσσάρων ἀσπίδων ἂν τῷ στρατεύματι ἡ πάροδος ἐγένετο.

τῶν κελυστῶν ἐνδιδόντων τὰς ἀρχάς τε καὶ ἀναπαύλας τῆς εἰρεσίας καὶ τῶν ἐρετῶν ὅποτε ἀθρόοι ἐμπίπτοντες τῷ ῥοδίῳ ἐπαλαλάξιαν· αἱ τε ὄχθαι, ὑψηλότεραι τῶν νεῶν πολλαχῇ οὔσαι, ἐς στενόν τε τὴν βοήν ξυνάγουσαι, καὶ τῇ ξυναγωγῇ αὐτῇ ἐπὶ μέγα ἠύξημένην ἐς ἀλλήλας ἀντέπεμπον, καὶ πον καὶ νάπαι ἐκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ τῇ τε ἐρημίᾳ καὶ τῇ ἀντιπέμψει τοῦ κτύπου καὶ αὐταὶ ξυνεπελάμβανον· οἱ τε ἵπποι διαφαινόμενοι διὰ τῶν ἱππαγωγῶν πλοίων, οὐ πρόσθεν ἵπποι ἐπὶ νεῶν ὀφθέντες ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ (καὶ γὰρ καὶ τὸν Διονύσου ἐπ' Ἰνδοὺς στόλον οὐκ ἐμέμνητο γενέσθαι ναυτικόν), ἐκπληξεν παρῆχον τοῖς θεωμένοις τῶν βαρβάρων, ὥστε οἱ μὲν αὐτῶν αὐτόθεν τῇ ἀναγωγῇ παραγενόμενοι ἐπὶ πολὺ ἐφωμάρτουν· ἐς ὅσους δὲ τῶν ἡδὴ Ἀλεξάνδρῳ προσκεχωρη- 5 κότεων Ἰνδῶν ἡ βοή τῶν ἐρετῶν ἢ ὁ κτύπος τῆς εἰρεσίας ἐξίκετο, καὶ οὗτοι ἐπὶ τὴν ὄχθην κατέθεον καὶ ξυνείποντο ἐπάδοντες βαρβαρικῶς. φιλῶδοι γὰρ, εἶπερ τινὲς ἄλλοι Ἰνδοὶ καὶ φιλορχήμονες ἀπὸ Διονύσου ἔτι καὶ τῶν ἅμα Διονύσῳ βακχευσάντων κατὰ τὴν Ἰνδῶν γῆν.

Οὕτω δὲ πλέων τρίτῃ ἡμέρᾳ κατέσχεν Ἰναπερ Ἡφαί- 4 στίωνί τε καὶ Κρατέρῳ κατὰ τὸ αὐτὸ στρατοπεδεύειν ἐπὶ ταῖς ἀντιπέρας ὄχθαις παρήγγελτο. μείνας δὲ ἐνταῦθα ἡμέρας δύο, ὥς καὶ Φίλιππος αὐτῷ ξὺν τῇ λοιπῇ στρατιᾷ ἀφίκετο, τοῦτον μὲν ἐπὶ τὸν Ἀεσίνην ποταμὸν ἐκπέμπει ξὺν οἷς ἔχων ἦκε, τάξας παρὰ τοῦ Ἀεσίνου ποταμοῦ τὴν ὄχθην πορεύεσθαι· τοὺς δὲ ἀμφὶ Κράτερόν τε καὶ Ἡφαιστίωνα αὐτίς ἐκπέμπει, παραγγείλας ὅπως χρὴ τὴν πορείαν ποιῆσθαι. αὐτὸς δὲ ἔπλει κατὰ τὸν ὐδάσπην ποταμόν, οὐδαμοῦ μείονα 2

3. κελυστῶν. Um ein taktmässiges Rudern herbeizuführen, wurde von der Rudermannschaft eine Weise (κέλευσμα) gesungen, welche der zu diesem Zwecke angestellte κελυστής (hortator remigum Plant. Merc. IV 2, 5) zuerst anstimmte. Vgl. II 21, 5 τὰ μὲν πρῶτα ἀτρεῖα τῇ εἰρεσίᾳ ἐπὶ μιᾷ νεῶς ἐξέπλεον ἄνευ κελυστῶν τὰς κόπας παραφέροντες. — ἐπαλαλάξιαν. Man beachte ἐπὶ. — ξυνελάμβανον. Ueblicher ist in diesem Sinne (= an etwas teilnehmen, mitwirken) das Medium; das Activum bei Arrian noch I 7, 4. 25, 1. III 3, 6.

4. οὐ πρόσθεν ἵπποι. Zur Wie-

derholung des für unsere Ausdrucksweise abundanten ἵπποι s. z. IV 29, 4. — αὐτόθεν vom Abfahrtsort an.

5. εἶπερ τινὲς ἄλλοι. S. z. IV 7, 5. — φιλορχήμονες ἀπὸ Διονύσου. Indic. VII 8 καὶ θεοὺς σέβειν ὅτι ἐδίδαξε Διόνυσος ἄλλους τε καὶ μᾶλλον δὴ ἑαυτὸν κυμβαλίζοντας καὶ τυμπανίζοντας καὶ ὀρχησθαι δὲ διδάξαι τὴν σατυρικῇν.

Cap. 4.

1. κατὰ τὸ αὐτό. „Craterum et Hephaestionem eodem loco alterum in altera ripa subsistere iubebat.“

ἐν τῷ κατάπλῳ εἴκοσι σταδίων τὸ εὖρος. προσορμιζόμενος δὲ ὅπῃ τύχοι ταῖς ὁχταῖς τοὺς προσοικουῦντας τῷ Ἰθάσπῃ Ἰνδῶν τοὺς μὲν ἐνδιδόντας σφᾶς ὁμολογίαις παρελάμβανεν· ἤδη δὲ τινὰς καὶ ἐς ἀλκὴν χωρήσαντας βίᾳ κατεστρέψατο. 3 αὐτοὺς δὲ ὡς ἐπὶ τὴν Μαλλῶν τε καὶ Ὀξυδρακῶν γῆν σπουδῇ ἔπλει, πλείστους τε καὶ μαχιωτάτους τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν πυνθανόμενος καὶ ὅτι ἐξηγγέλλοντο αὐτῷ παῖδας μὲν καὶ γυναικὰς ὑπεκτεθεῖσθαι ἐς τὰς ὀχυρωτάτας τῶν πόλεων, αὐτοὶ δὲ ἐγνωσκέναι διὰ μάχης λέναι πρὸς αὐτόν. ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ σπουδῇ πλείονι ἐποιεῖτο τὸν πλοῦν, ὅπως μὴ καθ-
εστηκόσιν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἐν τῷ ἐνδεεῖ τε ἔτι τῆς παρασκευῆς 4 καὶ τεταραγμένῳ προσφέρηται. ἔνθεν δὲ ὠρμήθη τὸ δεύτερον, καὶ πέμπτῃ ἀφίκετο ἡμέρᾳ ἐπὶ τὴν ξυμβολὴν τοῦ τε Ἰθάσπου καὶ τοῦ Ἀκεσίνου. ἵνα δὲ ξυμβάλλουσιν οἱ ποταμοὶ οὗτοι, στενωτάτος εἰς ποταμὸς ἐκ τοῖν δυοῖν γίγνεται καὶ τὸ ρεῦμα αὐτῷ ὀξὺ ἐπὶ τῇ στενότητι καὶ δίνει ἄτοποι ὑπο-
στρέφοντος τοῦ ῥοῦ, καὶ τὸ ὕδωρ κυμαίνεται τε καὶ καχλάζει ἐπὶ μέγα, ὥς καὶ πόρρω ἔτι ὄντων ἑξακούεσθαι τὸν κτύπον 5 τοῦ κύματος. καὶ ἦν μὲν προεξηγγεμένα ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἐκ τῶν ἐγγχωρίων καὶ ἐξ Ἀλεξάνδρου τῇ στρατιᾷ· ὅμως δὲ ἐπειδὴ ἐπέλαξεν αὐτῷ ταῖς ξυμβολαῖς ὁ στρατός, ἐς τοσόνδε ὁ ἀπὸ τοῦ ῥοῦ κτύπος κατεῖχεν, ὥστε ἐπέστησαν τὰς εἰρε-
σίας οἱ ναῦται, οὐκ ἐκ παραγγέλματος, ἀλλὰ τῶν τε κελευ-
στῶν ὑπὸ θαύματος ἐκσιωπησάντων καὶ αὐτοὶ μετέωροι πρὸς τὸν κτύπον γενόμενοι.

2. ἐν τῷ κατάπλῳ. Auf der ganzen Strecke, die er stromabwärts durchfuhr, hatte der Fluss nirgends unter 20 Stadien Breite. — τύχοι erg. προσορμιζόμενος. — ἤδη δέ. Ganz wie hier c. 22, 7. V 21, 6. — ἐς ἀλκὴν χωρήσαντας. Für ἐς ἀλκὴν χωρεῖν gebraucht Arrian sonst ἐς ἀλκὴν τραπέσθαι (c. 6, 3. I 8, 8. III 21, 8).

3. ὑπεκτεθεῖσθαι. S. z. IV 18, 4. — διὰ μάχης λέναι. Vgl. Thuk. II 11 ἡμεῖς ἐρχόμεθα ἐπὶ πόλιν τοῖς πᾶσιν ἄριστα παρεσκευασμένην, ὥστε χοῆ καὶ πάνν ἐλπίσειν διὰ μάχης λέναι αὐτούς. So sagt auch Arrian I 12, 9 διὰ κινδύνον ἐλθεῖν, I 7, 10 διὰ φιλίας ἐλθεῖν. — ἐφ' ὅτῳ ὅτῳ quapropter wie c. 6, 3. VII 10, 3. — καθεστηκόσι bene con-

stitutis i. e. omnibus rebus iam instructis et paratis. — ἐν τῷ ἐνδεεῖ τῆς — καὶ τῷ τεταραγμένῳ. S. z. V 7, 5 (ἐν τῷ δρωμένῳ).

4. ἔνθεν, von da, wo er sich mit beiden Feldherren vereinigt hatte. — τὸ δεύτερον mit Bezugnahme auf § 2. — ὑποστρέφοντος τοῦ ῥοῦ, indem die (bisher gerade) Strömung sich (kreisförmig) wendet. — ὄντων erg. ἀνθρώπων. Ähnliche Auslassungen des Subjects beim genet. absol. I 5, 7. II 7, 9.

5. αὐτῷ könnte mit Beziehung auf ὁ στρατός nur „sein Heer“ bedeuten, doch scheint αὐτῷ ver-
dorben. — ἐκσιωπησάντων καὶ γενόμενοι. Verbindung zweier im Casus verschiedenen Participien durch καί. S. z. IV 18, 6. — μετέωροι γενό-

Ὡς δὲ οὐ πόρρω τῶν ξυμβολῶν ἦσαν, ἐνταῦθα δὴ οἱ 5
κυβερνῆται παραγγέλλουσιν ὥς βιαιοτάτῃ εἰρεσίᾳ χρωμένους
ἐξελαύνειν ἐκ τῶν στενῶν, τοῦ μὴ ἐμπιπτούσας τὰς ναῦς
ἐς τὰς δίναις ἀναστρέφεσθαι πρὸς αὐτῶν, ἀλλὰ κρατεῖν γὰρ
τῇ εἰρεσίᾳ τῶν ἐπιστροφῶν τοῦ ὕδατος. τὰ μὲν δὴ στοργγύλα 2
πλοῖα ὅσα καὶ ἔτυχεν αὐτῶν περιστραφέντα πρὸς τοῦ ῥοῦ,
οὐδέν τι παθόντα ἐν τῇ ἐπιστροφῇ, ὅτι μὴ συνταράξαντα
τοὺς ἐμπλέοντας, κατέστη ἐς εὐθύ, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ῥοῦ
ὀρθωθέντα· αἱ δὲ μακραὶ νῆες οὐχ ὡσαύτως ἀπαθεῖς ἀπ-
ῆλθον ἐν τῇ ἐπιστροφῇ, οὔτε μετέωροι ἐπὶ τοῦ καχλάζοντος
κύματος ὡσαύτως οὔσαι, ὅσαι τε δίκροτοι αὐτῶν τὰς κάτω
κώπας οὐκ ἐπὶ πολὺ ἔξω ἔχουσαι τοῦ ὕδατος· καὶ αἱ κώπαι 3
δὴ αὐτοῖς, πλαγίοις ἐν ταῖς δίναις γενομένοις, συνετρίβοντο,
ὅσων γε ἐγκατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ ὕδατος οὐ φθασάντων
αὐτὰς μετεωρίσαι, ὥς πολλὰς μὲν πονῆσαι τῶν νεῶν, δύο
δὲ δὴ περιπεσούσας ἀλλήλαις αὐτάς τε διαφθαρῆναι καὶ τῶν

μενοι πρὸς. Vgl. IV 30, 2. V 14, 2
ἐκπλαγῆναι πρὸς τὴν τόλμαν τῆς
διαβάσεως und I 18, 6 οἱ Ἕλληνες
νεωτερίζουσι πρὸς τοῦ ναυτικοῦ
παιδείας τὴν ἀπαγγελίαν ἐπ-
αρθέντες.

Cap. 5.

1. πόρρω (= πρόσω) mit genet.
auch IV 11, 5. V 6, 4. — τοῦ μὴ
ἀναστρέφεσθαι. Ueber die Bedeu-
tung des Genetivs des Infin. s. z.
IV 19, 1. — ἀλλὰ γὰρ gebraucht
Arrian (wie die Späteren) oft schlecht-
weg für ἀλλά.

2. ὅτι μὴ (meist wie hier mit
Particip. verbunden) steht nach
vorausgegangener Negation im Sinne
des attischen εἰ μὴ öfter auch bei
Herodot. Wie hier I 1, 4. 16, 2. II
2, 3 öft. — ἐς εὐθύ mit dem Vor-
derteil voran; in gleicher Bedeu-
tung ist V 7, 4 ἐπ' εὐθύ gesetzt.
— οὔτε οὔσαι. Es entspricht: ὅσαι
τε δικ. οὐκ ἔχουσαι. Ueber οὔτε—
τὲ s. z. IV 5, 6. — οὐκ ἐπὶ πολὺ
ἔξω ἔχ. τ. ὅδ. Die Ruder der un-
teren Ruderbank ragten nicht weit
genug über dem Wasser empor.
ἐπὶ πολὺ in räumlicher Bedeu-
tung auch c. 21, 4. VII 20, 8.

3. ὅσων γε erg. αἱ κώπαι. — οὐ
φθασάντων μετεωρίσαι. φθάνω
mit Infin. (statt des Particip.) bei
Arrian noch I 8, 7. 19, 11. III 18,
10. VI 15, 6. — ὡς—πονῆσαι. Ar-
rian verbindet nach dem Vorgange
Herodots ὡς sehr häufig mit Infini-
tiv, wo ein Attiker in der Regel
ὥστε gesetzt haben würde. Vgl. c.
11, 8. — πονῆσαι. Thukyd. VII
38, 2 τοὺς τριηράρχους ἠνάγκαζε
ὁ Νικίας ἐπισκευάζειν τὰς ναῦς,
εἰ τίς τι ἐπεπονῆσει. Vgl. Arrian
VII 7, 2. Die Lebensgefahr, in wel-
che der König selbst bei dieser Ge-
legenheit geriet, erwähnt Arrian
nicht. Vgl. Curtius IX 15, 11. Ipse
rex in rapidissimos vertices incidit:
quibus intorta navis obliqua et
gubernaculi impatiens agebatur.
Iam vestem detraxerat corpori, pro-
iecturus semet in flumen, amicumque,
ut exciperent eum, haud procul
nabant, apparebatque anceps peri-
culum tam nataturi quam navigare
perseverantis. Noch schrecklicher
malt Diodor XVII 97 die Gefahr
Alexanders aus (σωθεῖς δὲ παρα-
δόξως τοῖς θεοῖς ἔθυσεν, ὡς μεγί-
στους ἐκπεφηνῶς κινδύνους καὶ
πρὸς ποταμὸν ὁμοίως Ἀχιλλεὺς
διαγωνισάμενος). — περιπεσού-
σας. In gleichem Sinn gebraucht

- ἐμπλεόντων ἐν αὐταῖς πολλούς. ὥς δὲ ἐς πλάτος ἤδη ὁ ποταμὸς διέσχεν, ἐνταῦθα δὴ ὁ τε ροὺς οὐκέτι ὡσαύτως χαλεπὸς ἦν καὶ αἱ δῖναι οὐχ ὁμοία τῇ βίᾳ ἐπέστρεφον.
- 4 προσορμίσας οὖν τῇ ἐν δεξιᾷ ὄχθῃ Ἀλέξανδρος τὸν στρατόν, ἵνα σκέπη τε ἦν τοῦ ροῦ καὶ προσβολὴ ταῖς ναυσὶ καὶ τις καὶ ἄκρα τοῦ ποταμοῦ ἐπιτηδείως ἀνείχεν ἐς τῶν ναγαρίων τε τὴν ξυναγωγὴν καὶ εἰ τινες ἐπ' αὐτῶν ζῶντες ἔτι ἐφέροντο, τούτους τε διέσωσε καὶ ἐπισκευάσας τὰς πεπονηκίας τῶν νεῶν, Νέαρχον μὲν καταπλεῖν κελεύει ἐστ' ἂν ἀφίκηται ἐπὶ τὰ ὄρια τοῦ Μαλλῶν ἔθνους· αὐτὸς δὲ τῶν βαρβάρων τῶν οὐ προσχωρούντων καταδρομὴν τῆς χώρας ποιησάμενος καὶ κωλύσας ἐπικουρῆσαι αὐτοὺς τοῖς Μαλλοῖς, οὕτω δὴ αὐθις ξυνέμιξε τῷ ναυτικῷ.
- 5 Καὶ ἐνταῦθα Ἑφαιστίων τε αὐτῷ καὶ Κράτερος καὶ Φίλιππος ξὺν τοῖς ἄμφ' αὐτοὺς ὁμοῦ ἤδη ἦσαν. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἐλέφαντας καὶ τὴν Πολυσπέρχοντος τάξιν καὶ τοὺς ἵπποτοξότας καὶ Φίλιππον ξὺν τῇ ἄμφ' αὐτὸν στρατιᾷ διαβιάσας τὸν Ἰθάσπην ποταμὸν Κρατέρῳ ἄγειν προσέταξε·

Arrian c. 3, 2 συμπύπτειν. — διέσχεν. Wie hier II 8, 9 Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς αὐτῷ πρόσθεν ἴοντι τὸ χωρίον διέσχεν ὀλίγον ἐς πλάτος. Dagegen steht in gleicher Bedeutung II 8, 2 διαχωρεῖν (ὡς δὲ διεχώρει τὰ χωρία ἐς πλάτος).

4. ἵνα σκέπη τε ἦν τοῦ ροῦ. Vgl. Herod. VII 215 οἱ Φωκέες φράξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου. — προσβολή (= προσόρμῃσις, καταγωγὴ) Landungsplatz, auch II 1, 2 ἵνα ἡ προσβολὴ μάλιστα ἐστὶ ταῖς ἀπὸ τε Χίου καὶ Μολέας ὁλκάσιν. — ἄκρα ἀνείχεν ἐς. Vgl. Herod. VII 123 ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ ἐξέσσω συντάμων ἀπ' Ἀμπέλου ἀκρῆς ἐπὶ Καναστραίων ἀκρῆν, τὸ δὴ πάσης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα (= promunturium, quod prominet maxime in mare). — καὶ εἰ τινες i. e. ἐς τὴν ξυναγωγὴν τούτων ὀλίγους. Diese Umschreibung des pronom. indefin. ist in beiden alten Sprachen nicht ungewöhnlich. Vgl. VII 19, 2 und Xen. Anab. I 10, 18 καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλεῖστα

δηρησασμένα καὶ εἰ τι σιτίον ἢ ποτὸν ἦν. — ἐπισκευάσας. I 26, 5 τὰ τεῖχη ὅπῃ πεπονηκίᾳ ἦν ἐπισκευάζουσιν. — τῶν βαρβάρων hängt von τῆς χώρας ab. — ἐπικουρῆσαι τοῖς M. Zur Sache vgl. c. 11, 3.

5. καὶ τοὺς ἵπποτοξότας. Dieser Zusatz stimmt nicht zu c. 6, 1, weshalb ihn Krüger (wohl mit Recht) einklammert. — Φίλιππον. Der früher nach dem Akesines gesandte Philippos musste jetzt, um seine Vereinigung mit Krateros zu bewerkstelligen, den Hydaspes überschreiten. — διαβιάσας τὸν ποταμόν. Dieser im Lateinischen bei den mit circum oder trans zusammengesetzten Transitiven (traicere, traducere u. a.) nicht seltene doppelte Accusativ (der Person und des Ortes) ist im Griechischen ziemlich ungewöhnlich. Doch vgl. Plut. Pelop. c. 24 ὁ δὲ τοὺς πολίτας ἤγεν ἐπὶ τὴν Σπάρτην καὶ διεβίβαζε τὸν Εὐρώταν und Herod. VII 24 παρεὼν γὰρ μηδὲνα πόνον λαβόντας τὸν Ἰσθμόν τὰς νῆας διειρῶσαι, ὁρῶσθαι ἐκέλευε διώρυγα τῇ θαλάσῃ.

Νέαρχον δὲ ξὺν τῷ ναυτικῷ πέμπει, τρισὶν ἡμέραις τὴν στρατιὰν κελεύσας φθάνειν κατὰ τὸν πλοῦν. τὸν δὲ ἄλλον 6 στρατὸν τριχῇ διένειμε· καὶ Ἑφαιστίωνα μὲν πέντε ἡμέραις προΐεναι ἔταξεν, ὥς εἴ τινες τοὺς ξὺν αὐτῷ τεταγμένους φεύγοντες ἐς τὸ πρόσω κατὰ σπουδὴν ἴοιεν, τοῖς ἀμφ' Ἑφαιστίωνα ἐμπίπτοντες ἀλίσκωνται· Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγρου, δοὺς καὶ τούτῳ τῆς στρατιᾶς μέρος, τρισὶν ἡμέραις ὑπολειπόμενον ἔπεσθαι ἐκέλευσεν, ὥς ὅσοι τὸ ἔμπαλιν ὑποστρέφοιεν αὐτὸν φεύγοντες, οὗτοι δὲ εἰς τοὺς ἀμφὶ τὸν Πτολεμαῖον ἐμπίπτοιεν. ἐπὰν δὲ ἀφίκωνται ἐς τὰς ξυμβολὰς 7 τοῦ τε Ἀκεσίνου καὶ τοῦ Ἰθραώτου ποταμοῦ, ἐνταῦθα δὲ τοὺς τε φθάνοντας ὑπομένειν ἐκέλευσεν ἔστ' ἂν ἦκη αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀμφὶ Κράτερον καὶ Πτολεμαῖον αὐτῷ ξυμβαλεῖν.

Αὐτοὺς δὲ ἀναλαβὼν τοὺς ὑπασπιστάς τε καὶ ταὺς τοξότας 6 καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τῶν πεζεταίρων καλουμένων τὴν Πείθωνος τάξιν καὶ τοὺς ἵπποτοξότας τε πάντας καὶ τῶν ἱππέων τῶν ἐταίρων τοὺς ἡμίσεας διὰ γῆς ἀνύδρου ὥς ἐπὶ Μαλλοὺς ἦγεν, ἔθνος Ἰνδικὸν Ἰνδῶν τῶν αὐτονόμων. καὶ 2 τῇ μὲν πρώτῃ κατεστρατοπέδευσε πρὸς ὕδατι οὐ πολλῷ, ὃ δὴ ἀπέιχε τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ σταδίους εἰς ἑκατόν· δειπνοποιησάμενος δὲ καὶ ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν οὐ πολὺν χρόνον παραγγέλλει ὅ τι τις ἔχει ἄγρος ἐμπλήσαι ὕδατος. διελθὼν δὲ τῆς τε ἡμέρας τὸ ἔτι ὑπολειπόμενον καὶ τὴν νύκτα ὅλην ἐς τετρακοσίους μάλιστα σταδίους ἄμα ἡμέρα πρὸς πόλιν ἀφίκετο ἐς ἣν ξυμπεφύγεσαν πολλοὶ τῶν Μαλλῶν. οἱ δὲ οὐποτ' ἂν οἰηθέντες διὰ τῆς ἀνύδρου ἐλθεῖν ἐπὶ σφῶς 3

— τρισὶν ἡμέραις. Dativ des Masses bei dem Verb. φθάνειν, in dem der Begriff einer Vergleichung liegt. Vgl. II 16, 1 πολλὰς γενεαῖς πρότερον τιμᾶται ἐν Τύρῳ Ἡρακλῆς ἢ Κάδμω Ὀθήβας κατασχεῖν. Herod. VI 89, ὑστέρισαν ἡμέρη μιῇ τῆς συγκειμένης = um einen Tag kamen sie später als bestimmt war. Vgl. im Folg. πέντε ἡμέραις προΐεναι und τρισὶν ἡμέραις ὑπολειπόμενον.

6. ἀλίσκωνται — ἐμπίπτοιεν. Der Moduswechsel in Finalsätzen ist auch bei attischen Schriftstellern nicht selten, doch bei diesen stets auf eine Verschiedenheit der Auffassung zurückzuführen. Spätere

Schriftsteller erlauben sich ohne jegliche Verschiedenheit des Sinns eine solche rein äusserliche Abwechslung. — τὸ ἔμπαλιν ὑποστρέφοιεν. Wier hier I 2, 4 αὐτὸς ὑποστρέψας τὸ ἔμπαλιν (= retro conversus) ἐπὶ τοῖς Τριβαλλοῦς ἦγεν. Ueber τὸ (τὰ) ἔμπαλιν s. z. V 9, 4. — αὐτόν, den Alexander, welcher das mittlere Corps führte.

Cap. 6.

Alexander im Kampf mit den Mallern.

1. καὶ τοὺς ἵπποτοξότας δέ. S. z. c. 5, 5. Ueber καί — δέ s. z. IV 3, 6.
3. οὐποτ' ἂν οἰηθέντες. Aufzu-

- Ἀλέξανδρον ἔξω τε τῆς πόλεως οἱ πολλοὶ καὶ ἄνοπλοι ἦσαν· ἐφ' ὅτῳ καὶ δῆλος ἐρένετο ταύτην ἀγαγὼν Ἀλέξανδρος, ἦν ὅτι ἀγαγεῖν χαλεπὸν ἦν, ἐπὶ τῷδε οὐδὲ τοῖς πολεμίοις ὅτι ἄξει πιστὸν ἐφαίνετο. τούτοις μὲν δὴ οὐ προσδοκήσασιν ἐπιπεσὼν τοὺς μὲν πολλοὺς ἀπέκτεινεν αὐτῶν οὐδὲ εἰς ἀλκήν, οἷα δὴ ἀνόπλους, τραπέντας· τῶν δὲ ἄλλων ἐς τὴν πόλιν κατειληθέντων κύκλῳ περιστήσας τῷ τείχει τοὺς ἱππείας, ὅτι μήπω ἢ φάλαγξ τῶν πεζῶν ἠκολουθήκει αὐτῷ,
- 4 ἀντὶ χάρακος ἐχρήσατο τῇ ἱππῳ. ὥς δὲ τάχιστα οἱ πεζοὶ ἀφίκοντο, Περγάμης μὲν τὴν τε αὐτοῦ ἱππαρχίαν ἔχοντα καὶ τὴν Κλείτον καὶ τοὺς Ἀργιᾶνας πρὸς ἄλλην πόλιν ἐκπέμπει τῶν Μαλλῶν, οἱ ξυμπεφυρότες ἦσαν πολλοὶ τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν, φυλάσσειν τοὺς ἐν τῇ πόλει κελεύσας, ἔργου δὲ μὴ ἔχεσθαι ἔστ' ἂν ἀφίκηται αὐτός, ὥς μὴδὲ ἀπὸ ταύτης τῆς πόλεως διαφυγόντας τινὰς αὐτῶν ἀγγέλους γενέσθαι τοῖς ἄλλοις βαρβάροις ὅτι προσάγει ἤδη Ἀλέξανδρος· αὐτὸς
- 5 δὲ προσέβαλλε τῷ τείχει. οἱ δὲ βάρβαροι τὸ μὲν τεῖχος ἐκλείπουσιν, ὥς οὐκ ἂν διαφυλάξοντες αὐτὸ ἔτι, πολλῶν ἐν τῇ καταλήψει τεθυνηκότων, τῶν δὲ καὶ ἀπὸ τραυμάτων ἀπομάχων γεγεννημένων· ἐς δὲ τὴν ἄκραν ξυμφυρόντες χρόνον μὲν τινα ἡμύνοντο ἐξ ὑπερδεξιῶν τε χωρίου καὶ χαλεποῦ ἐς προσβολήν· προσκειμένων δὲ πάντοθεν εὐρώστως τῶν Μακεδόνων καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου ἄλλοτε ἄλλη ἐπιφαινομένου τῷ ἔργῳ ἢ τε ἄκρα κατὰ κράτος ἐάλω καὶ οἱ ξυμφυρόντες ἐς αὐτὴν πάντες ἀπέθανον· ἦσαν δὲ ἐς δισχιλίους.
- 6 Περγάμης δὲ ἐς τὴν πόλιν ἐφ' ἣντινα ἐστάλη ἀφικόμενος τὴν μὲν πόλιν ἐρήμην καταλαμβάνει· μαθὼν δὲ ὅτι οὐ πρὸ πολλοῦ πεφεύγεσαν ἐξ αὐτῆς οἱ ἐνοικοῦντες δρόμῳ ἤλαννε κατὰ στίβον τῶν φευγόντων· οἱ δὲ ψилоὶ ὥς τάχους ποδῶν

lösen in οὐποτ' ἂν φήθησαν. — ἐφ' ὅτῳ καὶ. S. z. c. 4, 3. — ἦν gehört wie zu ἀγαγεῖν so auch zu ἄξει. — ἐπὶ τῷδε causal wie ἐφ' ὅτῳ. Wie hier c. 11, 8. — οὐ προσδοκήσασιν = ἀπροσδοκήτοις. II 2, 5 ἐπιπεύσας ἔτι νυκτὸς καὶ ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσὼν ὁπῶ μὲν ναῦς αὐτοῖς ἀνδράσιν ἔλαβεν. — εἰς ἀλκήν τραπέντας. S. z. c. 4, 2. — ὅτι μήπω. Ein Attiker würde οὐπω gesagt haben. Vgl. V 8, 1.

4. Κλείτον. S. z. IV 22, 7. — ἔργου ἔχεσθαι. Thuk. II 2, 4 θέ-

μενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὄπλα τοῖς μὲν ἐπαγομένοις οὐκ ἐπείδοντο ὥστε εὐθὺς ἔργου ἔχεσθαι (= ἄπεσθαι) καὶ ἵεναι ἐς τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν. — μὴδὲ auch nicht.

5. ἐς προσβολήν. S. z. c. 5, 4. — ἄλλοτε ἄλλη ἐπιφαινομένου. I 8, 7 ὥς δὲ πανταχόθεν αὐτοῖς οἱ Μακεδόνες καὶ Ἀλέξανδρος ἄλλοτε ἄλλῃ ἐπιφαινομένου προσέκειντο. — τῷ ἔργῳ, ἐν τῷ ἔργῳ?

6. ὥς τάχους εἶχον. S. z. V 13, 2. Vermutlich ist ποδῶν zu strei-

εἶχον αὐτῷ ἐφείποντο. καταλαβὼν δὲ τῶν φευγόντων κατέκοψεν ὅσοι γε μὴ ἔφθασαν ἐς τὰ ἔλη ξυμφυρόντες.

Ἀλέξανδρος δὲ δειπνοποιησάμενός τε καὶ ἀναπαύσας τοὺς 7 ἄμφ' αὐτὸν ἔσπε ἐπὶ πρῶτην φυλακὴν ἦει τοῦ πρόσω· καὶ τὴν νύκτα διελθὼν πολλὴν ὁδὸν ἅμα ἡμέρᾳ ἀφίκετο πρὸς τὸν Ὑδραῶτην ποταμόν. ἐνθα δὴ τῶν Μαλλῶν τοὺς μὲν πολλοὺς διαβεβηκότας ἤδη ἔμαθε, τοῖς δὲ καὶ διαβαλίνουσιν ἐπιγενόμενος περὶ αὐτὸν τὸν πόρον πολλοὺς αὐτῶν διέφθειρε. καὶ αὐτὸς ὡς εἶχε ξυνδιαβάς κατὰ τὸν αὐτὸν πόρον διώκων 2 ἀπέκτεινεν αὐτῶν, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἔλαβεν, οἱ πλείους δὲ κατέφυγον ἐς τι χωρίον ὀχυρὸν καὶ τετειχισμένον. Ἀλέξανδρος δέ, ὡς οἱ πεζοὶ ἀφίκοντο αὐτῷ, ἀποστέλλει ἐπὶ τούτους Πείθωνα τὴν τε αὐτοῦ τάξιν ἔχοντα καὶ τῶν ἱππέων δύο ἱππαρχίας. καὶ οὗτοι δὴ ἐξ ἐφόδου προσβαλόντες λαμ- 3 βάνουσι τὸ χωρίον καὶ τοὺς καταπεφευγότες ἐς αὐτὸ ἠνδραπόδισαν, ὅσοι γε μὴ ἐν τῇ προσβολῇ διεφθάρησαν. ταῦτα δὲ οἱ ἄμφι τὸν Πείθωνα διαπραξάμενοι ἐπανῆλθον αὐθις ἐς τὸ στρατόπεδον.

Αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ὡς ἐπὶ τῶν Βραχμῶν τινὰ πόλιν 4 ἦγεν, ὅτι καὶ ἐς ταύτην ξυμπεφευγέαι τινὰς τῶν Μαλλῶν ἔμαθεν. ὡς δὲ ἀφίκετο πρὸς αὐτήν, ἐπήγε τῷ τείχει πάντοθεν πυκνὴν τὴν φάλαγγα. οἱ δὲ ὑπορυσσόμενα τὰ τεῖχη ἰδόντες καὶ ἐκ τῶν βελῶν ἀναστελλόμενοι τὰ μὲν τεῖχη καὶ οὗτοι ἐκλείπουσιν, ἐς δὲ τὴν ἄκραν ξυμφυρόντες ἐκείθεν ἡμύνοντο· ξυνεισπεσόντων δὲ αὐτοῖς ὀλίγων Μακεδόνων μεταβαλλόμενοι καὶ ξυστραφέντες τοὺς μὲν ἐξέωσαν αὐτῶν, ἀπέκτειναν δὲ ἐν τῇ ὑποστροφῇ ἐς πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ 5 ἐν τούτῳ Ἀλέξανδρος τὰς τε κλίμακας κελεύει πάντοθεν προστιθέναι τῇ ἄκρᾳ καὶ ὑπορύττειν τὸ τεῖχος. ὡς δὲ πύρ-

chen. — καταλαβὼν, αὐτούς. — τῶν φευγόντων hängt von ὅσοι ab.

Cap. 7.

1. τοῦ πρόσω. S. z. V 24, 8.

2. ὡς εἶχε. S. z. IV 2, 3. — ξυνδιαβάς gleichzeitig mit den eben den Fluss überschreitenden Mallern. — διώκων εἶχετο τῶν φθασάντων. Vgl. IV 6, 5 ὁ δὲ ἐχόμενος αὐτῶν ἐδίωκεν, vom Verfolger, der dem Flüchtigen auf der Ferse ist. —

τῶν φθασάντων ἐς ἀποχώρησιν = τῶν φθασάντων ἀποχωρήσαι.

3. ἐξ ἐφόδου. S. z. IV 2, 3.

4. Βραχμῶνες hiess die Priesterkaste der Hindu, doch scheinen mit diesem Namen auch die sich zum Brahmaismus bekennenden Stämme bezeichnet zu sein. Näheres berichten darüber Arrian Indic. 11, Plin. hist. n. VI 17. — ἀναστελλόμενοι. S. z. V 26, 6. — καὶ οὗτοι wie die c. 6, 5 Erwähnten.

ρος τε ἔπεσεν ὑπορυσσόμενος καὶ τοῦ μεταπυργίου τι παραρ-
 ραγὲν ἐπιμαχωτέραν ταύτῃ ἐποίησε τὴν ἄκραν, πρῶτος
 6 Ἀλέξανδρος ἐπιβὰς τοῦ τείχους ὥφθη ἔχων τὸ τεῖχος. καὶ
 τοῦτον ἰδόντες οἱ ἄλλοι Μακεδόνες αἰσχυρθέντες ἄλλος ἄλλη
 ἀνῆσαν. εἶχετό τε ἤδη ἡ ἄκρα, καὶ τῶν Ἰνδῶν οἱ μὲν τὰς
 οἰκίας ἐνεπὶμπρασαν καὶ ἐν αὐταῖς ἐγκαταλαμβανόμενοι ἀπ-
 ἔθνησκον, οἱ πολλοὶ δὲ μαχόμενοι αὐτῶν. ἀπέθανον δὲ οἱ
 πάντες ἐς πεντακισχιλίους, ζῶντες δὲ δι' ἀνδρείαν ὀλίγοι
 ἐλήφθησαν.

8 Μείνας δὲ αὐτοῦ μίαν ἡμέραν καὶ ἀναπαύσας τὴν στρα-
 τὴν τῇ ὑστεραίᾳ προὐχώρει ὥς ἐπὶ τοὺς ἄλλους Μαλλοὺς.
 καὶ τὰς μὲν πόλεις ἐκλελοιπότητας καταλαμβάνει, αὐτοὺς δὲ
 2 ἔμαθεν ὅτι πεφευγότες εἶεν ἐς τὴν ἔρημον. καὶ ἐνταῦθα
 αὐτῷ μίαν ἡμέραν ἀναπαύσας τὴν στρατὴν ἐς τὴν ἐπιούσαν
 Πείθωνα μὲν καὶ Δημήτριον τὸν ἱππάρχην πρὸς τὸν ποτα-
 μὸν ὀπίσω ἀπέπεμψεν ὧν τε αὐτοὶ ἡγοῦντο ἄροντας καὶ
 πρὸς τούτοις ψιλῶν τάξεις δούς αὐτοῖς ὅσαι ἱκαναὶ πρὸς τὸ
 3 ἔργον. προσέταξε δὲ παρὰ τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ ἰόντας,
 εἰ τισι περιτυγχάνοιεν τῶν ἐς τὰς ὕλας ξυμπεφευγόντων, αὐ-
 τῷ πολλὰ πρὸς τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ ἦσαν, τούτους κτείνειν,
 ὅσοι μὴ ἐθελονταὶ σφᾶς ἐνδιδοῖεν. καὶ πολλοὺς κατα-
 λαβόντες ἐν ταῖς ὕλαις οἱ ἀμφὶ Πείθωνα τε καὶ Δημήτριον
 ἀπέκτειναν.

4 Αὐτὸς δὲ ἦγεν ἐπὶ τὴν μερίστην τῶν Μαλλῶν πόλιν,
 ἵνα καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων πολλοὺς ξυμπεφευγέναι αὐτῷ
 ἐξηγγέλλετο. ἀλλὰ καὶ ταύτην ἐξέλιπον οἱ Ἰνδοὶ ὥς προσ-
 ἄγοντα Ἀλέξανδρον ἔμαθον· διαβάντες δὲ τὸν Ὑδραώτην
 ποταμὸν ἐπὶ ταῖς ὄχθαις αὐτοῦ, ὅτι ὑψηλαὶ αἱ ὄχθαι ἦσαν,
 παρατεταγμένοι ἕμενον, ὥς εἰρξοντες τοῦ πόρου Ἀλέξανδρον.
 5 καὶ ταῦτα ὥς ἤκουσεν, ἀναλαβὼν τὴν ἵππον τὴν ἅμα αὐτῷ
 πᾶσαν ἦει ὥς ἐπὶ τὸν Ὑδραώτην, ἵναπερ παρατετάχθαι τοὺς
 Μαλλοὺς ἐξηγγέλλετο· οἱ δὲ πεζοὶ ἔπесθαι αὐτῷ ἐτάχθησαν.
 ὥς δὲ ἀφίκετό τε ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐν τῷ πέτρῳ τοὺς πολε-
 μίους τεταγμένους κατεῖδε, ὥς εἶχεν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐμβάλλει
 6 ἐς τὸν πόρον ξὺν τῇ ἵππῳ μόνῃ. οἱ δέ, ἰδόντες ἐν μέσῳ

5. μεταπυργίον. μεταπύργιον =
 paries intergerivus Plin. XXXV 14
 d. h. Curtine. Wie hier II 23, 6.
 In gleicher Bedeutung ist I 21, 4
 μεσοπύργιον gebraucht.

Cap. 8.

2. ἐς τὴν ἐπιούσαν. II 7, 1 ἐς δὲ
 τὴν ὑστεραίαν προὐχώρει ἐπὶ τὸν
 ποταμὸν τὸν Πίναρον.

τοῦ ποταμοῦ ὄντα ἤδη Ἀλέξανδρον, κατὰ σπουδὴν μὲν, ξυν-
 τεταγμένοι δὲ ὅμως ἀπεχώρουν ἀπὸ τῆς ὄχθης· καὶ Ἀλέξαν-
 δρος ξὺν μόνῃ τῇ ἵππῳ εἴπετο. ὥς δὲ κατεῖδον ἱππέας
 μόνους, ἐπιστρέψαντες οἱ Ἴνδοι καρτερώς ἐμάχοντο, πλήθος
 ὄντες ἐς πέντε μυριάδας. καὶ Ἀλέξανδρος ὡς τὴν τε φάλαγγα
 αὐτῶν πικρὴν κατεῖδε καὶ αὐτῷ οἱ πεζοὶ ἀπήσαν, προσβολὰς
 μὲν ἐποιεῖτο ἐς κύκλους παριππεύων· ἐς χεῖρας δὲ οὐκ ἦει
 τοῖς Ἰνδοῖς. καὶ ἐν τούτῳ παραγίνονται αὐτῷ οἱ τε Ἀργαῖνες 7
 καὶ ἄλλαι τάξεις τῶν ψιλῶν, ἃς δὴ ἐπιλέκτους ἅμα οἱ ἦγε,
 καὶ οἱ τοξόται· οὐ πόρρω δὲ οὐδὲ ἡ φάλαγξ ἐφαίνετο τῶν
 πεζῶν. καὶ οἱ Ἴνδοι ὁμοῦ σφισι πάντων τῶν δεινῶν προσ-
 κειμένων ἀποστρέψαντας ἤδη προτροπάδην ἔφρουγον ἐς πόλιν
 ὀχυρωτάτην τῶν πλησίον. καὶ Ἀλέξανδρος ἐπόμενός τε αὐ- 8
 τοῖς πολλοὺς ἔκτεινε καὶ ὥς ἐς τὴν πόλιν οἱ διαφύγοντες
 κατειλήθησαν, πρῶτα μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἐξ ἐφόδου ἐκκυλῶ-
 σατο τὴν πόλιν· ὥς δὲ οἱ πεζοὶ αὐτῷ παρήσαν, ταύτῃ μὲν
 τῇ ἡμέρᾳ περιστρατοπεδεύει ἐν κύκλῳ τοῦ τείχους, ὅτι οὐ
 πολὺ τε τῆς ἡμέρας ὑπελείπετο ἐς τὴν προσβολὴν καὶ ἡ
 στρατιὰ αὐτῷ ὑπὸ τε πορείας μακρᾶς οἱ πεζοὶ καὶ ὑπὸ δι-
 ῶξεως συνεχοῦς οἱ ἵπποι καὶ οὐχ ἥμιστα κατὰ τὸν πόρον
 τοῦ ποταμοῦ τεταλαιπωρήσαν·

τῇ δὲ ὑστεραία διχῇ διελὼν τὸν στρατὸν τοῦ μὲν ἐτέ- 9
 ρου αὐτὸς ἡγούμενος προσέβαλλε τῷ τείχει, τὸ δὲ ἕτερον
 Περδίκκας προσῆγε. καὶ ἐν τούτῳ οὐ δεξιόμενοι οἱ Ἴνδοι
 τῶν Μακεδόνων τὴν ὀρμὴν τὰ μὲν τείχη τῆς πόλεως λει-
 πουσιν, αὐτοὶ δὲ ἐς τὴν ἄκραν ξυνέφρουγον. Ἀλέξανδρος μὲν
 οὖν καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν πυλίδι τινα κατασχίσαντες παρήλθον
 εἰς τὴν πόλιν πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων· οἱ δὲ ὁμοῦ Περδίκκα 2
 τεταγμένοι ὑστέρησαν ὑπερβαίνοντες κατὰ τὰ τείχη οὐκ εὐ-
 πετῶς, οὐδὲ τὰς κλίμακας οἱ πολλοὶ αὐτῶν φέροντες, ὅτι
 ἐαλωμένοι αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις, ὥς ἐρημούμενα τῶν προ-

6. ἐς κύκλους παριππεύων. S. z. IV 4, 6.

8. ἡ στρατιὰ—οἱ πεζοὶ—οἱ ἵπποι. Die beiden Teilbegriffe sind dem Gesamtsuppositiv appositiv angefügt. Vgl. I 19, 4 οἱ Μιλήσιοι πανταχόθεν ἤδη προσκειμένων σφισι τῶν Μακεδόνων οἱ μὲν διατοῦντες σφᾶς ἐν τῇ θαλάσῃ ἐς νησίδα τινα τῇ πόλει ἐπικειμένην διενήχοντο,

οἱ δὲ ἐς κελύτια ἐμβαίνοντες ἐν τῷ στόματι τοῦ λιμένος ἐγκατελήφθησαν. S. c. 9, 2.

Cap. 9.

Alexander erhält beim Sturm auf die feste Stadt der Maller eine lebensgefährliche Wunde.

2. ὑπερβαίνοντες begründet ὑστέρησαν. — οἱ πολλοί. S. z. c. 8, 8.

- μαχομένων τὰ τεῖχη κατείδον. ὥς δὲ ἡ ἄκρα ἐχομένη πρὸς τῶν πολεμίων καὶ πρὸ ταύτης τεταγμένοι εἰς τὸ ἀπομάχεσθαι πολλοὶ ἐφάνησαν, ἐνταῦθα δὴ οἱ μὲν ὑπορύσσοντες τὸ τεῖχος, οἱ δὲ προσθέσει ὅπη παρείκοι τῶν κλιμάκων βιάσασθαι ἐπειρῶντο εἰς τὴν ἄκραν. Ἀλέξανδρος δέ, ὥς βλακύνειν αὐτῷ ἐδόκουν τῶν Μακεδόνων οἱ φέροντες τὰς κλίμακας, ἀρπάσας κλίμακα ἐνὸς τῶν φερόντων προσέθηκε τῷ τείχει αὐτὸς καὶ εἰληθεὶς ὑπὸ τῇ ἀσπίδι ἀνέβαινεν· ἐπὶ δὲ αὐτῷ Πευκέστας ὁ τὴν ἱερὰν ἀσπίδα φέρων, ἣ ἐκ τοῦ νεῷ τῆς Ἀθηναίας τῆς Ἰλιάδος λαβὼν ἅμα οἱ εἶχεν Ἀλέξανδρος καὶ πρὸ αὐτοῦ ἐφέρετο ἐν ταῖς μάχαις· ἐπὶ δὲ τούτῳ Λεοννάτος ἀνῆγει κατὰ τὴν αὐτὴν κλίμακα ὁ σωματοφύλαξ· κατὰ δὲ ἄλλην κλίμακα Ἀβρέας τῶν διμοιριτῶν τις στρατευομένων.
- 4 ἦδη τε πρὸς τῇ ἐπάλξει τοῦ τείχους ὁ βασιλεὺς ἦν καὶ ἐρείσας ἐπ' αὐτῇ τὴν ἀσπίδα τοὺς μὲν ὥθει εἰς τὸ τεῖχος τῶν Ἰνδῶν, τοὺς δὲ καὶ αὐτοῦ τῷ ξίφει ἀποκτείνοντας γεννυμῶναι τὸ ταύτῃ τεῖχος· καὶ οἱ ὑπάσπισται ὑπέροφθοι γενόμενοι ὑπὲρ τοῦ βασιλέως σπουδῇ ὠδοῦμενοι κατὰ τὴν αὐτὴν κλίμακα συντριβούσιν αὐτήν, ὥστε οἱ μὲν ἦδη ἀνιόντες αὐτῶν κάτω ἔπεσον, τοῖς δὲ ἄλλοις ἄπορον ἐποίησαν τὴν ἄνοδον.
- 5 Ἀλέξανδρος δὲ ὥς ἐπὶ τοῦ τείχους σταῖς κύκλῳ τε ἀπὸ τῶν πλησίον πύργων ἐβάλλετο, οὐ γὰρ πελάσαι γε ἐτόλμα τις αὐτῷ τῶν Ἰνδῶν, καὶ ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς πόλεως, οὐδὲ πόρῳ τούτῳ γε ἔσακοντιζόντων, ἔτυχε γὰρ τι καὶ προσκεχωσμένον ταύτῃ πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ δῆλος μὲν ἦν Ἀλέξανδρος ὢν τῶν τε ὀπλων τῇ λαμπρότητι καὶ τῷ ἀτόπῳ

— ὅπη παρείκοι. παρείκει gebraucht auch Thukydides im Sinne des unpersönlichen ἐγγωρεῖ es geht an. Vgl. Thuk. III 1 καὶ προσβολαὶ ἐγίνοντο τῶν Ἀθηναίων ἱππέων ὅπη παρείκοι. Bei Arrian noch I 23, 2. — βιάσασθαι εἰς „mit Gewalt eindringen in“.

3. τὴν ἱερὰν ἀσπίδα. S. c. 10, 2 und I 11, 7 ἀνελεθόντα δὲ (λέγουσι) ἐς Ἴλιον τῇ τε Ἀθηναίᾳ θῦσαι τῇ Ἰλιάδι, καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὐτοῦ ἀναθεῖναι ἐς τὸν νεῶν καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης τῶν ἱερῶν τινα ὀπλων ἐτι ἐκ τοῦ Τρωικοῦ ἔργον σωζόμενα. καὶ ταῦτα λέγου-

σιν ὅτι οἱ ὑπάσπισται ἔφερον πρὸ αὐτοῦ ἐς τὰς μάχας. — τῶν διμοιριτῶν ist Praedicat zu στρατευομένων. Dimoiriten, den römischen duplicarii entsprechend, hiessen diejenigen, welche den doppelten Sold erhielten. Vgl. VII 23, 3. — Zur Stellung des τις (zwischen Artikel und dem zugehörigen Substantiv), wie sie bei Herodot die regelmässige ist, vgl. VII 3, 4. 22, 3.

4. τῶν Ἰνδῶν hängt von τοὺς μὲν ab.

5. καὶ ὑπὸ τῶν. Das καὶ entspricht dem vorausgegangenen τε (κύκλῳ τε ἀπὸ τῶν πλησίον πύργων). —

τῆς τόλμης, ἔγνω δὲ ὅτι αὐτοῦ μὲν μένων κινδυνεύσει μῆδὲν ὅ τι καὶ λόγον ἄξιον ἀποδεικνύμενος, καταπηδήσας δὲ εἰς τὸν τείχους τυχὸν μὲν αὐτῷ τούτῳ ἐκπλήξει τοὺς Ἰνδούς, εἰ δὲ δὴ καὶ κινδυνεύειν δέοι, μεγάλα ἔργα καὶ τοῖς ἔπειτα πνθῆσθαι ἄξια ἐργασάμενος οὐκ ἀσπονδεῖ ἀποθανεῖται· ταῦτα γνοὺς καταπηδᾷ ἀπὸ τοῦ τείχους εἰς τὴν ἄκραν. ἔνθα δὲ δὴ ἐρεισθεῖς πρὸς τῷ τείχει τοὺς μὲν τινας εἰς χεῖρας ἐλθόντας καὶ τὸν γε ἡγεμόνα τῶν Ἰνδῶν προσφερόμενόν οἱ θρασύτερον παῖσας τῷ ξίφει ἀποκτείνει· ἄλλον δὲ πελάζοντα λίθῳ βαλὼν ἔσχε, καὶ ἄλλον λίθῳ, τὸν δὲ ἐγγυτέρω προσάγοντα τῷ ξίφει αὐθις. οἱ δὲ βάρβαροι πελάζειν μὲν αὐτῷ οὐκέτι ἤθελον, ἔβαλλον δὲ πάντοθεν περιεσθηκότες ὅ τι τις ἔχων βέλος ἐτύγχανεν ἢ ἐν τῷ τότε ἔλαβεν.

Ἐν τούτῳ δὲ Πενκέστας τε καὶ ὁ διμοιρίτης Ἀβρέας¹⁰ καὶ ἐπ' αὐτοῖς Λεοννάτος, οἱ δὴ μόνοι ἔνχον πρὶν ξυντριβῆναι τὰς κλίμακας ἀναβεβηκότες ἐπὶ τὸ τεῖχος, καταπηδήσαντες καὶ αὐτοὶ πρὸ τοῦ βασιλέως ἐμάχοντο. καὶ Ἀβρέας μὲν ὁ διμοιρίτης πίπτει αὐτοῦ, τοξευθεὶς εἰς τὸ προσωπον· Ἀλέξανδρος δὲ βάλλεται καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ θώρακος εἰς τὸ στῆθος τοξεύματι ὑπὲρ τὸν μαστόν, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὅτι καὶ πνεῦμα ὁμοῦ τῷ αἵματι ἐκ τοῦ τραύματος ἔξεπνεῖτο. ὁ δέ, ἔσπε μὲν ἔτι θερμοὺν ἦν αὐτῷ τὸ αἷμα,² καίπερ κακῶς ἔχων, ἡμύνετο· πολλοῦ δὲ δὴ τοῦ αἵματος καὶ ἀθρόου, οἷα δὴ ξὺν πνεύματι, ἐκρύντος, ἱλιγγός τε

τῷ ἀτόπῳ τῆς τόλμης. S. z. V 7, 5. — μῆδὲν ὅ τι καὶ λόγ. ἄξιον. Hier wie V 24, 4 hat καὶ vermindernde Kraft (= auch nur, Gegens.: geschweige denn). S. z. V 24, 4. — τυχόν. S. z. V 5, 3. — εἰ δὲ μή — *sin minus* (scil. *hostes perterrefaciat*) et utique *periclitandum sit ipsi, saltem magnis rebus dignisque memoria posterorum editis moriturum*. Offenbar schwebte dem Schriftsteller Hom. II. XXII 305 vor: Μὴ μὲν ἀσπονδεῖ γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην, Ἀλλὰ μέγα ὄρεσας τι καὶ ἐσσομένοισι πνθῆσθαι (Worte des Hektor). — ταῦτα γνοὺς leitet, den Inhalt des vielfach gegliederten Vordersatzes zusammenfassend, den Nachsatz ein.

6. προσφερόμενον οἱ. Zur Be-

deutung vgl. I 1, 11 Ἀλέξανδρος τοὺς τοξότας εἰς τοὺς Θωράκας ἐκτοξεύειν ἐκέλευσεν ὅπῃ προσφέροιντο. — ἔσχε = ἐπέσχε. — προσάγοντα. Nur spätere Schriftsteller gebrauchen *προσάγειν* in der Bedeutung andringen von Einzelnen. Vgl. Dionys. Halic. arch. Rom. IX 48 ὁ μὲν ὑπὸ τῆς κελυσθεῖς ὑπ' αὐτοῦ προσήγεν. In etwas verschiedener Bedeutung scheint *προσάγειν* c. 13, 2 gebraucht.

Cap. 10.

1. τὰς κλίμακας. Weist auf c. 9, 9 zurück, wo übrigens nur von einer Leiter die Rede war. — ὥστε weshalb. — πνεῦμα Luft; der Pfeil war also in die Lunge gedrungen. Den Vorgang erzählen in

αὐτὸν καὶ λειποψυχία κατέσχε καὶ πίπτει αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄσπίδα ξυννεύσας. Πενκέστας δὲ περιβὰς πεπτωκότι καὶ ὑπερσχὼν τὴν ἱερὰν τὴν ἐξ Ἰλίου ἄσπίδα πρὸ αὐτοῦ καὶ Λεοννάτος ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα οὗτοί τε βάλλονται ἀμφοτέροι καὶ Ἀλέξανδρος ἐγγὺς ἦν ἤδη ὑπὸ τοῦ αἵματος ἐκλιπεῖν.

3 τοῖς γὰρ Μακεδόσι καὶ ταύτῃ ἐν ἀπόρῳ γεγένητο τὰ τῆς προσβολῆς ὅτι οἱ τὸν Ἀλέξανδρον βαλλόμενόν τε ἐπὶ τῷ τείχει ἰδόντες καὶ πηδῶντα εἶσω ἐς τὴν ἄκραν, ὑπὸ σπουδῆς τε καὶ φόβου μὴ τι αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς πάθῃ οὐ ξὺν νῷ κινδυνεύων, τὰς κλίμακας συντετριφότες ἄλλοι ἄλλας μηχανὰς ἐς τὸ ἀνελθεῖν ἐπὶ τὸ τείχος ὡς ἐν ἀπόροις ἐμψυχύνοντο, οἱ μὲν πασσάλους ἐμπηγνύοντες ἐς τὸ τείχος, γήινον ὄν, καὶ κατὰ τούτους ἐκκρεμαννύμενοι χαλεπῶς ἀν-

4 εἶρπον, οἱ δὲ, ἄλλοι ἐπ' ἄλλους ἐπιβαίνοντες. ὁ δὲ πρῶτος ἀνελθὼν ἐνρίπτει ἑαυτὸν κατὰ τοῦ τείχους ἐς τὴν πόλιν, ἵνα περ τὸν βασιλέα ἐώρων κείμενον, ξὺν οἰμωγῇ καὶ ἀλαλαγμῷ πάντες. ἤδη τε ἀμφ' αὐτῷ πεπτωκότι καρτερὰ μάχη ξυνεῖσθηκει ἄλλου ἐπ' ἄλλῳ τῶν Μακεδόνων προασπίζοντος, καὶ ἐν τούτῳ οἱ μὲν τὸν μοχλὸν ὅτῳ εἶχετο ἢ κατὰ τὸ μεταπύργιον πύλην κατασχίσαντες ἐπ' ὀλίγους παρήεσαν· οἱ δὲ καθ' ὅ τι ἡ πύλη διέσχε τοὺς ὤμους ὑποθέντες καὶ ὦσαντες ἐς τὸ εἶσω τοῦ τείχους ἀνεπέτασαν ταύτῃ τὴν ἄκραν.

der Hauptsache übereinstimmend mit Arrian Curtius IX 20, 9. Justin. XII 9. Diodor. XVII 99.

2. λειποψυχία κατέσχε. Vgl. Curt. IX 20, 10 Quo vulnere afflictus, magna vi sanguinis emicante, remisit arma moribundo similis, adeoque resolutus, ut ne ad vellendum quidem telum sufficeret dextera. — τὴν ἱερὰν ἐξ Ἰ. ἀσπίδα. S. z. c. 9, 3. — ἐγγὺς ἦν ἐκλιπεῖν. Vgl. III 15, 3 Ἀλέξανδρος δὲ ἐγγὺς ἦν προσμύξει ἤδη τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. Anders III 13, 2 ἐγγὺς ἦν (ὁ Ἀλέξανδρος) τοῦ ἐξαλλάσσειν τὸν ὀδοπεποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν ὥρων. — ὑπὸ τοῦ αἵματος, ἐκρυνέντος.

3. καὶ ταύτῃ auch deshalb; wie hier I 13, 3 τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πλησίον ἡμῶν αὐλισθῆναι, καὶ ταύτῃ παρέξειν ἔωθεν εὐπετῶς τῷ στρατῷ διαβαλεῖν

τὸν πόρον und V 27, 9. — ὡς ἐν ἀπόροις so gut es in der Verlegenheit möglich war. — οἱ δὲ erg. ἀνείρπον.

4. ὁ δὲ πρῶτος ἀνελθὼν „der jedesmal zuerst hinaufgelangte“. — ἤδη τε — καὶ ἐν τούτῳ entsprechen sich sehr häufig bei Arrian zum Ausdruck der Gleichzeitigkeit (Parataxis). — μάχη ξυνεῖσθηκει. Wie hier IV 29, 6. S. z. V 17, 3. — ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ, alio post alium ex Macedonibus scutum praetendente. — ἐπ' ὀλίγους erg. τεταγμένοι „nur wenige neben einander“. Häufiger ist in dieser Bedeutung ἐπὶ cum genet. S. z. VI 3, 2 (ἐφ' ὧσαν). Doch vgl. Xen. Anab. IV 8, 11 ἐπὶ πολλοὺς τεταγμένοι (= in langen Colonnen), worauf kurz nachher folgt ἐπ' ὀλίγων τεταγμένοι.

Ἐν τούτῳ δὲ οἱ μὲν ἔκτεινον τοὺς Ἰνδοὺς, καὶ ἀπ- 11
 ἔκτεινάν γε πάντας οὐδὲ γυναικα ἢ παῖδα ὑπολείποντες·
 οἱ δὲ ἐξέφερον τὸν βασιλέα ἐπὶ τῆς ἀσπίδος κακῶς ἔχοντα,
 οὐπω γινώσκοντες βιώσιμον ὄντα. τὸ δὲ βέλος ἐξεκῦσαι
 ἐκ τοῦ τραύματος ἐπιτεμόντα τὴν πληγὴν οἱ μὲν Κριτόδημον
 ἀνέγραψαν, ἱατρὸν Κῶον, τὸ γένος τῶν Ἀσκληπιάδην· οἱ δέ,
 Περδίκκαν τὸν σωματοφύλακα, οὐ παρόντος ἐν τῷ δεινῷ
 ἱατροῦ, ἐγκελευσαμένου Ἀλεξάνδρου τῷ ξίφει ἐπιτεμεῖν τὴν
 πληγὴν καὶ κομίσασθαι τὸ βέλος. ἐν δὲ τῇ κομιδῇ φορὰ 2
 αἵματος πολλοῦ γίνεται, ὥστε λειποψυχῆσαι αὐτοῖς Ἀλέξαν-
 δρον καὶ οὕτω σχεθῆναι αὐτῷ τὸ αἷμα ὑπὸ τῇ λειποψυχίᾳ.
 πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἀναγράφεται τοῖς ξυγγραφεῦσιν ὑπὲρ
 τοῦ παθήματος, καὶ ἡ φήμη παραδεξαμένη αὐτὰ κατὰ τοὺς
 πρώτους ψευσαμένους ἔτι καὶ εἰς ἡμᾶς διασώζει, οὐδὲ ἀφήσει
 παραδιδούσα καὶ ἐφεξῆς ἄλλοις τὰ ψευδῆ, εἰ μὴ ὑπὸ τῆσδε
 τῆς ξυγγραφῆς παύσεται.

Αὐτίκα ἐν Ὀξυδράκαις τὸ πάθημα τοῦτο γενέσθαι Ἀλε- 3
 ξάνδρῳ ὁ πᾶς λόγος κατέχει· τὸ δὲ ἐν Μαλλοῖς, ἔθνη
 αὐτονόμῳ Ἰνδικῷ, ξυνέβη, καὶ ἡ τε πόλις Μαλλῶν ἦν καὶ
 οἱ βαλόντες Ἀλέξανδρον Μαλλοί· οἱ δὲ ἐγνώκεσαν μὲν
 ξυμμίζαντες τοῖς Ὀξυδράκαις οὕτω διαγωνίζεσθαι, ἐφθῆ δὲ
 διὰ τῆς ἀνύδρου ἐπ' αὐτοὺς ἐλάσας πρὶν τινα ὠφέλειαν

Cap. 11.

1. οὐδὲ γυναικα — ὑπολείποντες. So auch Curtius IX 5, 20. *Non senibus, non feminis, non infantibus parcutur: quisquis occurreret, ab illo vulneratum regem esse credebant.* — βιώσιμον. II 4, 8 καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἱατροὺς οὐκ οἶεσθαι Ἀλέξανδρον εἶναι βιώσιμον. — ἐπιτεμόντα τὴν πληγὴν. *patefacto latius vulnere.* Vgl. Curt. IX 5, 22. *Rege in tabernaculum relato medici lignum sagittae corpori infixum, ita ne spiculum moveretur, absciunt. Corpore deinde nudato animadvertunt hamos inesse telo, nec aliter id sine pernicie corporis extrahi posse, quam ut secundo vulnus aurent.* — Κριτόδημον. Bei Curtius a. O. heisst der Arzt Critobulus. — Κῶον — Ἀσκληπιάδην. Neben Epidauros war auch die Insel Kos ein berühmter Sitz

des Asklepiosdienstes, wo das Studium der Heilkunst seit Alters Pflege gefunden hatte. Wie schon die Homerischen Aerzte Paion, Machaon, Podaleirios Asklepiaden heissen, so hatte auch der berühmteste Arzt des geschichtlichen Alterthums Hippokrates vorzugsweise an den in Kos aufgezeichneten Heilmethoden seine Studien gemacht.

2. λειποψυχῆσαι. Curt. IX 5, 28 *Igitur patefacto latius vulnere et spiculo evulso ingens vis sanguinis emanare coepit lingue animo* (= λειποψυχῆσαι) *rex et caligine oculis offusa, veluti moribundus extendi.* — κατὰ c. acc. nach, gemäss. — οὐδέ. Ein Attiker würde καὶ οὐ gesetzt haben. S. z. IV 9, 4.

3. αὐτίκα „so zum Beispiel gleich“ wird oft gebraucht zur Einführung eines Beispiels zum Beleg einer eben aufgestellten Behauptung. — ὁ πᾶς λόγος κατέχει.

- αὐτοῖς παρὰ τῶν Ὀξυδρακῶν γενέσθαι ἢ αὐτοὺς ἐκείνοις τι
 4 ἐπωφελεῖσαι. ἐπεὶ καὶ τὴν τελευταίαν μάχην τὴν πρὸς Δα-
 ρεῖον γενομένην, καθ' ἣντινα ἔφυγε Δαρεῖος οὐδὲ πρόσθεν
 ἔληξε τῆς φυγῆς πρὶν ξυλληφθῆναι ὑπὸ τῶν ἀμφὶ Βῆσσαν
 καὶ προσάγοντος ἤδη Ἀλεξάνδρου ἀποθανεῖν, πρὸς Ἀρβήλοις
 γενέσθαι ὁ πᾶς λόγος κατέχει, καθάπερ οὖν καὶ τὴν πρὸ
 ταύτης ἐν Ἰσσω, καὶ τὴν πρώτην ἱππομαχίαν πρὸς Γρανικῷ.
 5 ἀλλὰ πρὸς Γρανικῷ μὲν ξυνέβη μάχῃ ἱππικῇ καὶ πρὸς Ἰσσω
 ἢ αὖτις πρὸς Δαρεῖον μάχῃ. Ἀρβηλα δὲ τοῦ χώρου ἐν ᾧ
 τὴν ἐσχάτην μάχην Δαρεῖός τε καὶ Ἀλέξανδρος ἐμαχέσαντο
 οἱ μὲν τὰ πλεῖστα ξυγγράψαντες λέγουσιν ὅτι ἑξακοσίους
 σταδίου ἀπέχει, οἱ δὲ τὰ ἐλάχιστα, ὅτι ἐς πεντακοσίους.
 ἀλλὰ ἐν Γαυγαμήλοις γὰρ γενέσθαι τὴν μάχην πρὸς τῷ
 6 ποταμῷ Βουμῳδῷ λέγει Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος. πόλις
 δὲ οὐκ ἦν τὰ Γαυγάμηλα, ἀλλὰ κώμη μεγάλη, οὐδὲ ὀνο-
 μαστὸς ὁ χώρος οὐδὲ εἰς ἀκοὴν ἡδὺ τὸ ὄνομα. ἔνθεν δέ
 μοι δοκεῖ πόλις οὕσα τὰ Ἀρβηλα ἀπηνέγκατο τὴν δόξαν τῆς
 μεγάλης μάχης. εἰ δὲ πρὸς Ἀρβήλοις γρη῏ οἶσθαι γενέσθαι
 τὸ ἔργον ἐκεῖνο, εἰς τοσόνδε Ἀρβήλων ἀπέχον, καὶ τὴν ἐν
 Σαλαμῖνι γενομένην ναυμαχίαν πρὸς Ἰσθμῷ τῷ Κορινθίων
 ἔξεστι λέγειν ὅτι ἐγένετο, καὶ τὴν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῆς Εὐ-
 βοίας πρὸς Αἰνίῳ ἢ Σουνίῳ.
- 7 Καὶ μὴν ὑπὲρ τῶν ὑπερασπισάντων ἐν τῷ κινδύνῳ
 Ἀλεξάνδρου, Πενκέσταν μὲν γενέσθαι ξύμπαντες ὁμολογοῦσιν,
 ὑπὲρ Λεοννάτου δὲ οὐκέτι ξυμφέρονται οὐδὲ ὑπὲρ Ἀβρόου
 τοῦ διμοιρίτου. καὶ οἱ μὲν ξύλῳ πληγνέντα κατὰ τοῦ κρά-

λόγος κατέχει (oder ἔχει) „die Rede (Sage) oder Ueberlieferung besteht“ ist eine bei Arrian häufige Wendung, öfter mit dem Zusatz *πλείων* (VII 16, 3) oder *πολύς* (II 3, 1) oder wie hier und unten (4) *πᾶς*. — ἐπωφελεῖν ist wol nur der Deutlichkeit halber hier der Regel zuwider mit Dativ verbunden. Doch vgl. Herod. IX 103 *προσωφελεῖν ἐθέλοντες τοῖσι Ἕλλησι*.

4. ἐπεὶ καὶ. S. z. IV 9, 9. — πρὶν mit Infin. nach einem negativen Hauptsatz. S. z. V 11, 4. — ἐν Ἰσσω. S. II 7. — πρὸς Γρανικῷ. S. I 13.

6. οὐδέ — οὐδέ. S. z. V 10, 2. — μοι δοκεῖ. S. z. V 26, 1 (λέγω). —

τὸ ἔργον. S. z. V 14, 2. — εἰς τοσόνδε „so weit steht in räumlichem Sinne noch VII 15, 6 ἐς τοσόνδε ἀπὸ τῆς οἰκίας προσβένσαι“.

7. καὶ μὴν führt ein neues Beispiel zur Bekräftigung der oben (2) aufgestellten Behauptung ein. — ὑπὲρ c. gen. findet sich in der Bedeutung „in Rücksicht auf, in Betreff“ nicht selten bei den Rednern. Im Uebrigen ist *πρὸς* c. gen. in diesem Sinne üblicher. — γενέσθαι. Das hierzu gehörige Praedicat ist aus τῶν ὑπερασπισάντων zu ergänzen. — οὐκέτι „nicht (mehr) ebenso“ (mit Beziehung auf Πενκέσταν). — διμοιρίτον. S. z. c. 9, 3.

νοὺς Ἀλέξανδρον καὶ ἱλιγγιάσαντα πεσεῖν, αὐτοῖς δὲ ἀνα-
στάντα βληθῆναι βέλει διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στήθος.
Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου ταύτην μόνην τὴν πληγὴν πληγῆναι
λέγει τὴν ἐς τὸ στήθος. τὸ δὲ δὴ μέριστον πλημμέλημα 8
τῶν ξυγγραφέων τὰ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον ἐκείνο τίθεμαι ἔργω.
Πτολεμαῖον γὰρ τὸν Λάγου ἔστιν οἱ ἀνέγραψαν ξυναναβῆναι
τε Ἀλεξάνδρῳ κατὰ τὴν κλίμακα ὁμοῦ Πευκέστα καὶ ὑπερ-
ασπίσαι κειμένον, καὶ ἐπὶ τῷδε Σωτήρᾳ ἐπικληθῆναι τὸν
Πτολεμαῖον· καίτοι αὐτὸς Πτολεμαῖος ἀναγέγραπεν οὐδὲ
παραγενέσθαι τούτῳ τῷ ἔργῳ· ἀλλὰ στρατιᾶς γὰρ αὐτὸς
ηγούμενος ἄλλας μάχεσθαι μάχας καὶ πρὸς ἄλλους βαρβάρους.
ταῦτα μὲν δὴ ἐν ἐκβολῇ τοῦ λόγου ἀναγεγράφθω μοι, ὥς
μὴ ἀταλαίπωρον γίνεσθαι τοῖς ἔπειτα ἀνθρώποις τὴν ὑπὲρ
τῶν τηλικούτων ἔργων τε καὶ παθημάτων ἀφήγησιν.

Ἐν ᾧ δὲ Ἀλέξανδρος αὐτοῦ μένων τὸ τραῦμα ἔθερα- 12
πέυετο, ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνθενπερ ὠρμήθη ἐπὶ τοὺς Μαλ-
λοὺς ὁ μὲν πρῶτος λόγος ἦκεν ὅτι τεθυηκὼς εἴη ἐκ τοῦ
τραύματος. καὶ τὰ μὲν πρῶτα οἰμωγὴ ἦν τῆς στρατιᾶς
ξυμπάσης, ἄλλου ἄλλῳ παραδιδόντος τὴν φήμην· παυσάμενοι
δὲ τῆς οἰμωγῆς ἄθρυμοί τε καὶ ἄποροι ἦσαν ὅστις μὲν ἐξ-
ηγούμενος ἔσται τῆς στρατιᾶς (πολλοῖς γὰρ δὴ ἐν ἴσῳ τὰ 2

8. ἔστιν οἷ. Wen Arrian im Sinne hatte, lehrt Curtius IX 5, 21: *Ptolemaeus, qui postea regnavit, huic pugnae affuisse, auctor est Clitarchus et Timagenes. Sed ipse, scilicet gloriae suae non refragatus, affuisse, missum in expeditionem, memoriae tradidit. Tanta componentium vetusta rerum monumenta vel securitas, vel par huic vitium, credulitas fuit.* — ἐπὶ τῷδε. S. z. c. 6, 3. — Σωτήρᾳ. Ptolemaeus erhielt diesen Beinamen vielmehr durch die dankbaren Rhodier, welche er im J. 304 gegen Demetrius Poliorcetes unterstützt hatte (Pausan. I 8, 6). — οὐδὲ παραγενέσθαι ne affuisse quidem, nedum ut illa fecerit, quae alii de ipso narrant. — ἐκβολῇ Abschwefung, ein thukydeischer Ausdruck (I 97 ἔγραψα δὲ αὐτὰ καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιήσαμην διὰ τόδε). — ὥς μὴ — γίνεσθαι. S. z. c. 5, 3. Gedanke: „Mögen Spätere, durch

diesen Tadel gewarnt, mit unverdrossener Mühe die Wahrheit zu erforschen, bestrebt sein“. Offenbar schwebte dem Arrian bei dieser Aufforderung Thukydides I 20, 4 vor: οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἐτοῖμα μᾶλλον τρέπονται.

Cap. 12.

Freude des Heers über die unverhoffte Rettung Alexanders.

1. ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνθενπερ. Zwar gelangte die Nachricht zu demselben Heer, von dem er sich zum Zug gegen die Maller getrennt hatte, doch befand sich dasselbe nicht mehr an demselben Ort (nämlich am Zusammenfluss des Hydaspes und Acesines) sondern vielmehr am Zusammenfluss des Acesines und Hydraotes.

2. πολλοῖς γὰρ ἐν ἴσῳ τὰ τῆς ἀξιώσεως ἐδόκει καθεστῆναι. Ge-

τῆς ἀξιώσεως ἐδόκει πρὸς τε αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ πρὸς Μακεδόνων καθεστηκέναι), ὅπως δὲ ἀποσπῶνται εἰς τὴν οἰκίαν, τοσούτων μὲν ἐθνῶν μαχίμων περιειργόντων σφᾶς ἐν κύκλῳ, τῶν μὲν οὐπω προσκεχωρηκότων, ἃ δὴ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας εἰκάζον ἀγωνεῖσθαι καρτερώς, τῶν δὲ ἀποστησόμενων, ἀφαιρεθέντος αὐτοῖς τοῦ Ἀλεξάνδρου φόβου· ποταμῶν τε ἐν μέσῳ ἀδιαβάτων τότε γε ἐδόκουν εἶναι. καὶ πάντα σφίσιν ἄπορα καὶ ἀμήχανα ἐρήμοις Ἀλεξάνδρου ἐφαί-
 3 νετο. ὥς δὲ ἦκε ποτε λόγος ὅτι ξῆ Ἀλέξανδρος, τοῦτω μὲν μόρις ξυνεχώρησαν· εἰ δὲ καὶ βιώσιμός ἐστιν, οὐπω ἐπιστεύετο. ὥς δὲ καὶ γράμματα παρ' αὐτοῦ ἦκεν ὅτι ὅσον οὐπω κατελεύσεται ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, οὐδὲ ταῦτα τοῖς πολλοῖς ὑπὸ τοῦ ἄραν δέους πιστὰ ἐφαίνετο, ἀλλὰ πλάττεσθαι γὰρ πρὸς τῶν ἀμφ' αὐτὸν σωματοφυλάκων τε καὶ στρατηγῶν εἰκάζετο.

- 13 Καὶ ταῦτα ἐννοήσας Ἀλέξανδρος, μή τι νεωτερισθεῖν ἐν τῇ στρατιᾷ ὅτε πρῶτον ἡδυνήθη κομίζεται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ὑδραῶτου τὰς ὄχθας· καὶ πλέων κατὰ τὸν ποταμόν (ἦν γὰρ τὸ στρατόπεδον ἐπὶ ταῖς ξυμβολαῖς τοῦ τε Ὑδραῶτου καὶ τοῦ Ἀκείνιου, ἵνα Ἡφαιστίων τε ἐπὶ τῆς στρατιᾶς ἦν καὶ Νέαρχος τὸ ναυτικὸν αὐτῷ εἶχεν), ὥς ἐπέλαξεν ἡ ναῦς ἥδη τῷ στρατοπέδῳ τὸν βασιλέα φέρουσα, κελεύει δὴ ἀφελεῖν τὴν σκηνὴν ἀπὸ τῆς πρύμνης, ὥς καταφανὴς εἶναι
 2 πᾶσιν. οἱ δὲ ἔτι ἠπίστουν, ὥς νεκροῦ δῆθεν κομιζομένου Ἀλεξάνδρου, πρὶν γε δὴ προσσχούσης τῆς νεῶς τῇ ὄχθῃ ὅ μὲν τὴν χεῖρα ἀνέτεινεν ἐς τὸ πλῆθος· οἱ δὲ ἀνεβόησαν,

danke: Viele schienen sich hinsichtlich des Ansehens und der Geltung (τὰ τῆς ἀξιώσεως), worin sie bei Alexander und dem Heere standen, völlig gleichzustehen (ἐν ἴσῳ καθεστηκέναι). — ὅπως δὲ hängt noch von ἄνθρωποι τε ἄποροι ἦσαν ab. — Ἀλεξάνδρου. Gen. obiectivus. Vgl. V 19, 6 τοσούτους Ἀλεξάνδρου φόβος τοῖς βαρβάρους. — ποταμῶν τε — ἐδόκουν εἶναι. Dieser ungefüge Zusatz, welcher nur durch die Annahme eines harten Constructionswechsels gehalten werden könnte, ist wahrscheinlich zu tilgen. Krüger sieht in demselben eine Reminiscenz aus Xen. Anab. III 1, 2 (ποταμοὶ δὲ διεύργον ἀδιάβατοι ἐν

μέσῳ τῆς οἰκάδε ὁδοῦ) und will demgemäss die ihm verdorben scheinenden Worte τότε δ' ἐδόκουν εἶναι ändern in τῆς οἰκάδε ὁδοῦ διεύργόντων.

3. ὅσον οὐπω. Wie ὅσον οὐ (= tantum non) fast heisst (VII 20, 8), so ὅσον οὐπω fast schon. Vgl. Thuk. VI 34, 8 οἱ δὲ ἄνδρες καὶ ἐπέρχονται καὶ ἐν πλῶ ἐν οἷδ' ὅτι ἥδη εἰσὶ καὶ ὅσον οὐπω παρ-
 εἰσιν.

Cap. 13.

1. μή hängt von κομίζεται ab.
2. δῆθεν. S. z. IV 13, 4. — ἀνασχόντες τὰς χεῖρας als Betende.

ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνασχύοντες τὰς χεῖρας, οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν Ἀλέξανδρον· πολλοῖς δὲ καὶ δάκρυα ἐπὶ τῷ ἀνελπίστῳ προσεχύθη ἀκούσια. καὶ οἱ μὲν τῶν ὑπασπιστῶν κλίνην προσέφερον αὐτῷ ἐκκοιμίζοντες ἐκ τῆς νεώς· ὁ δὲ τὸν ἵπ-³πον προσαγαγεῖν ἐκέλευσεν, ὥς δὲ ἐπιβὰς τοῦ ἵππου ὥφθη αὐτίς, κρότῳ δὴ πολλῷ ἐπεκτύπησεν ἡ στρατιὰ πᾶσα· ἐπήχησαν δὲ αἱ τε ὄχθαι καὶ αἱ πλησίον αὐτῶν νάπαι. προσάγων δὲ ἤδη τῇ σκηνῇ καταβαίνει ἀπὸ τοῦ ἵππου, ὥστε καὶ βαδίζων ὀφθῆναι. οἱ δὲ ἐπέλαζον ἄλλος ἄλλοθεν, οἱ μὲν χειρῶν, οἱ δὲ γονάτων, οἱ δὲ τῆς ἐσθῆτος αὐτῆς ἀπτόμενοι· οἱ δὲ καὶ ἰδεῖν ἐγγύθεν καὶ τι καὶ ἐπευφημήσαντες ἀπελθεῖν· οἱ δὲ ταινίαις ἔβαλλον, οἱ δὲ ἄνθεσιν, ὅσα ἐν τῷ τότε ἡ Ἰνδῶν γῇ παρεῖχε.

Νέαρχος δὲ λέγει ὅτι χαλεποὶ αὐτῷ τῶν φίλων ἐρένοντο⁴ ὅσοι ἐκάμιζον ὅτι αὐτὸς πρὸ τῆς στρατιᾶς κινδυνεύοι· οὐ γὰρ στρατηγοῦ ταῦτα, ἀλλὰ στρατιώτου εἶναι. καὶ μοι δοκεῖ ἄχθεσθαι Ἀλέξανδρος τοῖσδε τοῖς λόγοις, ὅτι ἀληθεῖς τε ὄντας ἐγίνωσκε καὶ αὐτὸν ὑπαίτιον τῇ ἐπιτιμῇσει. καὶ ὅμως ὑπὸ μένους τε τοῦ ἐν ταῖς μάχαις καὶ τοῦ ἐρωτος τῆς δόξης, καθάπερ οἱ ἄλλης τινὸς ἡδονῆς ἐξηττώμενοι, οὐ καρτε-⁵ρὸς ἦν ἀπέχεσθαι τῶν κινδύνων. ἄνθρωπον δὲ τινα προσβύ-⁵τερον λέγει Βοιωτίου, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου οὐ λέγει, ὥς ἀχθόμενον τε πρὸς τὰς ἐπιτιμήσεις τῶν φίλων κατέμαθεν Ἀλέξανδρον καὶ ἐσκυθρωπακότα, προσελθόντα τοῦτον βοιωτιάζοντα ἅμα τῇ φωνῇ ταῦτα φάναι· ὦ Ἀλέξανδρε, ἀνδρῶν τὰ ἔργα· καὶ τι καὶ ἱαμβεῖον ὑπειπεῖν, τὸν δὲ νοῦν εἶναι τοῦ ἱαμβείου ὅτι τῷ τι δρῶντι καὶ παθεῖν ἐστὶν ὀφειλόμενον. καὶ τοῦτον ἐν τε τῷ παραντίκῳ εὐδοκιμῆσαι καὶ ἐπιτηδειότε-⁶ρον ἐς τὸ ἔπειτα Ἀλεξάνδρῳ γενέσθαι.

Ἐν τούτῳ δὲ ἀφίκοντο παρ' Ἀλέξανδρον τῶν Μαλλῶν¹⁴ τῶν ὑπολειπομένων πρέσβεις, ἐνδιδόντες τὸ ἔθνος, καὶ παρὰ

3. προσάγων. S. z. c. 9, 6. — ἐσθῆτος αὐτῆς. αὐτός heisst hier auch nur wie II 6, 6. — ἰδεῖν hängt von ἐπέλαζον ab.

4. μένους. μένος ist in dieser Bedeutung (= Ungestüm) mehr dichterisch.

5. ἀχθόμενον πρὸς. Vgl. ἐπιαγγῆναι πρὸς (V 14, 2), ἐπαρθῆναι πρὸς (I 18, 8 ἐπαρθέντες πρὸς τὴν του

ναυτικοῦ πταίσματος ἀπαγγελίαν). Vgl. auch oben c. 4, 5. — τοῦ ἱαμβείου. Aeschyl. fr. 444 (Nauck) δράσαντι γὰρ τι καὶ παθεῖν ὀφείλεται. — ἐπιτηδειότερον. ἐπιτηδεῖος „genehm, wert“. S. z. V 10, 6.

Cap. 14.

1. τῶν ὑπολειπομένων. S. u. 3 καὶ τῶν Μαλλῶν τοῖς ἔτι σωζομέ-

Ὁξυδρακῶν οἱ τε ἡγεμόνες τῶν πόλεων καὶ οἱ νομάρχαι αὐτοὶ καὶ ἄλλοι ἅμα τούτοις ἑκατὸν καὶ πενήντα οἱ γνωριμώτατοι αὐτοκράτορες περὶ σπονδῶν δῶρά τε ὅσα μέγιστα παρ' Ἰνδοῖς κομίζοντες καὶ τὸ ἔθνος καὶ οὗτοι ἐν-
 2 διδόντες. ξυγγνωστὰ δὲ ἀμαρτεῖν ἔφασαν οὐ πάλα παρ' αὐτὸν πρεσβευσάμενοι· ἐπιθυμεῖν γάρ, ὥσπερ τινὲς ἄλλοι, ἔτι μᾶλλον αὐτοὶ ἐλευθερίας τε καὶ αὐτόνομοι εἶναι, ἥντινα ἐλευθερίαν ἔξ ὅτου Διόνυσος ἐς Ἰνδοὺς ἦκε σῶαν σφίσιν εἶναι ἐς Ἀλέξανδρον· εἰ δὲ Ἀλέξανδρῳ δοκοῦν ἐστίν, ὅτι καὶ Ἀλέξανδρον ἀπὸ θεῶν γενέσθαι λόγος κατέχει, σατράπην τε ἀναδέξασθαι ὅτινα τάττοι Ἀλέξανδρος καὶ φόρους ἀποι-
 3 σσειν τοὺς Ἀλέξανδρῳ δόξαντας· διδόναι δὲ καὶ ὁμήρους ἐθέλειν ὅσους ἂν αὐτῇ Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ χιλίους ἤτησε τοὺς κρατιστεύοντας τοῦ ἔθνους, οὓς, εἰ μὲν βούλοιτο, ἀντὶ ὁμήρων καθέξειν· εἰ δὲ μή, ξυστρατεύοντας ἔξιν ἔστ' ἂν διαπολεμηθῇ αὐτῷ πρὸς τοὺς ἄλλους Ἰνδοὺς. οἱ δὲ τοὺς τε
 4 χιλίους ἐπεμψαν, τοὺς κρατίστους καὶ μεγίστους σφῶν ἐπὶ λεξάμενοι, καὶ ἄρματα πεντακόσια οὐκ αἰτηθέντες καὶ τοὺς ἀμβάτας τῶν ἁρμάτων. Ἀλέξανδρος δὲ σατράπην μὲν τούτοις τε καὶ τῶν Μαλλῶν τοῖς ἐτι σωζομένοις ἐπέταξε Φίλιππον· τοὺς ὁμήρους δὲ αὐτοῖς ἀφῆκε, τὰ δὲ ἄρματα ἔλαβεν.
 4 Ὡς δὲ ταῦτα αὐτῷ κεκόσμητο καὶ πλοῖα ἐπὶ τῇ διατριβῇ τῇ ἐκ τοῦ τραύματος πολλὰ προσεπενευαυπήγητο, ἀναβιβάσας ἐς τὰς ναῦς τῶν μὲν ἐταίρων ἱππέας ἑπτακοσίους καὶ χιλί-

νοῖς. — ὅσα μέγιστα erg. νομίζεται. Vgl. V 29, 4 δῶρά τε κομίζοντες ὁ μέγιστα παρ' Ἰνδοῖς. S. zu dieser Stelle.

2. ὥσπερ τινὲς ἄλλοι. Vgl. III 28, 5 τὸ δὲ ὅρος ὁ Κανυκάσος ὕψηλόν μὲν ἐστίν ὥσπερ τι ἄλλο τῆς Ἀσίας. Häufiger als ὥσπερ wird in dieser steigenden Bedeutung ἔπειρο gebraucht. S. z. IV 7, 5. — ἐλευθερίας τε καὶ εἶναι. Vgl. I 18, 5 καὶ ἐνταῦθα Φασηλιτῶν πρέσβεις ἦγον περὶ φιλίας τε καὶ χροσῶ στεφανῶ στεφανῶσαι Ἀλέξανδρον. Ähnlich IV 30, 3. So werden nicht selten verschiedene Wortarten durch copulative oder adversative Partikeln verbunden. — ἥντινα εἶναι. Ueber den Infin. s. z. IV 29, 1. — δοκοῦν ἐστίν. Um dem Praedicat ein grösseres Gewicht zu

geben (oder auch um eine Handlung als bleibenden Zustand zu bezeichnen), verwenden vornehmlich die Dichter statt des einfachen Verbs nicht selten die Umschreibung mit dem Participium und der Copula εἶναι. Auch bei Herodot ist diese Ausdrucksweise nicht ungewöhnlich. Vgl. II 21, 1 ταχυναντούσαι ἦσαν. VII 12, 7 φέροντα ἦν. — καὶ Ἀλέξανδρον wie Dionysos. — λόγος κατέχει. S. z. c. 11, 3. — ἀποίσιν. ἀποφέρειν etwas Schuldiges entrichten (oder abtragen). Vgl. ἀπαιτεῖν, ἀποδιδόναι.

3. ἀμβάτας. Neben dem ἡνίοχος befanden sich auf dem Streitwagen zwei παραβάται (Strab. p. 709).

4. ἐπὶ „über, in Folge“. — διατριβῇ. Curtius V 6, 1 septem diebus curato vulnere. Diodor 17, 99 ἐθερα-

ους, τῶν ψιλῶν δὲ ὅσουςπερ καὶ πρότερον, πεζοὺς δὲ ἐς μυρίους, ὀλίγον μὲν τι τῷ Ὑδραῳτῇ ποταμῷ κατέπλευσεν· ὥς δὲ συνέμειξεν ὁ Ὑδραῳτῆς τῷ Ἀκεσίνῃ, ὅτι ὁ Ἀκεσίνης κρατεῖ τοῦ Ὑδραῳτου τῇ ἐπωνυμίᾳ, κατὰ τὸν Ἀκεσίνην αὖ ἐπλει, ἔστε ἐπὶ τὴν ξυμβολήν τοῦ Ἀκεσίνου καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἦκε. τέσσαρες γὰρ οὗτοι μεγάλοι ποταμοὶ καὶ ναυσίποροι οἱ 5 τέσσαρες εἰς τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν τὸ ὕδωρ ξυμβάλλουσιν, οὐ ξὺν τῇ σφετέρᾳ ἑαστος ἐπωνυμίᾳ, ἀλλὰ ὁ Ὑδάσπης μὲν ἐς τὸν Ἀκεσίνην ἐμβάλλει, ἐμβαλὼν δὲ τὸ πᾶν ὕδωρ Ἀκεσίνην παρέχεται καλούμενον· αὐθις δὲ ὁ Ἀκεσίνης οὗτος ξυμβάλλει τῷ Ὑδραῳτῇ, καὶ παραλαβὼν τοῦτον ἔτι Ἀκεσίνης ἐστὶ καὶ τὸν Ὑφασιν ἐπὶ τούτῳ ὁ Ἀκεσίνης παραλαβὼν τῷ αὐτοῦ δὴ ὀνόματι ἐς τὸν Ἰνδὸν ἐμβάλλει· ἐμβαλὼν δὲ ξυγχερεῖ ἥδη τῷ Ἰνδῷ. ἔνθεν δὴ ὁ Ἰνδὸς πρὶν ἐς τὸ Δέλτα σχισθῆναι οὐκ ἀπιστῶ ὅτι καὶ ἐς ἑκατὸν σταδίους ἔρχεται καὶ ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν τυχὸν ἵναπερ λιμνάζει μᾶλλον.

Ἐνταῦθα ἐπὶ ταῖς ξυμβολαῖς τοῦ Ἀκεσίνου καὶ τοῦ 15 Ἰνδοῦ προσέμενεν ἔστε ἀφίκετο αὐτῷ ξὺν τῇ στρατιᾷ Περδίκης, καταστρεψάμενος ἐν παρόδῳ τὸ Ἀβαστανῶν ἔθνος αὐτόνομον. ἐν τούτῳ δὲ ἄλλαι τε προσγίγνονται Ἀλεξάνδρῳ τριακόντοροι καὶ πλοῖα στοργγύλα ἄλλα, ἃ δὴ ἐν Ξάθροις ἐναυπηγήθη αὐτῷ, οἱ δὴ καὶ ἄλλο ἔθνος Ἰνδῶν αὐτόνομον προσεχώρησαν. καὶ παρὰ Ὀσσαδίων, καὶ τούτου γένους αὐτόνομον Ἰνδικοῦ, πρέσβεις ἦκον, ἐνδιδόντες καὶ οὗτοι τοὺς Ὀσσαδίους. Φιλίππῳ μὲν δὴ τῆς σατραπείας ὄρους 2 ἔταξε τὰς συμβολὰς τοῦ τε Ἀκεσίνου καὶ Ἰνδοῦ, καὶ ἀπο-

πένετο ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. — ὅσουςπερ καὶ πρότερον d. h. τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀργιᾶνας. S. c. 2, 2. — τῷ ποταμῷ κατέπλευσε. Zum Dativ s. z. c. 1, 1.

5. οἱ τέσσαρες. Der Artikel mit Bezugnahme auf die eben genannte Zahl. Wie hier V 6, 2. Den fünften (östlichsten) Nebenfluss des Indos, der von Alexander nicht mehr erreicht wurde, nennt Arrian nicht. Erst Plinius VI 17 erwähnt denselben unter dem Namen Hesidrus, während er bei Ptolemaeos VII 1, 27 Zaradrus heisst. — Ἀκεσίνην παρέχεται. Vgl. Pausan. VIII 23, 2 ἐνταῦθα τὸ ὕδωρ τὸ

ἀπὸ τούτου παρέχεται (= bildet) ποταμὸν αἰέναν, Τράγον καλούμενον. — ξυγχερεῖ τῷ Ἰνδῷ. Wie hier c. 1, 5. — ἔνθεν, von der Vereinigung mit dem Acesines. — ἐς ἑκατόν. S. z. V 4, 2. — τυχόν, S. z. V 5, 3.

Cap. 15.

1. Ἀβαστανῶν. Diese Völkerschaft heisst bei Diodor 17, 102 Σαμβαστοί, bei Curtius V 30, 1 Sabarcae. Sie wohnten zwischen Indus und Acesines. — Xathrer und Ossadier wohnten oberhalb der Maller auf dem linken Indusufer.

- λείπει ξὺν αὐτῷ τοὺς τε Θοῤῃκας πάντας καὶ ἐκ τῶν τάξεων ὅσοι ἐς φυλακὴν τῆς χώρας ἱκανοὶ ἐφαίνοντο. πόλιν τε ἐνταῦθα κτίσαι ἐκέλευσεν ἐπ' αὐτῇ τῇ ξυμβολῇ τοῖν ποταμοῖν, ἐλπίσας μεγάλην τε ἔσεσθαι καὶ ἐπιφανῇ ἐς ἀνθρώπους,
- 3 καὶ νεωσοίκους ποιηθῆναι. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Ὀξυάρτης ὁ Βάντριος, ὁ Ῥωξάνης τῆς γυναικὸς Ἀλεξάνδρου πατὴρ, ἦκε παρ' Ἀλεξάνδρου καὶ προστίθῃσιν αὐτῷ Παραπαμισαδῶν σατραπεύειν, ἀπαλλάξας Τιρνάσπην τὸν πρόσθεν σατράπην, ὅτι οὐκ ἐν κόσμῳ ἐξηγεῖσθαι αὐτῷ ὁ Τιρνάσπης ἐξήγγελο.
- 4 Ἐνθα δὲ διαβιάσας Κράτερόν τε καὶ τῆς στρατιᾶς τὴν πολλὴν καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἐπ' ἀριστερὰ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, ὅτι εὐπορώτερά τε ταύτῃ τὰ παρὰ τὸν ποταμὸν στρατιᾷ βαρεῖα ἐφαίνετο καὶ τὰ ἔθνη τὰ προσοικούντα οὐ πάντῃ φίλια ἦν, αὐτὸς κατέπλει ἐς τῶν Σόργδων τὸ βασίλειον. καὶ ἐνταῦθα πόλιν τε εἰσέχισεν ἄλλην καὶ νεωσοίκους ἐποίει ἄλλους καὶ τὰ πλοῖα αὐτῷ τὰ πεπωνηκότα ἐπεσκενάσθη. τῆς δὲ ἀπὸ τῶν ξυμβολῶν τοῦ τε Ἰνδοῦ καὶ Ἀκεσίνου χώρας ἔστε ἐπὶ θάλασσαν σατράπην ἀπέδειξεν Ὀξυάρτην καὶ Πείθωνα ξὺν τῇ παραλίᾳ πάσῃ τῆς Ἰνδῶν γῆς.
- 5 Καὶ Κράτερον μὲν ἐκπέμπει αὐθις ξὺν τῇ στρατιᾷ [διὰ τῆς Ἀραχώτων καὶ Δράγγων γῆς]· αὐτὸς δὲ κατέπλει ἐς τὴν Μουσικανοῦ ἐπικράτειαν, ἥντινα εὐδαιμονεστάτην τῆς Ἰνδῶν γῆς εἶναι ἐξηγγέλλετο, ὅτι οὐπω οὔτε ἀπηντήκει αὐτῷ Μουσικανὸς ἐνδιδοὺς αὐτόν τε καὶ τὴν χώραν οὔτε πρέσβεις ἐπὶ φιλίᾳ ἐκπέμπει, οὐδέ τι οὔτε αὐτὸς ἐπεπόμφει

2. Θοῤῃκας sowol Reiterei als Fussvolk (II 9, 3. III 12, 5). πόλιν. Nach Diodor 17, 102 hiess sie Alexandria, das heutige Mitunkote (s. Ritter Erdkunde 5, 471). — ἐπιφανῇ ἐς. S. z. IV 10, 2 (ἐνκλεῖα ἐς).

3. Ῥωξάνης. S. IV 19, 5. — Τιρνάσπην. Die Ernennung des T. zum Satrapen des Paropamisus erwähnt Arrian IV 22, 5. Bei Curtius IX 31, 9 heisst er Terioltes. — οὐκ ἐν κόσμῳ. Curtius l. c. Hic de Teriolte satrape, quem Paropomisadis praefecerat, iisdem argumentibus cognovit: multaque avare ac superbe fecisse convictum interfici jussit.

4. τῆς στρατιᾶς τὴν πολλήν. S. z. IV 16, 3. — Ὀξυάρτην καὶ Πείθωνα. Die Erwähnung zweier Satrapen ist hier sehr auffällig. Krüger hat daher nicht unwahrscheinlich στρατηγόν vor Πείθωνα hinzugefügt. — πεπωνηκότα. S. z. c. 5, 3 (πονῆσαι).

5. διὰ τῆς Ἀραχώτων — γῆς. Dieser aus sprachlichen wie sachlichen Gründen unhaltbare Zusatz ist schon von Schmieder eingeklammert. — Μουσικανόν. Nach ihm hiess das von ihm beherrschte Volk Musicani (Curtius IX 31, 8), wie denn öfter der Königsnamen mit dem des Landes bei indischen Völkerschaften übereinstimmt. Aehn-

ἃ δὴ μεγάλην βασιλεῖ εἰκός, οὔτε τι ἡτήκει ἐξ Ἀλεξάνδρου. καὶ γίγνεται αὐτῷ ὁ πλοῦς κατὰ τὸν ποταμὸν ἐς τοσόνδε 6 ἐσπουδασμένος ὥστε ἐφθῇ ἐπὶ τοῖς ὁρίοις γενέσθαι τῆς Μουσικανοῦ χώρας πρὶν πνθέσθαι Μουσικανὸν ὅτι ὤρηται ὡς ἐπ' αὐτὸν Ἀλέξανδρος. οὕτω δὴ ἐκπλαγεῖς κατὰ τάχος ἀπήντα Ἀλεξάνδρῳ, δῶρά τε τὰ πλείστου ἄξια παρ' Ἰνδοῖς κομίζων καὶ τοὺς ἐλέφαντας ξύμπαντας ἄγων καὶ τὸ ἔθνος τε καὶ αὐτὸν ἐνδιδοὺς καὶ ὁμολογῶν ἀδικεῖν, ὅπερ μέριστον παρ' Ἀλεξάνδρῳ ἦν ἐς τὸ τυχεῖν ὧν τις δέοιτο. καὶ οὖν 7 καὶ Μουσικανῷ ἐπὶ τοῖσδε ἄδεια ἐδόθη ἐξ Ἀλεξάνδρου, καὶ τὴν πόλιν ἐθαύμασεν Ἀλέξανδρος καὶ τὴν χώραν, καὶ ἄρχειν αὐτῆς Μουσικανῷ ἔδωκε. Κράτερος δὲ ἐν τῇ πόλει ἐτάχθη τὴν ἄκραν ἐκτειλίσαι· καὶ παρόντος ἔτι ἐκτελίσθη Ἀλεξάνδρου καὶ φυλακὴ κατεστάθη, ὅτι ἐπιτήδειον αὐτῷ ἐφάνη τὸ χωρίον ἐς τὸ κατέχεσθαι τὰ κύκλῳ ἔθνη φυλαττόμενα.

Ἐνθεν δὲ ἀναλαβὼν τοὺς τε τοξότας καὶ τοὺς Ἀργιᾶνας 16 καὶ τὴν ἵππον τὴν ἅμα οἱ πλέουσιν ἐξελαύνει ἐπὶ τὸν νομάρχην τῆς ταύτῃ γῆς, ὄνομα δὲ ἦν Ὀξυκανός, ὅτι μήτε αὐτὸς ἀφῆκτο μήτε πρέσβεις παρ' αὐτοῦ ἦκον ἐνδιδόντες αὐτὸν τε καὶ τὴν χώραν. δύο μὲν δὴ τὰς μερίστας πόλεις τῶν 2 ὑπὸ τῷ Ὀξυκανῷ ἐξ ἐφόδου κατὰ κράτος ἔλαβεν· ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ τούτων καὶ αὐτὸς Ὀξυκανὸς ἔαλω. ὁ δὲ τὴν μὲν λεῖαν τῇ στρατιᾷ δίδωσι, τοὺς ἐλέφαντας δὲ ἅμα οἱ ἦγε. καὶ ἄλλαι δὲ πόλεις αὐτῷ αἱ ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ἐνεδίδοντο ἐπιόντι οὐδέ τις ἐτράπετο ἐς ἀλκὴν· οὕτω καὶ Ἰνδοὶ πάντες ἐδεδούλωντο ἤδη τῇ γνώμῃ πρὸς Ἀλεξάνδρου τε καὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης.

Ὁ δὲ ἐπὶ Σάμβον αὖ ἦγε, τῶν ὀρείων Ἰνδῶν σατρά- 3

lich ist die Uebereinstimmung zwischen dem Stadtnamen τὰ Τάξιλα und dem Namen des Fürsten (IV 22, 6).

6. ἐφθῇ γενέσθαι. S. z. VI 5, 3. — μέριστον „das wirksamste Mittel“.

7. ἐπὶ τοῖσδε hierauf, über ἐπὶ c. dat. in temporaler Bedeutung s. z. IV 9, 2. — τὴν πόλιν. Die Hauptstadt des Musicanus sucht Ritter (V 472) entweder in den Ruinen des heutigen Bakkur oder in der benachbarten Trümmerstätte von Alore. — ἐν τῇ πόλει verb.

mit ἐκτειλίσαι. — ἐτάχθη jussus est. Zur persönlichen Construction von τάττεσθαι vgl. c. 20, 1.

Cap. 16.

1. Ὀξυκανός. Heisst bei Strabo p. 701, Diod. 17, 102 und Curt. IX 31, 11 Porticanus.

2. ἐξ ἐφόδου. S. z. IV 2, 3. — ἐδεδούλωντο τῇ γνώμῃ. S. z. V 19, 1.

3. Σάμβος heisst hier der König der Berginder, sein Land, zwischen den Gebieten des Musicanus und

πην ὑπ' αὐτοῦ κατασταθέντα, ὅς πεφευγέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο ὅτι Μουσικανὸν ἀφειμένον πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐπύθετο καὶ τῆς χώρας τῆς ἐαυτοῦ ἄρχοντα· τὰ γὰρ πρὸς Μουσικανὸν αὐτῷ πολέμια ἦν. ὡς δὲ ἐπέλαξεν ἤδη τῇ πόλει Ἀλεξάνδρος ἡντινὰ μητρόπολιν εἶχεν ἢ τοῦ Σάμβου χώρα, ὄνομα ἦν τῇ πόλει Σινδίμανα, αἱ τε πύλαι αὐτῷ ἀνοίγονται προσάγοντι καὶ οἱ οἰκεῖοι οἱ τοῦ Σάμβου τὰ τε χρήματα ἀπηρίθμησαν καὶ τοὺς ἐλέφαντας μετὰ σφῶν ἄγοντες ἀπῆντων· οὐ γὰρ δὴ Ἀλεξάνδρῳ γε πολεμῖως ἔχοντα Σάμβου φυγεῖν, ἀλλὰ Μουσικανοῦ τὴν ἄφεσιν δείσαντα. ὁ δὲ καὶ ἄλλην πόλιν ἐν τούτῳ ἀποστᾶσαν εἶλε, καὶ τῶν Βραχμάνων, οἳ δὴ σοφισταὶ τοῖς Ἰνδοῖς εἰσιν, ὅσοι αἰτιοὶ τῆς ἀποστάσεως ἐγένοντο ἀπέκτεινεν. ὑπὲρ ὧν ἐγὼ τῆς σοφίας, εἰ δὴ τίς ἐστιν, ἐν τῇ Ἰνδικῇ ξυγγραφῇ δηλώσω.

- 17 Καὶ ἐν τούτῳ Μουσικανὸς αὐτῷ ἀφεστάναι ἐξηγγέλλετο. καὶ ἐπὶ τούτῳ μὲν ἐκπέμπει Πείθωνα τὸν Ἀγήνορος σατράπην ξὺν στρατιᾷ ἀποχωρῶσιν. αὐτὸς δὲ τὰς πόλεις τὰς ὑπὸ Μουσικανῷ τεταγμένας ἐπελθὼν τὰς μὲν ἐξανδραποδίσας αὐτῶν κατέσκαψεν, εἰς ἃς δὲ φρουρὰς εἰσήγαγε καὶ ἄκρας ἐξετείχισε. ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐπὶ τὸ στρατόπεδόν τε ἐπανάηκε καὶ τὸν στόλον. ἔνθα δὴ Μουσικανὸς τε ξυλληφθεὶς ἄγεται πρὸς Πείθωνος, καὶ τοῦτον κρεμάσαι κελεύει Ἀλεξάνδρος ἐν τῇ αὐτοῦ γῇ, καὶ τῶν Βραχμάνων ὅσοι αἰτιοὶ τῆς ἀποστάσεως Μουσικανῷ κατέστησαν. ἀφίκετο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ τῶν Παταλέων τῆς χώρας ἄρχων, ὃ δὴ τὸ Δέλτα

Porticanus gelegen (am Westufer des Indus), heisst bei Strabo p. 701 Sindolia, seine Hauptstadt (s. u. 4) Sindimana (wahrscheinlich das heutige Sihwan). „Die höchst auffällige Angabe der Ernennung des Sambus zum macedonischen Satrapen über ein von Alexander noch nicht bezwungenes Land ist entweder aus einer Nachlässigkeit Arrians oder aus einer Lücke in seiner Erzählung zu erklären“.

4. οὐ γὰρ φυγεῖν. Der Infinitiv hängt von einem aus ἀπηρίθμησαν zu entnehmenden ἔλεγεν ab.

5. Βραχμάνων. S. z. c. 7, 4. — τῆς σοφίας hängt von ὑπὲρ ab. — ἐν τῇ Ἰνδικῇ ξυγγραφῇ c. 11.

Cap. 17.

1. εἰς ἃς δὲ statt τὰς δέ. So gebrauchen auch die Attiker seit Demosthenes statt ὁ μὲν — ὁ δὲ nicht selten ὁ (auch ὅς) μὲν — ὅς δέ. Vgl. I 8, 8 οἱ Βοιωτοὶ τοὺς Θηβαίους οὐδὲν κόσμῳ ἔκτεινον, τοὺς μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις ἐπισπύοντες, οὓς δὲ καὶ ἐς ἀλκὴν τετραμμένους. Demosth. 18, 71. πόλεις Ἑλληνίδας ἃς μὲν ἀναιρῶν, εἰς ἃς δὲ τοὺς φρυγῆδας κατὰγων. — στόλος Flotte.

2. τῶν Παταλέων. οἱ Παταλεῖς hießen die Bewohner des durch die beiden äussersten Arme des Indus an seinen Mündungen gebildeten Delta (τὰ Πατάλα) und der gleichnamigen Stadt (s. z. V 4, 1). Pa-

ἔφην εἶναι τὸ πρὸς τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ποιούμενον, μείζον ἔτι τοῦ Δέλτα τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ οὗτος τὴν τε χώραν αὐτῷ τὴν αὐτοῦ ἐνεδίδου πᾶσαν καὶ αὐτόν τε καὶ τὰ αὐτοῦ ἐπέτρεψε. τοῦτον μὲν δὴ ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ 3 ἐκπέμπει αὐδὺς, παραγγείλας παρασκευάζειν ὅσα ἐς ὑποδοχὴν τῇ στρατιᾷ· αὐτὸς δὲ Κράτερον μὲν τὴν τε Ἀττάλου τάξιν ἄγοντα καὶ τὴν Μελεάγρου καὶ Ἀντιγένους καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὓς καὶ τῶν ἐταίρων τε καὶ ἄλλων Μακεδόνων ὅσους ἐς Μακεδονίαν ἀπομάχους ὄντας ἤδη ἔστειλε τὴν ἐπ' Ἀραχωτῶν καὶ Ζαράγγων ἔπεμπεν ἐς Καρυανίαν, καὶ τοὺς ἐλέφαντας τούτῳ ἄγειν ἔδωκε· τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιᾷ, ὅση γε 4 μὴ ξὺν αὐτῷ κατέπλει ὥς ἐπὶ θάλασσαν, Ἑφαιστίων ἐπετάχθη· Πείθωνα δὲ τοὺς τε ἱππακοντιστὰς ἄγοντα καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἐς τὴν ἐπ' ἐκεῖνα ὄχθην τοῦ Ἰνδοῦ διαβιβάσας, οὐχ ἥπερ Ἑφαιστίων τὴν στρατιάν ἄγειν ἤμελλε, τὰς τε ἐκτετειχισμένας ἤδη πόλεις ξυνοικίσαι ἐκέλευσε καὶ εἰ δὴ τινα νεωτερίζοιτο πρὸς τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν καὶ ταῦτα ἐς κόσμον καταστήσαντα ξυμβάλλειν οἱ ἐς τὰ Πάταλα.

Ἦδη δὲ τρίτῃν ἡμέραν αὐτῷ τοῦ πλοῦ ἔχοντι ἐξαγγέλ- 5 λεται ὅτι ὁ τῶν Παταλέων ὑπαρχος ξυλλαβὼν τῶν Παταλέων τοὺς πολλοὺς ἀποδεδρακῶς οἶκοιτο, ἀπολιπὼν τὴν χώραν ἔρημον· καὶ ἐπὶ τούτῳ πλείονι ἢ πρόσθεν σπουδῇ κατέπλει Ἀλέξανδρος. ὥς δὲ ἀφίκετο ἐς τὰ Πάταλα, τὴν τε χώραν καὶ τὴν πόλιν ἔρημον καταλαμβάνει τῶν ἐνοικούντων τε καὶ ἐπεργαζομένων. ὁ δὲ κατὰ δῖωξιν τῶν φευγόντων 6 ἐκπέμψας τῆς στρατιᾶς τοὺς κουφοτάτους, ἐπεὶ τινες αὐτῶν

tala soll indisch (Pötala) Unterwelt und danach übertragen Niederung bedeuten. — ἔφην. S. V 4, 1. — μείζον ἔτι. Vgl. Indic. II 6 οὐ μείζον τοῦ Αἰγυπτίου.

3. ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ „unter Belassung seiner Herrschaft“. Diese Bedeutung von ἐπὶ c. dat. muss hier aus der anderen entwickelt werden, wonach ἐπὶ c. dat. eine Bedingung angibt, unter der etwas geschieht. Vgl. II 1, 4 τοὺς φονγάδας αὐτῶν κατήγαγε ἐπὶ τοῖς ἡμίσεσι τῶν τότε ὄντων ὅτε ἔφυγε. — ὅσος ἐς „ausreichend zu“. Vgl. I 5, 9 Φιλώτας δὲ ἀνέλαβε τῶν ἱππέων ὅσους ἐς προφυλάκην, ebenso IV 28, 7. VII 19, 4. —

τῇ στρατιᾷ hängt von παρασκευάζειν ab. — τὴν erg. ὁδόν.

4. ἐς τὴν ἐπ' ἐκεῖνα ὄχθ. τοῦ Ἰνδοῦ d. i. auf das linke Ufer, während Hephästion auf dem rechten vorrückte. Zur Bedeutung von ἐπ' ἐκεῖνα c. gen. s. z. IV 3, 6. — τὰς ἐκτετειχισμένας πόλεις. S. c. 15, 2. 4.

5. τοῦ πλοῦ ἔχοντι ist verdorben. Krüger vermutet: προσελθόντι (c. 20, 4). — ὑπαρχος heisst bei Curt. IX 34, 28 Moeris (urbe deserta in montes confugerat). — ἐπεργαζομένων. ἐπεργάζεσθαι ist in dieser Bedeutung weit weniger üblich als das Simplex (so gleich

ξυνελήφθησαν, ἀποπέμπει τούτους παρὰ τοὺς ἄλλους, ἐντειλάμενος ἐπανίεναι θαρροῦντας· εἶναι γὰρ αὐτοῖς τὴν τε πόλιν οἰκεῖν ὥς πρόσθεν καὶ τὴν χώραν ἐργάζεσθαι. καὶ ἐπανῆλθον οἱ πολλοὶ αὐτῶν.

18 Αὐτὸς δὲ Ἡφαιστῖον προστάξας τειχίζειν ἐν τοῖς Πατάλοις ἄκραν ἀποπέμπει ἐς τὴν ἄνδρον τῆς πλησίον γῆς φρεατὰ τε ὀρυζοντας καὶ οἰκήσιμον τὴν χώραν κατασκευάσσοντας. καὶ τούτοις ἐπέθεντο τῶν προσχώρων τινὲς βαρβάρων, καὶ ἔστι μὲν οὗς διέφθειραν αὐτῶν ἄφνω προσπεσόντες, πολλοὺς δὲ καὶ σφῶν ἀποβαλόντες ἔφυγον εἰς τὴν ἐρημον, ὥστε ἐπιτελεσθῆναι τοῖς ἐκπεμφθεῖσι τὰ ἔργα, προσγενομένης αὐτοῖς καὶ ἄλλης στρατιᾶς, ἣν Ἀλέξανδρος πυνθόμενος τῶν βαρβάρων τὴν ἐπίθεσιν ἐστάλκει μετέξοντας τοῦ ἔργου.

2 Περὶ δὲ τοῖς Πατάλοις σχίζεται τοῦ Ἰνδοῦ τὸ ὕδωρ ἐς δύο ποταμοὺς μεγάλους· καὶ οὗτοι ἀμφοτέρωι σώζουσι τοῦ Ἰνδοῦ τὸ ὄνομα ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ἐνταῦθα ναύσταθμόν τε καὶ νεωσοίκους ἐποίει Ἀλέξανδρος· ὥς δὲ προῦκεχωρήκει αὐτῷ τὰ ἔργα, ὁ δὲ καταπλεῖν ἐπενόει ἔστε ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ ἐν δεξιᾷ ῥέοντος ποταμοῦ ἐς τὴν
3 θάλασσαν. Λεοννάτον μὲν δὴ, δούς αὐτῷ τῶν τε ἱππέων ἐς χιλίους καὶ τῶν ὀπλιτῶν τε καὶ ψιλῶν ἐς ὀκτακισχιλίους, κατὰ τὴν νῆσον τὰ Πάταλα ἐκπέμπει ἀντιπαράγειν τῷ στόλῳ· αὐτὸς δὲ τὰς μάλιστα τῶν νεῶν ταχυναντούσας ἀναλαβὼν ὄσαι τε ἡμιόλια καὶ τὰς τριακοντόρους πάσας καὶ τῶν κερ-
4 κούρων ἔστιν οὗς ἔπλει κατὰ τὸν ποταμὸν τὸν ἐν δεξιᾷ. οὐκ ἔχοντι δὲ αὐτῷ ἡγεμόνα τοῦ πλοῦ, ὅτι πεφεύγεσαν οἱ ταύτη Ἰνδοὶ, ἀπορώτερα τὰ τοῦ κατάπλου ἦν· χειμῶν τε ἐπιγίγνεται ἐς τὴν ὑστεραίαν ἀπὸ τῆς ἀναγωγῆς καὶ ὁ ἄνεμος τῷ ῥόφῳ πνέων ὑπεναντίος κοῖλόν τε ἐποίει τὸν ποταμὸν καὶ τὰ

im folg. 6 τὴν χώραν ἐργάζεσθαι). Doch vgl. Lucian. Timon § 37 τουτουὶ τὸν ἄργον φιλοπόνως ἐπεργαζόμενος. — εἶναι = ἐξεῖναι.

Cap. 18.

2. ἐνταῦθα, ἵνα περ ἐσχίζετο ὁ ποταμὸς ὁ Ἰνδός. S. c. 20, 1. — ὁ δέ. Ueber das sogen. δὲ ἀποδοτικόν s. z. IV 29, 4. — τοῦ ἐν δεξιᾷ ῥέοντος ποταμοῦ. Dieser rechte

Stromarm heisst jetzt Baggar. — ἐς τὴν θάλασσαν verb. mit καταπλεῖν.

3. ἀντιπαράγειν. S. z. V 10, 3 (ἀντιπαρήει). — ἡμιόλια. S. z. VI 1, 1.

4. τῷ ῥόφῳ πνέων ὑπεναντίος. Der Gegenwind war der Südwest-Monsun (Ritter V 577). — κοῖλον, vom hohlgehenden, aufgewühlten, hochgehenden Meer. Vgl. Polyb.

σκάφη διέσειεν, ὥστε ἐπόνησαν αὐτῷ αἱ πλείσται τῶν νεῶν· τῶν δὲ τριακοντόρων ἔστιν αἱ καὶ πάντῃ διελύθησαν. ἔφθασαν δὲ ἐποκείλαντες αὐτὰς πρὶν παντάπασι διαπεσεῖν ἐν τῷ ὕδατι. ἕτεροι οὖν ξυνεπήγνυντο. καὶ τῶν ψιλῶν τοὺς κου- 5 φοράτους ἐκέμψας ἐς τὴν προσωτέρω τῆς ὀχθῆς χώραν ξυλλαμβάνει τινὰς τῶν Ἰνδῶν, καὶ οὗτοι τὸ ἀπὸ τοῦδε ἐξηγούντο αὐτῷ τὸν πόρον. ὥς δὲ ἦκον ἵναπερ ἀναχέεται ἐς εὖρος ὁ ποταμός, ὥς καὶ διακοσίους ταύτῃ σταδίους ἐπέχεον ἥπερ εὐρύτατος αὐτὸς αὐτοῦ ἦν, τό τε πνεῦμα κατῆι μέγα ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάσσης καὶ αἱ κῶπαι ἐν κλύδωνι χαλεπῶς ἀνεφέροντο ξυμφεύγουσιν αὐτῷ ἐς διώρυχα ἐς ἥρτινα οἱ ἡγεμόνες αὐτῷ καθηγέσαντο.

Ἐνταῦθα ὁρμισάντων τὸ πᾶθμα ἐπιδίγνεται τῆς μεγάλης 19 θαλάσσης ἡ ἄμπωτις, ὥστε ἐπὶ ξηροῦ ἀπελείφθησαν αὐτοῖς αἱ νῆες. καὶ τοῦτο οὐπω πρότερον ἐγνωκόσι τοῖς ἄμφ' Ἀλέξανδρον ἔκπληξιν μὲν καὶ αὐτὸ οὐ σμικρὰν παρέσχε· πολὺ δὲ δὴ ἔτι μείζονα ὁπότε διελθούσης τῆς ὥρας προσήει τε

I 60, 6 σφίσι δὲ δυσχερῇ γε-
νόμενον τὸν ἀνάπλουν πρὸς αὐτίον
τὸ πνεῦμα κοίλης καὶ τραχείας
οὐσης τῆς θαλάττης (pari modo
dehiscente, modo asperius intume-
scente).

5. ἵναπερ ἀναχέεται ἐς εὖρος ὁ
ποτ. Gleichbedeutend mit ὥς δὲ
ἐς πλάτος ἦδη ὁ ποταμός διέσχευ
(c. 5, 3). — εὐρύτατος αὐτὸς αὐτοῦ.
S. z. V 4, 2. — κατῆι. κατιέναι ist,
der eigentl. Ausdruck von irgend
einem sich erhebenden Winde. —
αὐτῷ „mit Bezug auf ἐποκείλαν-
τες“ (4).

Cap. 19.

1. ἡ ἄμπωτις. Ebbe und Flut
(= δὴλῆ od. πλημυρίς Herod. VII
198, VIII 129), aestus et reces-
sus, tritt im Mittelmeer so gut wie
gar nicht ein, weshalb diese Erschei-
nung der grossen Masse des Volks
ziemlich unbekannt war. Es wird
daher Alexanders Heer durch das
Eintreten der starken Flut, deren
Einfluss sich bis auf den Indus
herein erstreckte, ebenso in Schrecken
gesetzt wie Caesar's Heer beim
Eintritt der Hochflut am atlän-
tischen Ocean (Caes. bell. G. IV

29). Ueber die Flut in den indi-
schen Gewässern berichtet Arrian
im Peripl. p. 167 πᾶσα ἡ Ἰνδικὴ
χώρα ποταμούς ἔχει πλείστους,
ἀμπώτεις τε καὶ πλημυρας μεγίστας,
ὥστε τοὺς ποταμούς ὑπὸ τὴν εἰσβο-
λὴν τῆς πλημυρ τοῦ πελάγους ὅλον
συνωθουμένον σφοδρότερον ἄνω
φέρεισθαι τοῦ κατὰ φύσιν δυνάμετος
ἐπὶ πλείστους σταδίους. Höchst
anschaulich schildert den Vorgang
Curtius IX 35, 9 ff. Tertia ferme
hora erat, quum stata vice oceanus
exaestuans invehī coepit et retro
flumen urgere. Quod primo coer-
citurum deinde vehementius pulsum,
maiore impetu adversum agebatur,
quam torrentia praecipiti alveo in-
currunt. Ignota vulgo freti
natura erat monstraque et irac-
undum indicia cernere videbantur.
Idem itumescens mare et in
campos paulo autē siccis descen-
dere superfusum. — καὶ αὐτό
schon an und für sich. — ἐμε-
τεωρίζοντο. Man beachte den vom
attischen Sprachgebrauch abwei-
chenden Numerus. Vgl. II 20, 8.
III 28, 6. V 17, 6. 7. Die Attiker
verbinden das Subiect im Neu-
trum des Plural auch mit dem

- 2 τὸ ὕδωρ καὶ τὰ σκάφη ἐμετεωρίζοντο. ὅσας μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐν τῷ πληρῷ ἐδραίας κατέλαβεν, αὗται δὲ ἀβλαβῶς τε ἐμετεωρίσθησαν καὶ οὐδὲν χαλεπὸν παθούσαι ἐπλεον αὐτῆς. ὅσαι δὲ ἐν ξηροτέρῳ τε γῇ καὶ οὐ βεβαίως τὴν στάσιν ἔχουσαι ὑπελείφθησαν, αὗται δὲ ἀθρόου ἐπελθόντος τοῦ κύματος αἱ μὲν αὐτῶν ἐμπεσοῦσαι ἐς ἀλλήλας, αἱ δὲ πρὸς
- 3 τῇ γῇ ἀραχθεῖσαι ξυνετρίβησαν. ταύτας τε οὖν ἐπεσκεύασεν Ἀλέξανδρος ἐκ τῶν παρόντων καὶ ἐν κερκούροις δυοῖν προπέμπει κατὰ τὸν ποταμὸν τοὺς κατασκευασμένους τὴν νῆσον ἐς ἥντινα οἱ ἐπιχώριοι ἔφασκον ὀρμιστέα εἶναι αὐτῷ κατὰ τὸν πλοῦν τὸν ἐπὶ θάλασσαν. Κιλλουτὰ δὲ τῆς νήσου τὸ ὄνομα ἔλεγον. ὥς δὲ ἐξηγγέλθη ὅτι ὄρμοι τε ἐν τῇ νήσῳ εἰσὶ καὶ αὐτὴ μεγάλη καὶ ὕδωρ ἔχουσα, ὁ μὲν ἄλλος αὐτῷ στόλος ἐς τὴν νῆσον κατέσχευεν· αὐτὸς δὲ ταῖς ἄριστα πλεούσαις τῶν νεῶν ἐπ' ἐκεῖνα προῦχώρει, ὥς ἀπιδεῖν τοῦ ποταμοῦ τὴν ἐκβολὴν τὴν ἐς τὴν θάλασσαν, εἰ παρέχοι
- 4 τὸν ἐκπλοῦν εὐπορον. προελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς νήσου σταδίους ὅσον διακοσίους ἀφορῶσιν ἄλλην νῆσον, ταύτην ἤδη ἐν τῇ θαλάσῃ. τότε μὲν δὴ ἐπανῆλθον ἐς τὴν ἐν τῷ ποταμῷ νῆσον, καὶ πρὸς τοῖς ἄκροις αὐτῆς καθορμισθεὶς θύει τοῖς θεοῖς Ἀλέξανδρος ὅσοις ἔφασκεν ὅτι παρὰ τοῦ Ἀμμωνος ἐπηγγεμένον ἦν θῦσαι αὐτῷ. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν κατέπλει ὥς ἐπὶ τὴν ἄλλην τὴν ἐν τῷ πόντῳ νῆσον· καὶ προσσχὼν καὶ ταύτῃ ἔθνε καὶ ἐνταῦθα ἄλλας αὖ θυσίας ἄλλοις θεοῖς καὶ ἄλλῳ τρόπῳ· καὶ ταύτας δὲ κατ'
- 5 ἐπιθεσπισμὸν θύειν τοῦ Ἀμμωνος. αὐτὸς δὲ ὑπερβαλὼν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὰς ἐκβολὰς ἐς τὸ πέλαγος ἀνέπλει, ὥς μὲν ἔλεγεν, ἀπιδεῖν εἰ ποὺ τις χώρα πλησίον ἀνίσχει ἐν

Plural des Verbs nur in dem Fall, wenn der Begriff der Vereinzelung oder Mehrheit nachdrücklich hervorgehoben werden soll.

2. ὅσας μὲν — αὗται δέ, ὅσαι δὲ — αὗται δέ. Wenn zwei hypothetische, temporale oder relative Vordersätze einander gegenübergestellt werden, so entsprechen sich entweder wie hier μὲν — δέ und δὲ — δέ oder auch μὲν — μέν und δὲ — δέ. Wie hier auch I 1, 8. Vgl. VII 21, 6. — κατέλαβεν. Subject?

3. Κιλλουτὰ. Plat. Alex. 66 Συλλοῦσιν αὐτὸς ὀνόμασεν, ἔτεροι δὲ Ψιλοῦσκον. Bei der grossen Veränderlichkeit der Indusdelta's lässt sich ihre Lage nicht näher bestimmen. — τῆς νήσου ist mit Krüger für das handschriftliche τῇ νήσῳ hergestellt. — ἐπ' ἐκεῖνα erg. τῆς νήσου „über die Insel hinaus“. S. z. IV 3, 6.

4. ὅσοις verb. mit θῦσαι. — καὶ — δέ. S. z. IV 3, 6.

5. ἀπιδεῖν in ähnlicher Weise frei an ἀνέπλει angeschlossen wie oben c. 13, 3 ἰδεῖν an ἐπέλαζον.

τῷ πόντῳ· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ οὐχ ἥμιστά ὥς πεπλευκέναι τὴν μεγάλην τὴν ἕξω Ἰνδῶν θάλασσαν. ἐνταῦθα ταύρους τε σφάξας τῷ Ποσειδῶνι ἀφῆκεν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ σπείσας ἐπὶ τῇ θυσίᾳ τὴν τε φιάλην, χρυσὴν οὖσαν, καὶ κρατῆρας χρυσοῦς ἐνέβαλλεν ἐς τὸν πόντον χαριστήρια, εὐχόμενος σῶόν οἱ παραπέμψαι τὸν στρατὸν τὸν ναυτικόν, ὄντινα ξὺν Νεάρχῳ ἐπενόει στέλλειν ὥς ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Περσικόν καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ τε Εὐφράτου καὶ τοῦ Τύγρητος.

Ἐπανελθὼν δὲ ὀπίσω ἐς τὰ Πάταλα τὴν τε ἄκραν 20 τετειχισμένην καταλαμβάνει καὶ Πείθωνα ξὺν τῇ στρατιᾷ ἀφιγμένον καὶ τούτῳ ξύμπαντα καταπεπραγμένα ἐφ' οἷσπερ ἐστάλη. Ἡφαιστίων μὲν δὴ ἐτάχθη παρασκευάζειν τὰ πρὸς τὸν ἐκτειχισμόν τε τοῦ ναυστάθμου καὶ τῶν νεωσοίκων τὴν κατασκευὴν· καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα ἐπενόει στόλον ὑπολείπεσθαι νεῶν οὐκ ὀλίγων πρὸς τῇ πόλει τοῖς Πατάλοις, ἵναπερ ἐσχίζετο ὁ ποταμὸς ὁ Ἰνδός.

Αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ ἔτερον στόμα τοῦ Ἰνδοῦ κατέπλει 2 αὐτῷ ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν, ὥς καταμαθεῖν ὅπη εὐπορωτέρα ἢ ἐκβολὴ τοῦ Ἰνδοῦ ἐς τὸν πόντον γίνεται, ἀπέχει δὲ ἀλλήλων τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ἐς σταδίους μάλιστα ὀκτακοσίους καὶ χιλίους. ἐν δὲ τῷ 3 κατάπλῳ ἀφίκετο τῆς ἐκβολῆς τοῦ ποταμοῦ ἐς λίμνην μεγάλην, ἣντινα ἀναχέομενος ὁ ποταμός, τυχὸν δὲ καὶ ἐκ

Vgl. c. 22, 3. — ὥς πεπλευκέναι. Sinn: damit er sich rühmen könne das grosse indische Meer befahren zu haben. Siehe über diesen Gebrauch von ὥς zu V 2, 1. — ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Περσικόν. Ueber diesen Plan Alexanders vgl. VII 20, 9.

Cap. 20.

1. ἄκραν. S. c. 18, 1. — Πείθωνα. S. c. 17, 4.

2. κατὰ τὸ ἔτερον, vom linken od. östlichen Arm zu verstehen. — ὀκτακοσίους καὶ χιλίους. Vgl. Strab. p. 701 Ἀριστοβούλος εἰς χιλίους σταδίους διέχειν ἀλλήλων φησὶν τὰ στόματα τοῦ Ἰνδοῦ, Νεάρχος δὲ ὀκτακοσίους προσέτιθησιν. Arrian folgt also der Angabe des Nearch.

3. τῆς ἐκβολῆς hängt von ἐς

λίμνην ab. Der Genetiv ist als chorographischer Genetiv zu fassen, wie er bei geographischen Angaben häufig ist. Vgl. II 13, 2 ἀφίκοντο ἐς Τριπόλιν τῆς Φοινίκης. — ἐς λίμνην. Dieser See ist vielleicht identisch mit dem von Curt. IX 38, 1 am linken Indusarm erwähnten *lacus salsus* (cuius incognita natura plerosque decepit temere ingressos aquam; quippe scabies corpora invasit et contagium morbi etiam in alios vulgatum est). Heutigen Tages ist derselbe nicht nachweisbar. — τυχὸν δὲ καὶ — ἐς αὐτήν. Dieser Zusatz enthält eine logische Ungenauigkeit. „Der Fluss macht den See gross durch sein Hineinströmen so wie vielleicht auch dadurch, dass sich die Gewässer der Umgegend in denselben (den

τῶν πέριξ ὑδάτων ἐμβαλόντων ἐς αὐτήν, μεγάλην τε ποιεῖ καὶ κόλπῳ μάλιστα θαλάσσης ἐοικυῖαν· καὶ γὰρ ἰχθύες ἤδη ἐν αὐτῇ τῶν ἀπὸ θαλάσσης ἐφαίνοντο, μείζονες τῶν ἐν τῇδε τῇ ἡμετέρᾳ θαλάσσει. προσορμισθεὶς οὖν κατὰ τὴν λίμνην ἵναπερ οἱ καθηγεμόνες ἐξηγοῦντο, τῶν μὲν στρατιωτῶν τοὺς πολλοὺς καταλείπει σὺν Λεοννάτῳ αὐτοῦ καὶ
 4 τοὺς κερκούρους ξύμπαντας. αὐτὸς δὲ ταῖς τριακοντόροις τε καὶ ἡμιολίαις ὑπερβαλὼν τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἰνδοῦ καὶ προσελθὼν καὶ ταύτῃ ἐς τὴν θάλασσαν εὐπορωτέραν τε κατέμαθε τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ἐκβολὴν καὶ αὐτὸς προσορμισθεὶς τῷ αἰγιαλῷ καὶ τῶν ἱππέων τινὰς ἅμα οἱ ἔχων παρὰ θάλασσαν ἦε σταθμοὺς τρεῖς, τὴν τε χώραν ὁποία τίς ἐστιν ἢ ἐν τῷ παράπλῳ ἐπισκεπτόμενος καὶ φρεάτα ὀρύττεσθαι κελεύων, ὅπως ἔχοιεν ὑδροεύεσθαι οἱ πλείοντες.
 5 αὐτὸς μὲν δὴ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὰς ναῦς ἀνέπλει ἐς τὰ Πάταλα· μέρος δέ τι τῆς στρατιᾶς τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐργασομένους κατὰ τὴν παραλίαν ἐπεμφεν, ἐπανιέναι καὶ τούτοις προστάξας ἐς τὰ Πάταλα. αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὴν λίμνην καταπλεύσας ἄλλον ναύσταθμον καὶ ἄλλους νεωσοίκους ἐνταῦθα κατεσκευάσας, καὶ φυλακὴν καταλιπὼν τῷ χωρίῳ σῆτόν τε ὅσον καὶ ἐς τέσσαρας μῆνας ἐξαρκέσαι τῇ στρατιᾷ ἐπηγάγετο καὶ τᾶλλα ὅσα ἐν τῷ παράπλῳ παρεσκεύασεν.

See) ergiessen“. Hätte Arrian statt der activen die passive Construction gewählt (ἢ τις ἐξ ἀναγεόμενον τοῦ ποταμοῦ, τυχὼν δὲ καὶ ἐξ τῶν πέριξ ὑδάτων ἐμβαλόντων ἐς αὐτήν, μεγάλην τε ποιεῖται καὶ κόλπῳ μάλιστα θαλάσσης ἐοικυῖα), würde sprachlich wie sachlich jeder Anstoss vermieden sein. — ἐν in Folge. — ἐν τῇδε τῇ ἡμετέρᾳ. τῇ ἡμετέρᾳ ist appositiv zu τῇδε gesetzt, da schon ἦδε ἢ θάλ. oder ἡ ἡμετέρα θάλ. das mittelländische Meer bezeichnet. (S. z. V 1, 5). In ähnlicher Weise ist V 6, 2 zu τὴν ἐντός (= mare internum) appositiv τὴν ἡμετέραν θάλασσαν hinzugetreten.

4. τὴν ἐπὶ τάδε. Da Alexander zuerst den rechten od. westlichen (c. 18, 2) und jetzt den linken oder östlichen Indusarm befuhr, so

muss mit der „diesseitigen Mündung“ (τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ἐκβολήν) der linke Flussarm gemeint sein, worauf auch § 5 hinweist. Der Schriftsteller hat also diese Bezeichnung vom Standpunct des Handelnden aus gewählt.

5. μέρος τι — ἐργασομένους. Vgl. I 29, 5 ἐνταῦθα καὶ Ἀθηναίων πρεσβεία παρ' Ἀλεξάνδρου ἀφίκετο, δεόμενοι. S. z. V 14, 1. — τὰ αὐτὰ ταῦτα, τὸ φρεάτα ὀρύττεσθαι. — ὅσον ἐξαρκέσαι „geeignet um auszureichen“. ἐξαρκέσαι könnte fehlen. S. z. c. 17, 3. — ὅσα ἐν τῷ παράπλῳ. Nach diesen Worten muss ein Begriff wie ὀνυατὰ ἐγένετο ausgefallen sein. „So viel beim Vorüberfahren auszuführen möglich war.“ Vgl. c. 23, 1 ὅσα γε ἐν παρόδῳ ὀνυατὰ γένοιτο τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι.

Ἦν δὲ ἐν μὲν τῷ τότε ἄπορος ἡ ὥρα ἐς τὸν πλοῦν· 21
οἱ γὰρ ἐτήσιοι ἄνεμοι κατεῖχον, οἱ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ οὐ
καθάπερ παρ' ἡμῖν ἀπ' ἄρκτου, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς μεγάλης
θαλάσσης κατὰ νότον μάλιστα ἄνεμον ἴστανται. ἀπὸ δὲ 2
τοῦ χειμῶνος τῆς ἀρχῆς τὸ ἀπὸ Πλειάδων δύσεως ἔστε
ἐπὶ τροπὰς ἅς ἐν χειμῶνι ὁ ἥλιος ἐπιστρέφει πλόιμα εἶναι
ταύτῃ ἐξηγγέλλετο. τότε γὰρ κατὰ γῆν μᾶλλον, οἷα δὲ
πολλῷ ὕδατι ἐξ οὐρανοῦ βεβρεγμένην, αὐρας ἴστασθαι μαλ-
θακὰς καὶ ἐς τὸν παράπλουν ταῖς τε κώπαις καὶ τοῖς ἰστίοις
ζυμμέτρους.

Νέαρχος μὲν δὲ ἐπιταχθεὶς τῷ ναυτικῷ προσέμενε τὴν 3
ὥραν τοῦ παράπλου· αὐτὸς δὲ ἄρας ἐκ Πατάλων ἔστε μὲν

Cap. 21.

1. ἐτήσιοι ἄνεμοι. „Während die periodischen Jahreswinde, Passatwinde, Moussons (französ.) oder Monsuns (engl.) genannt, im Westen zur Sommerszeit vom schwarzen Meer und vom Hellespont aus über das aegaeische und das Mittelmeer nach Africa d. h. von Norden nach Süden hinabstreichen, verfolgen sie im Osten zur Sommerszeit, oder vom April bis October als regenreiche Südwestwinde aus dem südindischen Meer nach dem indischen Festland wehend, die entgegengesetzte Richtung, wogegen sie zur Winterszeit, vom October bis April, aus China und Centralasien oder aus Nordosten über die beiden Indien kühl und reinigend herabwehen.“ Vgl. c. 25, 4. — κατεῖχον. I 26, 1. εἰ δὲ νότοι κατέχοιεν, ἀπόρας ἔχει διὰ τοῦ αἰγιαλοῦ ὁδοιπορεῖν. — παρ' ἡμῖν. In Hellas besonders regelmässig vom 20. Juli an 55 Tage lang. — ἴστασθαι κατὰ vom Winde heisst „in einer Himmelsgegend stehen d. h. dauernd aus derselben herwehen“. Thuc. VI 104, 3 ὁ ἀνεμὸς ἐκπνεῖ ταύτῃ μέγας κατὰ βορέαν ἐστηκες. Vgl. c. 21, 2 κατὰ γῆν μάλιστα αὐραὶ ἴστανται.

2. τῆς ἀρχῆς hängt von ἀπὸ ab. — τὸ ἀπὸ δύσεως. Der Accusativ bezeichnet hier den Zeitpunkt, von dem an etwas eintritt. Der

Untergang des Siebengestirns (Vergiliae), welcher Anfang November (11. Nov.) fällt (Plin. h. n. II 47 Vergiliarum occasus hiemem inchoat, quod tempus in III Idus Novembris incidere consuevit), bezeichnet den Eintritt des Winters, die Zeit der Stürme, während mit dem Aufgang der Plejaden (Anfang Mai) der Sommer und die der Schifffahrt günstige Jahreszeit beginnt. — κατὰ γῆν (= a terra). — αὐρας ἴστασθαι. S. o. z. 1. — πλόιμα ἔστι (γίνεται) heisst: es findet Fahrbarkeit (der Gewässer) statt d. h. die Gewässer sind vermöge ihrer Beschaffenheit z. B. der Tiefe oder der Witterung halber befahrbar. — οἷα δὲ mit Particip gebraucht Arrian nach dem Vorgange Herodots sehr häufig für das attische ὥς δὲ. S. z. IV 3, 1. — Arrian folgt Aristoteles (Meteorol. I 3), nach dessen Ansicht alle Winde an feuchten Orten entstehen. Zur Sache vgl. noch Diodor III 51 ὑπάρχει δὲ περὶ τὸν αἶρα πολλὰν ἡρεμίαν καὶ θανατοσὴν ἀνθρωπείᾳ διὰ τὸ μῆτε νάπας μῆτε σποκίους ἀλλῶνας παρακεῖσθαι πλησίον μῆτε λόφων ὑπάρχειν ἀναστήματα, ποταμῶν δὲ μεγάλων σπανίζουσι οἱ τόποι, καὶ καθόλου ἡ σύγγενος χώρα ἅπασα ἄναρτος οὖσα μηδεμίαν ἔχει ἀναθυμιάσιν· ἐξ ὧν ἀπάντων εἰσώσσι γεννάσθαι τινες ἀρχαὶ καὶ συστάσεις πνευμάτων.

ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἀράβιον ξὺν τῇ στρατιᾷ πάση προῦχώ-
ρει. ἐκείθεν δέ, ἀναλαβὼν τῶν ὑπασιπιστῶν τε καὶ τῶν
τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας καὶ τῶν πεζεταίων καλουμένων τὰς
τάξεις καὶ τῆς ἵππου τῆς ἐταιρικῆς τό τε ἄρημα καὶ ἔλην
ἀφ' ἐκάστης ἱππαρχίας καὶ τοὺς ἱπποτοξότας ξύμπαντας,
ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐν ἀριστερᾷ ἐτράπετο, ὕδατά τε
ὀρύσσειν, ὡς κατὰ τὸν παράπλου ἀφθονὰ εἶναι τῇ στρατιᾷ
τῇ παραπλεύσῃ καὶ ἅμα ὡς τοῖς Ὁρεΐταις τοῖς ταύτῃ
Ἰνδοῖς, αὐτονόμοις ἐκ πολλοῦ οὖσιν, ἄφνω ἐπιπεσεῖν, ὅτι
μηδὲν φίλιον αὐτοῖς ἐς αὐτόν τε καὶ τὴν στρατιάν ἐπέ-
πρακτο. τῆς δὲ ὑπολειφθείσης δυνάμεως Ἡφαιστίων αὐτῷ ἀφ-
4 ηρεῖτο. Ἀραβῖται μὲν δὴ, ἔθνος καὶ τοῦτο αὐτόνομον τῶν περὶ
τὸν Ἀράβιον ποταμὸν νεμομένων, οὔτε ἀξιόμαχοι δόξαντες
εἶναι Ἀλεξάνδρῳ οὔτε ὑποδῦναι ἐθελήσαντες, ὡς προσάγοντα
ἐπύθοντο Ἀλέξανδρον, φεύγουσιν ἐς τὴν ἐρημον. Ἀλέξαν-
δρος δὲ διαβὰς τὸν Ἀράβιον ποταμὸν, στενὸν τε καὶ ὀλί-
γον ὕδατος, καὶ διελθὼν ἐν νυκτὶ τῆς ἐρήμου τὴν πολλὴν
ὑπὸ τὴν ἑω πρὸς τῇ οἰκουμένην ἦν· καὶ τοὺς μὲν πεσοὺς
ἐν τάξει ἐκέλευσεν ἔπεσθαι, τοὺς δὲ ἱππέας ἀναλαβὼν
αὐτοὺς καὶ ἐς ἱλας κατανεύμας, ὅπως ἐπὶ πλείστον τοῦ
5 πεδίου ἐπέχοιεν, ἐπήγει τὴν χώραν τῶν Ὁρειτῶν. ὅσοι μὲν
δὴ ἐς ἀλλήν ἐτράποντο αὐτῶν κατεκόπησαν πρὸς τῶν
ἱππέων· πολλοὶ δὲ καὶ ζῶντες ἐάλωσαν. ὁ δὲ τότε μὲν

3. Ἀράβιος heisst Indic. 21, 8
"Αραβίς, bei Strabo p. 720 Ἀραβίς,
entspricht wahrscheinlich dem heu-
tigen Puralli in Gedrosien (der
heutigen Küstenlandschaft Lus od.
Las). — ὕδατα ὀρύσσειν. Dafür
oben c. 20, 4 φρέατα ὀρύττεσθαι. —
Ὁρεΐται. Nach Indic. 22, 10. 25,
2 waren die Oriten zwar nach
Tracht und Waffen, nicht mehr
aber nach Sprache (Plin. VI 23),
Sitte und Lebensgewohnheiten In-
der. Ihren Namen hat man ent-
weder in dem heutigen Hor oder
Haur (Ritter) oder in dem heut.
Flecken Huruana, auch Hoor-
mara (25 Meil. westlich von der
Arabismündung) wieder finden
wollen (Droysen). — ὅτι μηδέν.
S. z. V 2, 4.

4. ὀλίγον ὕδατος. Der Genetiv
der Angehörigkeit, der sich vor-
nehmlich mit εἶναι (= angehören,

haben, besitzen) verbunden findet
(IV 6, 6 ὁ Πολυνίμητος καίπερ πολ-
λοῦ ὦν ὕδατος), ist hier, die Stelle
eines Adjectivs vertretend (wie V
9, 4. VI 25 5), mit στενόν
durch καὶ verbunden. Aehnliche
Verbindung verschiedener Wort-
arten durch καὶ c. 22, 5. VII 5, 4.
VII 17, 1 (νεὸς Βήλον, μεγέθει
μέγιστος καὶ ἐκ πλίνθων ὁπτής).
— τὴν πολλήν. S. z. IV 16, 3.
ἐπὶ πλείστον in räumlicher Bedeu-
tung wie c. 22, 5. VII 20.

5. ἐπὶ πολὺ „auf eine lange Strecke
hin“. S. z. c. 5, 3. — πόλις. Ale-
xander hatte in Absicht, das
größte Dorf der Oriten, Ramba-
kia genannt, wegen seiner gün-
stigen Lage am Meere und seines
guten Hafens zu einer Stadt zu er-
weitern mit dem Namen Alexan-
dria (dem vierten).

κατεστρατοπέδευσε πρὸς ὕδατι οὐ πολλῷ. ὥς δὲ καὶ οἱ περὶ Ἑφαιστίωνα αὐτῷ ὁμοῦ ἤδη ἦσαν, προὐχώρει ἐς τὸ πρόσω. ἀφικόμενος δὲ ἐς κώμην ἥπερ ἦν μερίστη τοῦ ἔθνους τοῦ Ὁρειτῶν, Ῥαμβακία ἐκαλεῖτο ἡ κώμη, τὸν τε χῶρον ἐπήνεσε καὶ ἐδόκει ἂν αὐτῷ πόλις ξυνοικισθεῖσα μεγάλη καὶ εὐδαίμων γενέσθαι. Ἑφαιστίωνα μὲν δὴ ἐπὶ τούτοις ὑπελείπετο.

Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν αὐθις τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τῶν 22 Ἀργιῶνων τοὺς ἡμίσεας καὶ τὸ ἄγλημα τῶν ἱππέων καὶ τοὺς ἱπποτοξότας προΐει ὥς ἐπὶ τὰ ὄρια τῶν τε Γαδρωσῶν καὶ Ὁρειτῶν, ἵναπερ στενὴ τε ἡ πάροδος αὐτῷ εἶναι ἐξηγγέλλετο καὶ οἱ Ὁρεῖται τοῖς Γαδρωσοῖς ξυντεταγμένοι πρὸ τῶν στενῶν στρατοπεδεύειν, ὥς εἰρξοντες τῆς παρόδου Ἀλέξανδρον. καὶ ἦσαν μὲν ταύτῃ τεταγμένοι· ὥς δὲ προσ- 2 ἄγων ἤδη ἐξηγγέλλετο, οἱ μὲν πολλοὶ ἔφυγον ἐκ τῶν στενῶν λιπόντες τὴν φυλακὴν· οἱ δὲ ἡγεμόνες τῶν Ὁρειτῶν ἀφίκοντο παρ' αὐτὸν σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ ἔθνος ἐν- διδόντες. τούτοις μὲν δὴ προστάττει, ξυγκαλέσαντας τὸ πλῆθος τῶν Ὁρειτῶν πέμπειν ἐπὶ τὰ σφέτερα ἦδη, ὥς δεινὸν οὐδὲν πεισομένους· σατράπην δὲ καὶ τούτοις ἐπιτάσσει Ἀπολλοφά- 3 νην· καὶ ξὺν τούτῳ ἀπολείπει Λεοννάτον τὸν σωματο- φύλακα ἐν Ὁροῖς, ἔχοντα τοὺς τε Ἀργιῶνας ξύμπαντας καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὓς καὶ τῶν ἱππέων καὶ τοὺς ἄλλους πεζοὺς τε καὶ ἱππέας Ἑλληνας μισθοφόρους, τό τε ναυτικὸν ὑπομένειν ἔστ' ἂν περιπλεύσῃ τὴν χῶραν καὶ τὴν πόλιν ξυνοικίσειν καὶ τὰ κατὰ τοὺς Ὁρεῖτας κοσμεῖν, ὅπως μάλ- λόν τι προσέχοιεν τῷ σατράπῃ τὸν νοῦν. αὐτὸς δὲ ξὺν τῆς στρατιᾶς τῇ πολλῇ, καὶ γὰρ καὶ Ἑφαιστίων ἀφίκετο ἄγων αὐτῷ τοὺς ὑπολειφθέντας, προὐχώρει ὥς ἐπὶ Γαδρω- σοὺς ἔρημον τὴν πολλήν.

Cap. 22.

Alexander's Zug durch Gedrosien und Carmanien.

2. ξυγκαλέσαντας. Accusativ auf einen Dativ bezogen. Wenn das, was zum Infinitiv als Subiect zu denken ist, in einem Casus obliquus steht, so werden die praedicativen und attributiven Bestimmungen entweder in demselben Casus gesetzt

oder im Accusativ (so hier). Vgl. VII 25, 2. 26, 2. — καὶ τούτοις „auch diesen (wie anderen) und zwar den Apolophanes“.

3. ἐν Ὁροῖς „im Gebiet der Orien- ten“. Vgl. c. 28, 5. — ὑπομένειν in freier Weise an ἀπολείπει angeschlossen. Vgl. c. 19, 5. — τὴν πόλιν. S. c. 21, 5. — προὐχώρει ἔρημον (erg. ὁδόν) τὴν πολλήν „auf einem grösstentheils wüsten Wege“.

- 4 Καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ λέγει Ἀριστοβούλος σμύρνης
πολλὰ δένδρα πεφυκέναι μεῖζονα ἢ κατὰ τὴν ἄλλην σμύρναν·
καὶ τοὺς Φοίνικας τοὺς κατ' ἐμπορίαν τῇ στρατιᾷ ξυν-
επομένους ξυλλέγοντας τὸ δάκρυον τῆς σμύρνης (πολὺ γὰρ
εἶναι, οἷα δὴ ἐκ μεγάλων τε τῶν πρέμνων καὶ οὐπω
προσθεὶν ξυλλελεγμένον) ἐμπλήσαντας τὰ ὑποζύγια ἄγειν.
5 ἔχειν δὲ τὴν ἔρημον ταύτην καὶ νάρδου ῥίζαν πολλήν τε
καὶ εὐόδμον· καὶ ταύτην ξυλλέγειν τοὺς Φοίνικας· πολὺ
δὲ εἶναι αὐτῆς τὸ καταπατούμενον πρὸς τῆς στρατιᾶς, καὶ
ἀπὸ τοῦ πατουμένου ὁδμὴν ἠδεῖαν κατέχειν ἐπὶ πολὺ τῆς
6 χώρας· τοσόνδε εἶναι τὸ πλῆθος· εἶναι δὲ καὶ ἄλλα δένδρα
ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸ μὲν τι δάφνη ἑοικὸς τὸ φύλλον, καὶ
τοῦτο ἐν τοῖς προσκλυζομένοις τῇ θαλάσῃ χωρίοις πεφυ-
κέναι· καὶ ἀπολείπεσθαι μὲν τὰ δένδρα πρὸς τῆς ἀμπώτεως
ἐπὶ ξηροῦ, ἐπελθόντος δὲ τοῦ ὕδατος ἐν τῇ θαλάσῃ πε-
φυκότεα φαίνεσθαι· τῶν δὲ καὶ αἰεὶ τὰς ῥίζας τῇ θαλάσῃ
ἐπικλύζεσθαι, ὅσα ἐν κοίλοις χωρίοις ἐπεφύκει, ἐνθενπερ
οὐχ ὑπενόσται τὸ ὕδωρ, καὶ ὅμως οὐ διαφθείρεσθαι τὸ
7 δένδρον πρὸς τῆς θαλάσσης. εἶναι δὲ τὰ δένδρα ταύτη
πήχεων καὶ τριάκοντα ἔστιν ἂ αὐτῶν, τυχεῖν τε ἀνθοῦντα
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ τὸ ἄνθος εἶναι τῷ λευκῷ μάλιστα ἴσῳ
προσφερές, τὴν ὁδμὴν δὲ πολὺ τι ὑπερφέρειν. καὶ ἄλλον
εἶναι καυλὸν ἐκ γῆς πεφυκότεα ἀκάνθης. καὶ τούτῳ ἐπεῖναι
ἰσχυρὰν τὴν ἀκάνθαν, ὥστε ἥδη τινῶν καὶ παριπνεύοντων

4. ἢ κατὰ. S. z. IV 6, 7. — τὸ δάκρυον. Plin. h. n. XII 35: *arbores bis inciduntur, iisdemque temporibus sed a radice usque ad ramos qui valent, sudant autem sponte, priusquam inciduntur statim dictam, cui nulla praefertur.* — οἷα δὴ s. z. c. 21, 2. — ἐκ μεγάλων τ. τ. πρέμνων καὶ ξυλλελεγμένον. S. z. 21, 4.

5. νάρδον. Plin. XII 12 *Frutex est gravi et crassa radice sed brevi ac nigra fragiliqve, quamvis pingui, situm redolente, ut cyperi, aspero sapore, folio parvo densoque.* Strab. p. 721 ἀρωματοφόρος δὲ νάρδον μάλιστα καὶ σμύρνης ὥστε τὴν Ἀλεξάνδρου στρατιὰν ὁδεύουσαν ἀντὶ ὁρόφου καὶ στρωμάτων, τούτοις χρῆσθαι εὐωδιαζομένην ἅμα καὶ ὑγιεινότερον τὸν αἶρα ἔχουσαν παρὰ τοῦτο. Die indische Narde

(*nardostachys Jatamansi*), ein geschätztes Arzneimittel im Altertum, ist eine unserem Baldrian (*Valeriana*) verwandte Pflanze. S. z. VII 20, 2. — ἐπὶ πολὺ. S. z. c. 21, 4.

6. τὸ μὲν — ἑοικὸς „einer von ihnen hat ein dem Lorbeer ähnliches Blatt“. Es entspricht: τῶν δὲ καὶ αἰεὶ.

7. πήχεων von der Höhe zu verstehen. — ἀκάνθης. Eine Akazienart (*Acacia Catechu*), die wegen ihrer hakenförmigen Stacheln der ἀκάνθη gleich. Schon Dioskorides I 133 kennt ihren verdickten Saft (*Catechu*), der eingekocht noch heute von den Färbern zur Herstellung von braunen Farben verwandt wird. — ἥδη τινῶν. Ueber die Bedeutung von ἥδη vgl. c. 4, 6.

ἐμπλακείσαν τῇ ἐσθῇτι κατασπάσαι ἀπὸ τοῦ ἵππου μᾶλλον
τι τὸν ἱππέα ἢ αὐτὴν ἀποσχισθῆναι ἀπὸ τοῦ καυλοῦ. καὶ 8
τῶν λαγῶν λέγεται ὅτι παραθεόντων εἶχοντο ἐν ταῖς θριξίν
αἱ ἄκανθαί, καὶ ὅτι οὕτως ἡλίσκοντο οἱ λαγῶ, καθάπερ
ὑπὸ ἰξοῦ αἱ ὄρνιθες ἢ τοῖς ἀγκίστροις οἱ ἰχθύες· σιδήρῳ
δὲ ὅτι διακοπῆναι οὐ χαλεπὴ ἦν· καὶ ὁπὸν ὅτι ἀνέει πολὺν
ὁ καυλὸς τῆς ἀκάνθης τεμνομένης, ἔτι πλείονα ἢ αἱ σνκαὶ
τοῦ ἥρος καὶ δοιμύτερον.

Ἐνθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ἦει ὁδὸν χαλεπὴν 23
καὶ ἄπορον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τε ἄλλων καὶ ὕδωρ πολ-
λαχοῦ τῇ στρατιᾷ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἡναγνάζοντο τὴν
πολλὴν πορεύεσθαι καὶ προσωτέρω ἀπὸ θαλάσσης, ἐπεὶ
αὐτῷ γε ἐν σπουδῇ ἦν ἐπελθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν
τῆς χώρας καὶ λιμένας τε ἰδεῖν τοὺς ὄντας καὶ ὅσα γε ἐν
παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο τῷ ναυτικῷ παρασχευᾶσαι, ἢ
φρέατα ὀρύξαντας ἢ ἀγορᾶς πονεῖν ἢ ὄρμον ἐπιμεληθέντας.
ἀλλὰ ἦν γὰρ ἔρημα παντάπασι τὰ πρὸς τῇ θαλάσῃ τῆς 2
Γαδρωσῶν γῆς, ὁ δὲ Θόαντα τὸν Μανδροδιῶρου καταπέμπει
ἐπὶ θάλασσαν ξὺν ὀλίγοις ἱππεῦσι, κατασκευόμενον εἰ πού
τις ὄρμος ὦν τυγχάνει ταύτῃ ἢ ὕδωρ οὐ πόρρω ἀπὸ
θαλάσσης ἢ τι ἄλλο τῶν ἐπιτηδείων. καὶ οὗτος ἐπανελθὼν
ἀπήγγειλεν ἀλιέας τινὰς καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγματοῦ ἐν 3
καλύβαις πνιγηραῖς· πεποιῆσθαι δὲ τὰς καλύβας ξυνθέντας
τὰς κόγχας· στέγην δὲ εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν
ἰχθύων· καὶ τούτους τοὺς ἀλιέας ὕδατι ὀλίγῳ διαχρηῆσθαι,
χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάχληκα, οὐδὲ τούτῳ πάντῃ
γλυκεῖ τῷ ὕδατι.

Ὡς δὲ ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἐς χώρον τινα τῆς Γα- 4
δρωσίας ἵνα ἀφθονώτερος ἦν σῖτος, διανέμει ἐς τὰ ὑπο-

Cap. 23.

1. τῶν τε ἄλλων καὶ οὐκ ἦν. S. z. IV 30, 6. — ἐν σπουδῇ εἶναι auch V 27, 8. — ἀγορά „Verkaufplatz, Markt“. Es sollte also Vorsorge getroffen werden, dass sich dem Heere Gelegenheit zu Einkäufen von Lebensmitteln darbiete.

2. ὁ δέ. δέ leitet den logischen Nachsatz ein. S. z. IV 29, 4.

3. ἀλιέας. Gemeint sind die so-

genannten Ichthyophagen, welche Arrian. Indic. 29 näher beschreibt. Vgl. über sie auch Curtius IX 40. Diod. XVII 105. Plut. Alex. 66. Plin. VI 23. — ξυνθέντες τὰς κόγχας. Curt. IX 40 berichtet von den unmittelbaren Bewohnern der Seeküste, die Alexander auf dem Marsch nach Gedrosien traf: *Tuguria conchis et ceteris purgamentis maris instruunt*. — διαμωμένους = διασκάπτοντας. Noch c. 26, 5.

- ζύγια τὸν καταληφθέντα· καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ ἑαυτοῦ σφραγίδι, κατακομίζεσθαι κελεύει ὥς ἐπὶ θάλασσαν. ἐν ᾧ δὲ ἦι ὥς ἐπὶ τὸν σταθμὸν ἔνθεν περὶ ἐγγυτάτῳ ἦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ στρατιῶται τῆς σφραγίδος αὐτοὶ τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ ἐχρήσαντο καὶ ὅσοι μάλιστα λιμῷ ἐπιέζοντο καὶ τούτοις μετέδωκαν. ἐς 5 τοσόνδε πρὸς τοῦ κακοῦ ἐνικῶντο, ὥς τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἤδη ὄλεθρον τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἐτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου ξὺν λογισμῷ ἔδοξε σφισιν ἐμπροσθεν ποιήσασθαι. καὶ Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην συνέγνω τοῖς πράξεσιν. αὐτὸς δὲ ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπιδραμὼν ξυναγαγεῖν ἠδυνήθη εἰς ἐπισιτισμὸν τῇ στρατιᾷ τῇ περιπλεούσῃ ξὺν τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίσοντα πέμπει 6 Κρηθεά τὸν Καλλατιανόν. καὶ τοῖς ἐγχωρίοις προσετάχθη ἐκ τῶν ἄνω τόπων σίτον τε ὅσον δυνατοὶ ἦσαν κατακομίσαι ἀλέσαντας καὶ τὰς βαλάνους τὰς τῶν φοινίκων καὶ πρόβατα ἐς ἀγορὰν τῷ στρατῷ. καὶ ἐς ἄλλον αὖ τόπον Τήλεφον κατέπεμψε τῶν ἐταίρων σὺν σίτῳ οὐ πολλῷ ἀλη-λεσμένῳ.
- 24 Αὐτὸς δὲ προὔχῳρει ὥς ἐπὶ τὰ βασίλεια τῶν Γαδρωσῶν, ὃ δὲ χῶρος Πούρα ὀνομάζεται, ἵνα περὶ ἀφίκετο ἐξ Ὠρων ὀρηθεῖς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἐξήκοντα. καὶ λέγουσιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον οὐδὲ τὰ ξύμπαντα ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ Ἀσίαν ἢ στρατιᾷ ξυμβληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς τῇδε πο- 2 νηθεῖσι πόνοις. οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ

5. ὥς — ἐμπροσθεν ποιήσασθαι. Gedanke: Den vor Augen liegenden Untergang stellten sie der noch fernen, von Seiten des Königs drohenden Gefahr voran. — ποιήσασθαι τι ἐμπροσθέν τινος ist weniger üblich als πλείονος ποιεῖσθαι τι, oder περὶ πλείονος ἡγεῖσθαι τι. — ξὺν λογισμῷ „nach reiflicher Ueberlegung“. Das Gegentheil οὐδενὶ λογισμῷ IV 5, 3. — Καλλατιανόν. Kallatis, Stadt in Thrake am Pontos, südlich von Tomi.

6. ἐκ τῶν ἄνω τόπων „aus dem Inneren des Landes“. — φοινίκων Strab. p. 722 ἀπὸ δὲ τῶν φοινίκων. ἦν ἡ σωτηρία τοῦ τε καρποῦ καὶ τοῦ ἐγκερᾶλου. Vgl. Herod. I 193.

Cap. 24.

1. Πούρα, vielleicht das heutige Bampur od. eine andere noch jetzt Pura heissende Stadt. Doch soll Pura überhaupt indisch „Stadt“ bedeuten. — ἐξ Ὠρων. S. c. 22, 3.

2. τοῦτο — ὥδε. „Haec verba nihil aliud videntur significare posse nisi tradidisse Nearchum ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα ταύτῃ ἐλθεῖν. At quis hoc illum dixisse credat, quum legerit Strab. p. 686 φησὶ γοῦν Νέαρχος φιλονεικῆσαι αὐτὸν διὰ τῆς Γεδρωσίας ἀγαγεῖν τὴν στρα-

τὴν χαλεπότητα ταύτῃ ἐλθεῖν, τοῦτο μὲν μόνος Νέαρχος λέγει ὧδε, ἀλλὰ ἀκούσαντα γὰρ ὅτι οὐπω τις πρόσθεν διελθὼν ταύτῃ ξὺν στρατιᾷ ἀπεσώθη ὅτι μὴ Σεμίραμις ὅτε ἐξ Ἰνδῶν ἔφυγε. καὶ ταύτην δὲ ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ξὺν εἰκοσι μόνοις τῆς στρατιᾶς ἀποσωθῆναι. Κῦρον δὲ τὸν Καμβύσου 3 ξὺν ἐπὶ μόνοις καὶ τοῦτον. ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους τούτους ὡς ἐσβαλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς. καὶ ταῦτα Ἀλέξανδρον ἐξαγγελλόμενα ἔριν ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σεμίραμιν. τούτων τε οὖν ἕνεκα καὶ ἅμα ὡς τῷ ναυτικῷ ἐγγύθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύτην τραπῆναι Ἀλέξανδρον. τό τε οὖν καὶ ἐπιφλέγον καὶ τοῦ 4 ὕδατος τὴν ἀπορίαν πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύγια· ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θέρης, ὅτι κεκανυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίψει ἀπόλλυσθαι· καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπι- τυγχάνειν ὑψηλοῖς ψάμμου βαθείας, οὐ νεναγμένης, ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα

τιὰν πεπρωμένην διότι καὶ Σεμί-
ραμις ἐστράτευσεν ἐπ' Ἰνδοὺς καὶ
Κύρος, ἀλλ' ἡ μὲν ἀνέστρεψε
φεύγουσα μετ' εἰκοσιν ἀνθρώπων,
ἐκεῖνος δὲ μεθ' ἐπὶ ὡς σεμνὸν
ἐκείνων τσαῦτα παθόντων αὐτὸν
τὸ στρατόπεδον διασώσαι μετὰ
νίκης διὰ τῶν αὐτῶν ἔθνων καὶ
τόπων. Haec eum Nearchus tra-
diderit, negare non potuit, Alexandro
difficultates huius itineris parum
notas fuisse. Nec cum negasse
ipse Arrianus perspicue significat
verbis § 3 τούτων τε οὖν ἕνεκα κ.
τ. λ. Quid multa? Ista verba mar-
gini aliquis ascripsit significans
proxima ὧδε solum Nearchum nar-
rasse. Krüger. — ὅτι μὴ = πλὴν
ἢ. S. z. V 26, 1. — Σεμίραμις,
ὅτε ἐξ Ἰνδῶν ἔφυγε. Vor ἐξ Ἰν-
δῶν ist das durchaus unentbehr-
liche ὅτε eingeschoben, das hinter
dem kurz vorausgehenden ὅτι leicht
ausfallen konnte. — Die Nach-
richten über den indischen Feld-
zug der Semiramis und ihren Rück-
zug lauten höchst verschieden. Vgl.
Diodor II 19, 20. Nach Me-
gasthenes (Arrian. Ind. 5, 7) kam

sie gar nicht nach Indien, sondern
starb während der Vorbereitung zu
dem beabsichtigten Feldzug. „Dass
das assyrische Volk einen solchen
Zug unternommen, hat durchaus
nichts unwahrscheinliches, wie so-
wohl der indische Namen des Kö-
nigs (Stabrobates Diod. II 19) als
auch die Elephanten und andere
indische Thierfiguren auf den Stein-
platten Niniveh's bestätigen“. —
Κῦρον. Weder Herodot noch Kte-
sias wissen von einem indischen
Feldzug des Kyros. Vgl. auch Ar-
rian. Indic. 9, 10.

3. τὴν πολλήν. S. z. IV 16, 3.
— ὡς — ἐκπορίζεσθαι. Ueber ὡς
cum infin. s. z. c. 5, 3.

4. κεκανυμένη percandefacta.
τὰ ὑποζύγια Strab. p. 721 πολλά
δ' ἐταλαιπώρει Ἀλέξανδρος καθ'
ὅλην τὴν ὁδὸν διὰ λυπρὰς λῶν.
πόρρωθεν δ' ὅμως ἐπεχορηγεῖτο
μικρὰ καὶ σπάνια ὥστε λιμῶνται
τὸ στρατεύμα καὶ τὰ ὑποζύγια
ἐπέλιπε καὶ τὰ σκεύη κατελείπετο
ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ τοῖς στρατοπέδοις.
— οἷας Casus? Ueber οἷος mit
Infin. s. z. IV 3, 2.

- 5 ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας. καὶ ἅμα ἐν ταῖς προσβάσεσσι τε καὶ καταβαίνοντας τοὺς τε ἵππους καὶ τοὺς ἡμιόνους ἔτι μᾶλλον κακοπαθεῖν τῷ ἀνωμάλῳ τῆς ὁδοῦ καὶ ἅμα οὐ βεβαίῳ. τῶν δὲ σταθμῶν τὰ μήκη πιεσαι οὐχ ἥμιστα τὴν στρατιάν· ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ ξυμμέτρους μᾶλλον τι ἦγε πρὸς
- 6 ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι. ὁπότε μὲν δὴ τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδὸν ἦντινα ἀνύσαι ἐχρῆν ἔωθεν πρὸς ὕδωρ ἔλθοιεν, οὐ πάντῃ ἐταλαιπωροῦντο· προχωροῦσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ, εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν, ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουν πρὸς τοῦ καύματός τε καὶ ἅμα δίψει ἀπαύστῳ συνεχόμενοι.
- 25 Τῶν δὲ δὴ ὑποζυγίων πολὺς ὁ φθόρος καὶ ἐκούσιος τῇ στρατιᾷ ἐγίνετο· ξυνιόντες γάρ, ὁπότε ἐπιλείποι σφᾶς τὰ σιτία καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες καὶ τῶν ἡμιόνων τὰ κρέα ἐσιτοῦντο, καὶ ἔλεγον δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ καμᾶτου ἐκλιπόντας· καὶ ὁ τὴν ἀτρεκίαν τοῦ ἔργου ἐξελέγξων ὑπὸ τε τοῦ πόνου οὐδεὶς ἦν καὶ ὅτι ξύμ-
- 2 παντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. καὶ Ἀλέξανδρον μὲν οὐκ ἔλε-

5. ἐν ταῖς προσβάσεσσι τε καὶ καταβαίνοντας. Ueber die Verbindung verschiedener Wortarten durch καὶ s. z. c. 21, 4. — τῶν δὲ σταθμῶν τὰ μήκη. Strab. p. 722 ἀνάγκη δ' ἦν καὶ σταθμοὺς ποιεῖσθαι μακροὺς διὰ τὰ ὕδρευτα διακοσίων καὶ τετρακοσίων σταδίων, ἔστι δ' ὅτι καὶ ἐξακοσίων νυκτοποροῦντας τὸ πλεόν. — μᾶλλον τι „mehr als sonst“. — Für ξύμμετρος οὐσα ist mit Krüger ξυμμέτρους geschrieben. — πρὸς ἀνάγκην. Zur Bedeutung von πρὸς vgl. VII 14, 3 πρὸς βίαν mit Gewalt, gezwungen.

6. ὁπότε μὲν δὴ — cum quidem noctu peragrata via quam confici oportebat mane ad aquam venissent. — ὑπὸ μήκους verb. mit ἐγκαταληφθεῖεν „wenn sie wegen der Länge des Weges noch auf dem Marsche (von der Hitze) betroffen wurden“. — ἂν kann in Verbindung mit dem Indicativ der historischen Zeitformen auch zur Bezeichnung einer unter gewissen Umständen in der Vergangenheit sich wiederholenden Handlung gebraucht werden. — συνεχόμενοι.

Thuk. II 49, 3 τῇ δίψει ἀπαύστῳ συνεχόμενοι.

Cap. 25.

1. καὶ ἐκούσιος im Gegensatz zu dem durch die Beschwerden des Wegs herbeigeführten Verlust. — ἐκλιπόντας. III 30, 6 Ἀλέξανδρος ἀνεπλήρωσε τὸ ἱππικὸν ἐν τῶν αὐτόθεν ἵππων, πολλοὶ γὰρ αὐτῷ ἵπποι ἐν τῇ ὑπερβολῇ τοῦ Καννάσων ἐξέλιπον (waren durch Erschöpfung gefallen). — ὁ ἐξελέγξων. Der Artikel mit dem substantivierten Particip einer unbestimmten Person weist derselben eine ihr eigens bestimmte Handlung zu und steht in diesem Falle in qualitativer Bedeutung (= ein solcher, welcher). Vgl. unten 3 καὶ οὕτε οἱ ἄξοντες (= qui ducerent) ἦσαν τοὺς ὑπὸ καμᾶτον ὑπολειφθέντας οὐτε οἱ μένοντες δεραπεύοντες. Vgl. V 27, 1 (τὸν βουλόμενον), ebenso VII 23, 1 (ὁ ἡγησόμενος). — ὑπὸ τε τοῦ πόνου καὶ ὅτι. So werden im Griechischen häufig mit einzelnen Begriffen Sätze verbunden. Vgl. § 2 ἀπορία τε τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι.

λήθει τὰ γιννόμενα, ἴασιν δὲ τῶν παρόντων ἑώρα τὴν τῆς ἀγνοίας προσποίησιν μᾶλλον τι ἢ τὴν ὡς γινωσχομένων ἐπιχώρησιν. οὐκ οὐδὲ τοὺς νόσφ' ἀμύνοντας τῆς στρατιᾶς οὐδὲ τοὺς διὰ κάματον ὑπολειπομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἄγειν ἔτι ἦν εὐμαρῶς ἀπορία τε τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι τὰς ἀμάξας αὐτοὶ κατέκοπτον, ἀπόρους οὕσας αὐτοῖς ὑπὸ βάρους τῆς ψάμμου ἄρεσθαι, καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθμοῖς διὰ ταῦτα ἐξηναγιάζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας ἰέναι τῶν ὁδῶν, ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσι. καὶ οὕτως οἱ μὲν νόσφ' 3 κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμάτου ἢ καύματος ἢ τῷ δίψει οὐκ ἀντέχοντες, καὶ οὔτε οἱ ἄξοντες ἦσαν οὔτε οἱ μένοντες θεραπεύσοντες· σπουδῇ γὰρ πολλῇ ἐρίγνετο ὁ στόλος, καὶ ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῳ τὸ καθ' ἑκάστου ξὺν ἀνάγκῃ ἡμελεῖτο· οἱ δὲ καὶ ὑπὸν κάτοχοι κατὰ τὰς ὁδοὺς γενόμενοι, οἷα δὴ νυκτὸς τὸ πολὺ τὰς πορείας ποιοῦμενοι, ἔπειτα ἐξαναστάντες, οἷς μὲν δύναμις ἔτι ἦν κατὰ τὰ ἴχνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρτήσαντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ ὥσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες ἐν τῇ ψάμμῳ ἀπώλλυντο.

Ξυνηνέχθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ δὴ οὐχ 4 ἡμιστὰ ἐπίσεν αὐτοὺς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. ὕεται γὰρ ἡ Γαδρωσίῳ γῇ ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίῳ, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῇ, οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίῳ, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵνα περ προσφέρονται τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται, οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῶν ὁρῶν τὰς κορυφάς. ὥς δὲ ἠϋλίσθη ἡ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλί- 5

2. ἴασιν erg. οὕσαν. — ἢ τὴν ὡς γιν. ἐπιχώρησιν „als die Gestattung der Vorgänge als ihm bekannter“, d. h. Alexander glaubte dadurch, dass er sich stelle als wisse er um die Sache nicht, die gegenwärtige Lage eher zu verbessern als wenn er das was vorging wesentlich gestatte. — οὐδὲ — οὐδέ entspricht sich ähnlich c. 11, 6. V 10, 2 (s. z. dieser Stelle). — ἦν. ἔστι mit Infin. heisst: es ist möglich (ausführbar) dass. Vgl. lat. *est ut*. — ἀπορία καὶ ὅτι. S. o. z. 1. — ἄρεσθαι verb. mit ἀπόρους.

3. οἱ ἄξοντες. Zur Bedeutung des Artikels s. o. z. 1. — οἱ μένοντες

θεραπεύοντες. Der Artikel gehört zu θεραπεύοντες. — τὸ καθ' ἑκάστου „das jeden Einzelnen Betreffende“. Sinn: das Interesse des Einzelnen kam über dem Eifer für das Ganze nicht zur Geltung. — κατὰ τὰ ἴχνη. Zur Bedeutung von κατὰ vgl. Herod. IX 89 ὁ στρατὸς Περσῶν κατὰ πόδας ἐμεῦ ἐλαύνει. — ἐκπεσόντες. „*ἐκπίπτειν naves dicuntur quae non tenent cursum vel propositum vel felicem sive ob adversos ventos sive ob loci ignorantiam*“.

4. ξυνηνέχθη für συνῆβη herodoteisch. Wie hier c. 26. 4. — ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίῳ. S. z. c. 21, 1.

5. ὀλίγον ὕδατος. Ueber die Be-

γου ὕδατος, αὐτοῦ δὴ ἔνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἐμπλησθεὶς ὑπὸ τῶν ὄμβρων ὁ χειμάρρους ὁ ταύτῃ ῥέων ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γεγενημένων τῶν ὄμβρων, τοσούτῳ ἐπῆλθε τῷ ὕδατι, ὥς γύναια καὶ παιδάρια τὰ πολλὰ τῶν ἐπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ξύμπασαν ἀφανίσαι καὶ τῶν ὑποζυγίων ὅσα ἀπελείπετο, αὐτοὺς δὲ μόλις καὶ χαλεπῶς ξύν

6 τοῖς ὄπλοις οὐδὲ τούτοις πᾶσιν ἀποσωθῆναι. οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες, ὁπότε ἐκ καύματος τε καὶ δίψους ὕδατι ἀθρόω ἐπιτύχοιεν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποιοῦ ἀπώλυντο, καὶ τούτων ἔνεκα Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς τοῖς ὕδασι αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ὥς μὴ ἀθρόους ἐμπίπτοντας τῷ ὕδατι αὐτοὺς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς ἢ τὰ ῥεύματα διαφθείρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

- 26 Ἐνθα δὴ ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξάνδρου οὐκ ἔδοξε μοι ἀφανίσαι, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθὲν ἢ ἐτι ἔμπροσθεν ἐν Παραπαμισάδαις, ὥς μετεξέτεροι ἀνέγραψαν. ἰέναι μὲν τὴν στρατιὰν διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἦδη ἐπιφλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ ἐχρῆν ἔξανύσαι τὸ δὲ

deutung des Genetivs s. z. c. 21, 4. — μόλις καὶ χαλεπῶς auch c. 26, 1 verbunden. Thuk. IV 36, 1 χαλεπῶς τε καὶ μόλις περιελθὼν ἔλαθεν. — οὐδὲ τούτοις. Pflugk vermutet nicht unwahrscheinlich καὶ οὐδὲ τούτοις.

6. τὸ πολὺ meistens auch III 10, 3 οἱ ναῦται ἀπεσκευάνυντο τὸ πολὺ ἀπὸ τῶν νεῶν. — αὐτοὺς τε καὶ κτήνη. In ähnlicher Verbindung mit αὐτός fehlt wie hier bei κτήνη so I 16, 1 (αὐτοὶ τε καὶ ἱπποί) bei ἱπποὶ der Artikel. Vgl. Xen. Cyrop. VIII 8, 12 ὥστε ἀρκεῖν αὐτοῖς τε καὶ ἱπποῖς γυμνάσια τὰς θήρας. — ἀκράτορας σφῶν (ob sitim) impotentes sui.

Cap. 26.

1. εἶπερ τι ἄλλο. S. z. IV 7, 5. — ἐν Παραπαμισάδαις. Dieser auch von andern Historikern erzählte Vorgang wird von jedem in eine

andere Zeit gesetzt. Plut. Alex. 42 erwähnt ihn bei Gelegenheit der Verfolgung des Dareus, Curt. VII 20, 12 setzt ihn in die Zeit der Verfolgung des Bessos, Frontinus Strateg. I 7, 7 verlegt den Schauplatz in die Wüsten Afrika's, Polyæn. IV 3, 25 erzählt denselben Hergang ohne jede Ortsangabe. — μετεξέτεροι (= ἔτεροι τινες) ion. Form, die bei Herodot sehr häufig, bei Arrian nur hier sich findet. — ἰέναι μὲν. Es entspricht § 2 ἐν τούτῳ δέ. — διὰ ψάμμου τε καὶ — ἐπιφλέγοντος. Oblique Casus eines Substantivs (mit und ohne Präposition) werden öfter mit einem Genet. absol. durch καὶ verbunden. — ἦδη. Um Wasser zu erreichen, marschierten sie immer noch weiter, als bereits die Zeit glühender Hitze eingetreten war, mit deren Anfang sie sonst Rast zu machen pflegten. — ἔξανύσαι erg. τὴν ὁδόν. Vgl. Xen. Hellen. V 4, 49 ὁδὸν κατανύσας.

ἦν πρόσω τῆς ὁδοῦ· καὶ αὐτόν τε Ἀλέξανδρον δίψει κατ-
ερχόμενον μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, περὶ δὲ ὅμως ἡγεῖσθαι,
ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, οἵαπερ φιλεῖ ἐν τῷ
τοιῷδε, κουφοτέρως φέρειν τοὺς πόνοους ἐν ἰσότητι τῆς τα-
λαιπωρήσεως. ἐν δὲ τούτῳ τῶν ψιλῶν τινὰς κατὰ ζήτησιν
ὑδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εὑρεῖν ὕδωρ συλ-
λελεγμένον ἐν τινι χαράδρᾳ οὐ βαθεῖα, ὀλίγην καὶ φαύλην
πίδακα· τοῦτο οὖν χαλεπῶς συλλέξαντας σπουδῇ ἰέναι παρ'
Ἀλέξανδρον, ὥς μέγα δὴ τι ἀγαθὸν φέροντας· ὥς δὲ ἐπέ-
λαζον ἤδη, ἐμβαλόντας ἐς κράνος τὸ ὕδωρ προσενεγκεῖν τῷ
βασίλει. τὸν δὲ λαβεῖν μὲν καὶ ἐπαινέσαι τοὺς κομίσαντας· 3
λαβόντα δὲ ἐν ὄψει πάντων ἐκχέαι· καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ
ἐς τοσόνδε ἐπιρρωσθῆναι τὴν στρατιὰν ξύμπασαν ὥστε εἰκά-
σαι ἂν τινὰ πότον γενέσθαι πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς
Ἀλεξάνδρου ἐκχυθῆναι. τοῦτο ἐγὼ, εἶπερ τι ἄλλο, τὸ ἔργον
εἰς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηρίαν ἐπαινώ Ἀλεξάνδρου.

Ξυνηνέχθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῇ 4
ἐκείνῃ. οἱ γὰρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευτῶντες οὐκέτι με-
μῆσθαι, ἐφασκον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα
αὐτῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος· καὶ οὐ γὰρ εἶναι
ἐν τῇ ψάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὁμοίᾳ πάντῃ νευημένη ὅτῳ
τεκμηριώσονται τὴν ὁδόν, οὐτ' οὖν δένδρα ξυνήθη παρ'
αὐτὴν πεφυκότα, οὔτε τινὰ γήλοφον βέβαιον ἀνεστηκότα·

— τοὺς ἄλλους στρατιώτας. So wird öfter im Griechischen ἄλλος mit einem Substantiv attributiv verbunden, wo dies dem Gedanken nach appositiv hinzugefügt sein sollte (τοὺς ἄλλους στρατιώτας = τοὺς ἄλλους, τοὺς στρατιώτας). Vgl. III 26, 4 ἐν τοσάντῃ ἣν ἀξιώσει παρὰ τε αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἐς τὸ ἄλλο στρατεύμα. Vgl. VII 7, 7. — φιλεῖ. φιλεῖν hat wie lat. amare (vgl. unser „lieben“ = etwas gern tun) die Bedeutung pflegen. Bei dem unpersönlichen φιλεῖ (= solet) ist ursprünglich γενέσθαι zu ergänzen, was III 11, 2 hinzugefügt ist.

3. εἶπερ τι ἄλλο. S. z. IV 7, 5. — εἰς στρατηρίαν „in Bezug auf Feldherrnklugheit“. — Ἀλεξάνδρου verb. mit τοῦτο τὸ ἔργον.

4. ξυνηνέχθη, συνέβη wie c. 25, 4. — ἀλλά γὰρ s. z. IV 3, 1. —

τελευτῶντες. Zur Bedeutung des Partic. τελευτῶν vgl. Xen. Anab. VI 3, 8 τελευτῶντες καὶ ἀπὸ τοῦ ὑδατος αὐτοὺς εἶργον οἱ Θοῶνες.

— ὅτω τεκμηριώσονται τὴν ὁδόν. Zur Construction von τεκμηριώσονται (= τεκμαίρεσθαι) vgl. die nach Inhalt wie Ausdruck der unseren sehr ähnliche Stelle III 26, 4 ἀνεμὸς νότος ἐπὶ πνεύσῃ ἐν ἐκείνῳ τῷ χώρῳ, τῆς ψάμμου ἐπιφορεῖ κατὰ τῆς ὁδοῦ ἐπὶ μέγα, καὶ ἀφανίζεται τῆς ὁδοῦ τὰ σημεῖα οὐδὲ ἔστιν εἰδέναι ἵνα χρη πορευέσθαι καθάπερ ἐν πελάγει τῇ ψάμμῳ ὅτι σημεῖα οὐκ ἔστι κατὰ τὴν ὁδόν οὔτε πον ὅρος οὔτε δένδρον οὔτε γήλοφοι βέβαιοι ἀνεστηκότες, οἷς τίσιν οἱ ὁδοῖται τεκμαίρονται ἂν τὴν πορείαν, καθάπερ οἱ ναῦται τοῖς ἀστροῖς. — οὐτ' οὖν steht ebenso I 12, 2. οὖν = sicher-

οὐδὲ πρὸς τὰ ἄστρον ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελετῆσθαι σφισι τὰς πορείας, καθάπερ τοῖς ταύταις πρὸς τῶν ἄρκτων τὴν μὲν Φοίνιξι, τὴν ὀλίγην, τὴν δὲ τοῖς
 5 ἄλλοις ἀνθρώποις, τὴν μέζονα. ἔνθα δὲ Ἀλέξανδρον ξυνέηκεν ὅτι ἐν ἀριστερᾷ δεῖ ἀποκλίναντα ἄγειν, ἀναλαβόντα ὀλίγους ἅμα οἱ ἱππεῖς προκεχωρηκέναι· ὥς δὲ καὶ τούτων οἱ ἱπποὶ ἐξέκαμνον ὑπὸ τοῦ καύματος, ἀπολιπεῖν καὶ τούτων τοὺς πολ-
 λούς, αὐτὸν δὲ ξὺν πέντε τοῖς πᾶσιν ἀφιππάσασθαι, καὶ εὗρεῖν τὴν θάλασσαν· διαμησάμενόν τε αὐτὸν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τὸν κάκλημα ἐπιτυχεῖν ὕδατι γλυκεῖ καὶ καθαροῦ, καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρατιάν πᾶσαν· καὶ ἐς ἑπτὰ ἡμέ-
 ρας ἵεναι παρὰ τὴν θάλασσαν, ὑδρευομένους ἐκ τῆς ἡϊόνοιο. ἔνθεν δέ, ἥδη γὰρ γινώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ τῆς μεσογαίας ποιεῖσθαι τὸν στόλον.

- 27 Ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς τῶν Γαδρωσίων τὰ βασίλεια, ἀνα-
 παύει ἐνταῦθα τὴν στρατιάν. καὶ Ἀπολλοφάνην μὲν παύει τῆς σατραπείας, ὅτι οὐδενὸς ἔγνω ἐπιμεληθέντα τῶν προεπ-
 ηγγελμένων, Θόαντα δὲ σατραπεύειν τῶν ταύτῃ ἔταξε·
 τούτου δὲ νόσῳ τελευτήσαντος Σιβύρτιος τὴν σατραπείαν ἐκδέχεται· ὁ αὐτὸς δὲ καὶ Καρμανίας σατραπῆς ἦν νεωστὶ ἐξ
 Ἀλεξάνδρου ταχθεὶς· τότε δὲ τούτῳ μὲν Ἀραχωτῶν τε καὶ τῶν
 2 Γαδρωσίων ἄρχειν ἐδόθη, Καρμανίαν δὲ ἔσχε Τληπόλεμος ὁ
 Πυθοφάνους. ἥδη τε ἐπὶ Καρμανίας προὔχουσι ὁ βασιλεὺς καὶ
 ἀγγέλλεται αὐτῷ Φίλιππον τὸν σατραπῆν τῆς Ἰνδῶν γῆς
 ἐπιβουλευθέντα πρὸς τῶν μισθοφόρων δόλῳ

lich. — μεμελετῆσθαι. μελετᾷ-
 ται μοι τι heisst: „es wird etwas
 von mir eingeübt“. Demgemäss hat
 das Perfectum μεμελετήται μοι τι
 die Bedeutung „ich verstehe mich
 auf etwas“. — τῶν ἄρκτων hängt von
 τὴν μὲν und τὴν δὲ ab. Die Phoe-
 niker sind darauf eingeübt, sich bei
 ihren Seefahrten nach dem kleinen
 Bären (τὴν ὀλίγην) zu richten, alle
 übrigen Völker richten sich nach
 dem grossen. Nach Φοίνιξι erg.
 μεμελετήται.

5. ἔνθα Ἀλέξανδρον — προκε-
 χωρηκέναι abhängig von dem aus
 § 1 noch vorschwebenden ἀνέγρα-
 ψαν. — ἐν ἀριστερᾷ gehört zu ἄγειν.
 — διαμησάμενον, das Verbum auch
 c. 23, 3.

Cap. 27.

1. ἐς τῶν Γαδρ. τὰ βασίλεια. S.
 c. 24, 1. — παύει. Dafür steht c. 22,
 4 in gleicher Bedeutung παραλύει.
 — Ἀπολλοφάνην. S. c. 22, 2.

2. ἥδη τε — καί. Parataxis
 (vgl. c. 9, 4) zur Bezeichnung der
 Gleichzeitigkeit. — ἀγγέλλεται ἀπο-
 θανεῖν — ὅτι ἀπέκτειναν. Wechsel
 der Structur. Der Uebergang vom
 Infinitiv zur Construction mit ὅτι
 (oder umgekehrt) ist nach ἀγγέ-
 λειν, λέγειν und ähnlichen Verben,
 die beide Constructionen zulassen,
 sehr häufig. Vgl. VII 19, 4 und
 unten c. 28, 3 nach ἐγγράφω.

ἀποθανεῖν, τοὺς δὲ ἀποκτείναντας ὅτι οἱ σωματοφύλακες τοῦ Φιλίππου οἱ Μακεδόνες τοὺς μὲν ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, τοὺς δὲ καὶ ὕστερον λαβόντες ἀπέκτειναν. ταῦτα δὲ ὥς ἔγνω, τοὺς δὲ καὶ ὕστερον λαβόντες ἀπέκτειναν. ταῦτα δὲ ὥς ἔγνω, ἐκπέμπει γράμματα ἐς Ἰνδοὺς παρὰ Εὐδημόν τε καὶ Ταξιλήν ἐπιμελεῖσθαι τῆς χώρας τῆς πρόσθεν ὑπὸ Φιλίππου τεταγμένης ἔστ' ἂν αὐτὸς σατράπην ἐκπέμψῃ ἐπ' αὐτῆς.

Ἦδη δ' ἐς Καρμανίαν ἦκοντος Ἀλεξάνδρου Κράτερος³ ἀφικνεῖται, τὴν τε ἄλλην στρατιὰν ἅμα οἱ ἄγων καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ Ὀρδάνην τὸν ἀποστάντα καὶ νεωτερίσαντα συνειληφώς. ἐνταῦθα δὲ Στασάνωρ τε ὁ Ἀρεῖων καὶ ὁ Ζαράγγων σατράπης ἦκε καὶ ξὺν αὐτοῖς Φαρισμάνης ὁ Φραταφέρων τοῦ Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίων σατράπου παῖς. ἦκον δὲ καὶ οἱ στρατηγοὶ οἱ ὑπολειφθέντες ἅμα Παρμενίωνι ἐπὶ τῆς στρατιᾶς τῆς ἐν Μηδίᾳ, Κλέανδρός τε καὶ Σιτάλκης καὶ Ἡράκων, τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς καὶ οὗτοι ἄγοντες. τοὺς μὲν δὴ ἅμφ' Κλέανδρον τε καὶ Σιτάλκην πολλὰ ἐπι-⁴καλοῦντων αὐτοῖς τῶν τε ἐγχωρίων καὶ τῆς στρατιᾶς αὐτῆς, ὥς ἰερά τε πρὸς αὐτῶν σεσυλημένα καὶ θήκας παλαιὰς κεινημένας καὶ ἄλλα ἄδικα ἔργα ἐς τοὺς ὑπηκόους τετολημένα καὶ ἀτάσθαλα, ταῦτα ὥς ἐξηλέγχθη, τοὺς μὲν ἀπέκτεινεν, ὥς καὶ τοῖς ἄλλοις δέος εἶναι ὅσοι σατράπαι ἢ ὑπαρχοὶ ἢ νομοῖχοι ἀπολείποντο, τὰ ἴσα ἐκείνοις πλημμελοῦντας πείσεσθαι (καὶ τοῦτο, εἶπερ τι ἄλλο, κατέσχευ ἐν κόσμῳ τὰ ἔθνη τὰ⁵ ἐξ Ἀλεξάνδρου δοριάλωτα ἢ ἐκόντα προσχωρήσαντα, τοσαῦτα μὲν πλήθει ὄντα, τόσον δὲ ἀλλήλων ἀφεςθηκότα, ὅτι οὐκ ἐξῆν ὑπὸ τῇ Ἀλεξάνδρου βασιλείᾳ ἀδικεῖσθαι τοὺς ἀρχομένους ὑπὸ τῶν ἀρχόντων.) Ἡράκων δὲ τότε μὲν ἀφείθη τῆς αἰτίας· ὀλίγον δὲ ὕστερον ἐξελεγχθεὶς πρὸς ἀνδρῶν Σουσίων σεσυλημέναι τὸ ἐν Σούσοις ἱερὸν καὶ οὗτος ἔδωκε δίκην. οἱ δὲ ξὺν Στασάνωρι καὶ Φραταφέρῃ πλήθος τε⁶ ὑποζυγίων παρ' Ἀλέξανδρον ἄγοντες ἦλθον καὶ καμήλους πολλὰς, ὥς ἔμαθον ὅτι τὴν ἐπὶ Γαδρωσίων ἄρει, εἰκάσαντες ὅτι τὰ αὐτὰ ἐκεῖνα πείσεται αὐτῷ ἢ στρατιᾷ ἢ δὴ ἑπαθε,

3. Ὀρδάνην. Bei Curtius IX 41, 19 heissen die beiden meuterischen Perser Ozines und Zariaspes. — τὴν πολλὴν τῆς. S. z. IV 16, 3.

4. ὥς „wie zum Beispiel“. — ἐξηλέγχθη ist mit Sintenis statt des

handschriftl. ἐξηγγέλθη geschrieben. — πείσεσθαι hängt von δέος εἶναι. S. z. V 13, 3.

5. εἶπερ τι ἄλλο. S. z. IV 7, 5.

6. Φραταφέρην. Φαρισμάνην? Vgl. § 3. — κατ' ἀνδρα viritum, κατ'

καὶ οὖν καὶ ἐν καιρῷ μὲν οὗτοι ἀφίκοντο, ἐν καιρῷ δὲ οἱ κάμηλοι τε καὶ τὰ ὑποζύγια· διένειμε γὰρ ξύμπαντα Ἀλέξανδρος τοῖς μὲν ἡγεμόσι κατ' ἄνδρα, τοῖς δὲ κατ' ἴλας τε καὶ ἑκατοστύας, τοῖς δὲ κατὰ λόχους, ὅπως τὸ πλῆθος τῶν ὑποζυγίων τε καὶ καμήλων αὐτῷ ξυνέβαινεν.

- 28 Ἦδη δὲ τινες καὶ τοιάδε ἀνέγραψαν, οὐ πιστὰ ἐμοὶ λέγοντες, ὥς συζεύξας δύο ἄρμαμάξας κατακείμενος ξὺν τοῖς ἐταίροις καταυλούμενος τὴν διὰ Καρμανίας ἦγεν, ἡ στρατιὰ δὲ αὐτῷ ἐστεφανωμένη τε καὶ παίζουσα εἶπετο, προῦκειτο δὲ αὐτῇ σῖτά τε καὶ ὅσα ἄλλα ἐς τρυφήν παρὰ τὰς ὁδοὺς συγκεκομισμένα πρὸς τῶν Καρμανίων, καὶ ταῦτα μὲν πρὸς
- 2 μίμησιν τῆς Διόνυσου Βακχείας ἀπεικάσθη Ἀλέξανδρον, ὅτι καὶ ὑπὲρ ἐκείνου λόγος ἐλέγετο καταστρεψάμενον Ἰνδοὺς Διόνυσον οὕτω τὴν πολλὴν τῆς Ἀσίας ἐπελθεῖν, καὶ Θριάμβον τε αὐτὸν ἐπικληθῆναι τὸν Διόνυσον καὶ τὰς ἐπὶ ταῖς νίκαις ταῖς ἐκ πολέμου πομπὰς ἐπὶ τῷ αὐτῷ τούτῳ θριάμβους. ταῦτα δὲ οὕτε Πτολεμαῖος ὁ Λάγον οὕτε Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου ἀνέγραψαν οὐδέ τις ἄλλος ὄντινα ἱκανὸν ἂν τις ποιῆσαιτο τεκμηριῶσαι ὑπὲρ τῶν τοιῶνδε. καὶ μοι ὥς οὐ πιστὰ ἀναγεγράφθαι
- 3 ἐξήρκεσεν. ἀλλ' ἐκεῖνα ἤδη Ἀριστοβούλῳ ἐπόμενος ξυγγράφω, θῦσαι ἐν Καρμανίᾳ Ἀλέξανδρον χαριστήρια τῆς κατ' Ἰνδῶν νίκης καὶ ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς, ὅτι ἀπεσώθη ἐκ Γαδρωσίων, καὶ ἀργῶνα διαθεῖναι μουσικόν τε καὶ γυμνικόν· κατατάξαι δὲ καὶ Πευκέσταν ἐς τοὺς σωματοφύλακας, ἥδη μὲν ἐγνωκότα σατραπὴν καταστήσαι τῆς Περσίδος, ἐθέλοντα δὲ πρὸ τῆς σατραπείας μὴδὲ ταύτης τῆς τιμῆς καὶ πίστεως ἀπείρατον

ἴλας *turmatim*, κ. ἑκατοστύας *centuriatim*. Ebenso steht auch in κατὰ λόχους κατὰ in distributiver Bedeutung. — Das erste τοῖσδε geht, wie aus κατ' ἴλας ersichtlich, auf die Reiter, das zweite (wegen κατὰ λόχους) auf das Fussvolk. — ξυνέβαινεν. S. z. V 19, 1.

Cap. 28.

1. καταυλούμενος „indem ihm auf der Flöte vorgespielt wurde“. — καὶ ταῦτα hängt ebenfalls noch von ὧς ab.

2. Θριάμβος. Θριάμβος, ursprünglich Name des bei bacchischen Umzügen gesungenen Hymnus, be-

zeichnet dann auch, lautlich wie sachlich dem lat. *triumphus* entsprechend, den Aufzug des siegreichen Feldherrn und ist endlich auch Beiname des Gottes selbst (Diod. IV 5). — Allem Anschein nach mit Recht bezweifelt Arrian die Uebertreibungen dieses Feldzuges durch Karmanien, welche andere Historiker wie Plut. Alex. 67, Diod. 17, 106. Curt. IX 42, 24 ohne irgend welche kritische Bedenken aufgenommen haben.

3. θῦσαι καὶ ὅτι ἀπεσώθη. Zum Wechsel der Structur nach ξυγγράφω s. z. c. 27, 2. — ἥδη schon damals.

εἶναι, ἐπὶ τῷ ἐν Μαλλοῖς ἔργῳ· εἶναι δὲ αὐτῷ ἑπτὰ εἰς 4
τότε σωματοφύλακας, Λεοννάτον Ἀντίου, Ἡφαιστίωνα τὸν
Ἀμύντορος, Ἀνσίμαχον Ἀγαθοκλέους, Ἀριστόνουν Παισαίου,
τούτους μὲν Πελλαίους, Περδίκκην δὲ Ὀρόντου ἐκ τῆς
Ὁρεστίδος, Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγρου καὶ Πείθωνα Κρα-
τεῦα Ἑορδαίους· ὄρδοον δὲ προσγενέσθαι αὐτοῖς Πευκέσταν
τὸν Ἀλεξάνδρου ὑπερασπίσαντα.

Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Νεάρχος περιπλεύσας τὴν Ὠρεων τε 5
καὶ Γαδρωσίῳ γῆν καὶ τὴν Ἰχθυοφάγων κατήρην εἰς τῆς
Καρμανίας τὰ πρὸς θάλασσαν ὠκισμένα· ἔνθεν δὲ ἀνελθὼν
σὺν ὀλίγοις Ἀλεξάνδρῳ ἀπήγγειλε τὰ ἀμφὶ τὸν περίπλου
τὸν γενόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν ἔξω θάλασσαν. τοῦτον μὲν 6
δὴ καταπέμπει αὐτῷ ἐκπεριπλεύσοντα ἔστε ἐπὶ τὴν Σου-
σιανῶν τε γῆν καὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ τὰς ἐκβολάς·
ὅπως δὲ ἐπλεύσθη αὐτῷ τὰ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἐπὶ
τὴν θάλασσαν τὴν Περσικὴν καὶ τὸ στόμα τοῦ Τίγρητος,
ταῦτα ἰδίᾳ ἀναγράφω αὐτῷ Νεάρχῳ ἐπόμενος, ὥς καὶ
τῇδε εἶναι ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου Ἑλληνικὴν ξυγγραφὴν. ταῦτα
μὲν δὴ ἐν ὑστέρῳ ἔσται τυχόν, εἰ ὁ τε θυμὸς με καὶ ὁ
δαίμων ταύτῃ ἄγει.

Ἀλεξάνδρος δὲ Ἡφαιστίωνα μὲν σὺν τε τῇ πλείστῃ 7
μοίρᾳ τῆς στρατιᾶς καὶ τοῖς ὑπόζυγιοις, καὶ τοὺς ἐλέφαν-
τας ἅμα οἱ ἔχοντα τὴν παρὰ θάλασσαν ἀπὸ Καρμανίας ὥς
ἐπὶ τὴν Περσίδα ἄγειν ἐκέλευσεν, ὅτι χειμῶνος ὥρα γυγνο-
μένου αὐτῷ τοῦ στόλου τὰ πρὸς τῇ θαλάσῃ τῆς Περσίδος
ἀλεινὰ τε ἦν, καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀφθόνως ἔχοντα.

Αὐτὸς δὲ ξὺν τοῖς κουφοτάτοις τῶν πεζῶν καὶ ξὺν 29
τῶν ἱππέων τοῖς ἐταίροις καὶ μέρει τινὶ τῶν τοξοτῶν ἦει
τὴν ἐπὶ Πασαργάδας τῆς Περσίδος. Στασάνορα δὲ κατα-

4. εἰς τότε findet sich nur ver-
einzelt bei Attikern. Arrian ver-
bindet noch ἐκ τότε (I 26, 4). —
ὑπερασπίσαντα. S. c. 10, 2.

5. Νεάρχος. Nach Diod. 17, 106
fand die Zusammenkunft mit Alex-
ander in einer Seestadt Namens
Salmus statt.

6. ἰδίᾳ — Νεάρχῳ ἐπόμενος.
Den für Alexander abgefassten Be-
richt des Nearch über seine Küsten-
fahrt (παράπλους) hat Arrian in
seine Indica (von c. 18 an) aufge-

nommen. — ὁ δαίμων. S. VII
30, 3.

7. χειμῶνος des Jahres 325 v.
Chr. ἀφθόνως ἔχειν τινός. ἀφθό-
νος gehört zu den Adverbien, die
wie ἐνδεῶς (s. VII 7, 5) und εὖ,
καλῶς, μετρίως, ἱκανῶς, ὁμοίως,
συμμετρῶς in Verbindung mit ἔχειν
den Genetiv bei sich haben.

Cap. 29.

1. ἐπὶ τὴν χώραν τὴν ἐαυτοῦ.
S. c. 27, 3.

2 πέμπει ἐπὶ τὴν χώραν τὴν ἑαυτοῦ. ὥς δὲ ἐπὶ τοῖς ὄροις ἦν τῆς Περσίδος, Φρασαόρτην μὲν οὐ κατέλαβε σατραπεύοντα ἔτι, (νόσω γὰρ τετελευτηκῶς ἐτύγχανεν ἐν Ἰνδοῖς ἔτι Ἀλεξάνδρου ὄντος) Ὁρξίνης δὲ ἐπεμέλετο τῆς Περσίδος, οὐ πρὸς Ἀλεξάνδρου κατασταθεῖς, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἀπηξίωσεν αὐτὸν ἐν κόσμῳ Πέρσας διαφυλάξαι Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ὄντος
3 ἄλλου ἄρχοντος. ἦλθε δὲ ἐς Πασαργάδας καὶ Ἀτροπάτης ὁ Μηδίας σατράπης, ἄγων Βαρυάξην ἄνδρα Μηδον συνειλημμένον, ὅτι ὀρθὴν τὴν κίταριν περιθήμενος βασιλέα προσεῖπεν αὐτὸν Περσῶν τε καὶ Μηδῶν, καὶ ξὺν τούτῳ τοὺς μετασχόντας αὐτῷ τοῦ νεωτερισμοῦ τε καὶ τῆς ἀποστάσεως. τού-
4 τους μὲν δὴ ἀπέκτεινεν Ἀλέξανδρος.

Ἐλύνθη δὲ αὐτὸν ἡ παρανομία ἣ ἐς τὸν Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὥς λέγει Ἀριστοβούλος. εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἐκείνου τάφον, καὶ περὶ αὐτὸν ἄλλος πεφυτευθῆναι δένδρων παν-
5 τοίων, καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον καὶ πόαν βαθεῖαν πεφυκέναι ἐν τῷ λειμῶνι. αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ μὲν κάτω λίθου τετραπέδου ἐς τετράγωνον σχῆμα πεποιθῆναι ἄνωθεν δὲ οἰκῆμα

2. Ὁρξίνης. Curtius X 1, 22 *satrapes Orsines erat, nobilitate ac divitiis inter omnes barbaros eminens, genus ducebat a Cyro, quondam rege Persarum: opes et a majoribus traditas habebat et ipse longa imperii possessione cumula- verat.*

3. ὀρθὴν τὴν κίταριν περιθ. Nur die Könige durften die landesübliche cylinderförmige Kitaris (auch *τιάρα* genannt) mit aufrecht stehender Spitze tragen (Xen. Anab. II 5, 23 *τὴν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τιάραν βασιλεῖ μόνῳ ἔξεστιν ὀρθὴν ἔχειν*), bei den übrigen Persern hieng die Spitze derselben vorn über (*φορέουσι τὴν τιάραν ὑποκεκλιμένην*). Vgl. III, 25, 3.

4. ἐν τῷ λειμῶνι. Beachte die Bedeutung des Artikels.

5. τὰ μὲν κάτω beschränkt αὐτὸν τὸν τάφον, wovon λίθου τετραπ. als Genit. materiae abhängt. „Das Grabmal selbst sei in seinen unteren Theilen aus Quadersteinen in Form eines Vierecks aufgeführt.“

Auf der trümmerreichen Ebene bei der heutigen Stadt Murgahab nord-östlich von Persepolis hat ein Quadersteingrab auf sieben Treppentufen, das eine überraschende Uebereinstimmung mit der von Arrian gegebenen Beschreibung des Kyrosgrabes aufweist, allen Stürmen der Jahrtausende Trotz geboten (Duncker Gesch. des Altertums II 582). „In der Nähe dieses Baus findet sich neben Trümmern, die einem grösseren Bauwerk angehört zu haben scheinen, auf einem 15 Fuss hohen Marmorblock eine schlanke Figur mit vier Flügeln, über welcher die Worte gelesen werden: „Ich bin Khurush der König, Achämenide“. — Dagegen glauben andere das Kyrosgrab in einem von dort nicht weit entfernten Trümmerhaufen, der Teufelshof genannt, wieder zu finden (Grotfend zu Heeren's Ideen I 1, 642). Noch andere (wie v. Hammer, Lassen und Forbiger) suchen dasselbe in den Mauerresten

ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσιν εἴσω στενὴν, ὥς μόλις ἂν εἶναι ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν. ἐν δὲ τῷ οἰκήματι πύελον χρυσὴν κεῖσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθαιτο, καὶ κλίνην παρὰ τῇ πνέλῳ· πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους, καὶ τάπητα ἐπιβλημάτων Βαβυλωνίων, καὶ καννάκας πορφυροῦς ὑποστρώματα. ἐπεῖναι δὲ καὶ κἀνδύς καὶ ἄλλους 6 χιτῶνας τῆς Βαβυλωνίου ἐργασίας. καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ ὑακινθινοβαφεῖς λέγει ὅτι ἔκειντο, αἱ δὲ πορφύρας, αἱ δὲ ἄλλης καὶ ἄλλης χροῆας, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητά, καὶ τράπεζα ἔκειτο. ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἡ πύελος ἔκειτο ἡ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα. 7 εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ τὸν τάφον φερούσῃ οἰκήμα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημένον, οἱ δὲ ἐφύλασσον τὸν Κύρου τάφον, ἔτι ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρός ἐκδεχόμενος τὴν φυλακὴν. καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδото ἐκ βασιλέως καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος κατὰ μῆνα ἐς θυσίαν τῷ Κύρῳ. ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμμασι· καὶ ἐδήλου Περσιστὶ τάδε· ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κύρός εἰμι 8 ὁ Καμβύσου ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσας καταστησάμενος καὶ τῆς Ἀσίας βασιλεύσας. Μὴ οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνήματος.

Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὅποτε ἔλοι Πέρ- 9 σας, παρίεναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφορημένα πλὴν τῆς πνέλου καὶ τῆς κλίνης· οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλάβθησαντο, ἀφελόντες τὸ

bei dem heutigen Darabgherd (südöstlich von Schiraz). Vgl. Ritter Erdk. VIII 763. — εἶναι = ἐξεῖναι. — παρὰ τῇ πνέλῳ. Nach § 6 stand der Sarg auf der Bahre. — ἐπιβλήματα Βαβ. „peristromata Babylonica“ kunstvoll gewebte und mit Figuren durchwirkte Decken. Die Babylonier waren in dieser Art Kunstfertigkeit vor anderen berühmt.

6. αἱ δὲ, noch andere s. z. V 2, 7.

7. παῖς — ἐκδεχόμενος. Das Participium ἐκδεχ. konnte dem Verbum ἐφύλασσον mit eigenem Subject angefügt werden, weil παῖς in collectiver Bedeutung ganz mit dem

Hauptsbjeet zusammenfüllt. Ganz wie hier Herod. I 7 παρὰ τούτων Ἡρακλεῖδαι ἐπιτραφέντες ἔσχον τὴν ἀρχὴν. παῖς παρὰ πατρός ἐκδεχόμενος. Ebenso II 166. — ἐς θυσίαν τῷ Κύρῳ. Sonst war es nicht persischer Brauch, einem Verstorbenen zu opfern. Dass am Grabe eines Verstorbenen von den Persern Pferdeopfer, aber dem Sonnengott Mithras, dargebracht wurden, bezeugt Xen. Cyrop. VIII 3, 12: μετὰ δὲ τοῦς βοῦς ἵπποι ἤγοντο θῆμα τῷ Ἡλίῳ.

9. ὅποτε ἔλοι. Der Optativ, weil der Gedanke als Alexanders Absicht aus seiner Seele gesagt ist.

- πῶμα τῆς πυέλου, καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πυέλον ἐπειρῶντο εὐογκόν σφισι ποιήσασθαι καὶ ταύτῃ εὐφορον τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυνθλῶντες αὐτῆς. ὥς δὲ οὐ προὔχῳρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν
- 10 πυέλον ἀπῆλθον. καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλεξάνδρου κοσμηῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον· καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσαπερ ἔτι σῶα ἦν καταθεῖναι ἐς τὴν πυέλον καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι· ὅσα δὲ λελώβητο αὐτῆς κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντεῖναι ταινίαις καὶ τὰλλα ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο κατ' ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πά-
λαι ὅμοια ἀποθεῖναι καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσει τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα· καὶ
- 11 ἐπιβαλεῖν τῷ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν. Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβὼν τοὺς Μάγους τοὺς φύλακας τοῦ τάφου ἐστρέβλωσεν, ὥς κατεῖπεν τοὺς δράσαντας· οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον στρεβλούμενοι, οὐδὲ ἄλλη πῇ ἐξηλέγχοντο ξυνειδότες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.
- 30 Ἐνθεν δὲ ἐς τὰ βασίλεια ἦεν τὰ Περσῶν, ἃ δὴ πρό-
σθεν κατέφλεξεν αὐτὸς, ὥς μοι λέλεκται, ὅτε οὐκ ἐπήρουν τὸ ἔργον· ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπανελθὼν ἐπήνει. καὶ μὲν δὴ καὶ κατὰ Ὁρξίνου πολλοὶ λόγοι ἐλέχθησαν πρὸς Περσῶν, ὃς ἤρξε Περσῶν ἐπειδὴ Φρασαόρτης ἐτελεύτησε.
- 2 καὶ ἐξηλέγχθη Ὁρξίνης ἱερά τε ὅτι σεσυλήκει καὶ τάφους βασιλικούς, καὶ Περσῶν πολλοὺς ὅτι οὐ ξὺν δίκῃ ἀπέκτεινε. τοῦτον μὲν δὴ οἷς ἐτάχθη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐκρέμασαν. σατράπην δὲ Πέρσαις ἔταξε Πενκέσταν τὸν σωματοφύλακα, πιστόν τε οἱ ἐς τὰ μάλιστα τιθέμενος, τὰ τε ἄλλα καὶ ἐπὶ τῷ ἐν Μαλλοῖς ἔργῳ, ἵνα προεκινδύνευσέ τε καὶ συνεξέσωσεν Ἀλέξανδρον, καὶ ἄλλως τῷ βαρβαρικῷ τρόπῳ τῆς

10. καταθεῖναι wie die folgenden Infinitive von λέγει abhängig. — ἔκειτο „dagelegen hatte“. — κατ' ἀριθμὸν heisst: der (vorigen) Zahl entsprechend, während mit τοῖς πάλαι ὅμοια die Gleichheit der Beschaffenheit bezeichnet wird. Beide Begriffe, welche durch verschiedene Wortarten ausgedrückt sind, hat Arrian durch καὶ verbunden. Aehnlich s. z. c. 21, 4. — καὶ — δέ. S. z. IV 3, 6.

Cap. 30.

1. λέλεκται. S. III, 18, 12. — Φρασαόρτης. S. c. 29, 2.

2. Ὁρξίνης. Nach Curtius X 5, 38 starb er unschuldig als ein Opfer der Feindschaft des Bagoas, der Ankläger zu falschen Aussagen angestiftet hatte (*hic fuit exitus nobilissimi Persarum nec insontis modo, sed eximiae quoque benignitatis in regem*). — τὰ τε ἄλλα ad-

διαίτης οὐκ ἀξύμφορον· ἐδήλωσε δὲ ἐσθῆτά τε εὐθύς ὥς 3
κατεστάθη σατραπεύειν Περσῶν μόνος τῶν ἄλλων Μακε-
δόνων μεταβαλὼν τὴν Μηδικὴν καὶ φωνὴν τὴν Περσικὴν
ἐκμαθὼν καὶ τᾶλλα ξύμπαντα ἐς τρόπον τὸν Περσικὸν κατα-
σκευασάμενος. ἐφ' οἷς Ἀλέξανδρός τε ἐπῆναι αὐτὸν καὶ
οἱ Πέρσαι ὥς τὰ παρὰ σφίσι πρὸ τῶν πατρίων πρεσβεύοντι
ἔχαιρον.

ARRIANOY

ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

BIBAION EBΔOMON.

Ὡς δὲ ἐς Πασαργάδας τε καὶ ἐς Περσέπολιν ἀφίκετο 1
Ἀλέξανδρος, πόθος λαμβάνει αὐτὸν καταπλεῦσαι κατὰ τὸν
Εὐφράτην τε καὶ κατὰ τὸν Τίγρητα ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν
Περσικὴν καὶ τῶν τε ποταμῶν ἰδεῖν τὰς ἐκβολὰς τὰς ἐς
τὸν πόντον, καθάπερ τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ τὴν ταύτη θάλασσαν. 2
οἱ δὲ καὶ τάδε ἀνέγραψαν, ὅτι ἐπενόει Ἀλέξανδρος περι-
πλεῦσαι τὴν τε Ἀραβίαν τὴν πολλὴν καὶ τὴν Αἰθιοπίαν
γῆν καὶ τὴν Λιβύην τε καὶ τοὺς Νομάδας ὑπὲρ τὸν
Ἀτλαντα τὸ ὄρος ὥς ἐπὶ Γάδειρα εἶσω ἐς τὴν ἡμετέραν
θάλασσαν· καὶ τὴν Λιβύην τε καταστρεψάμενος καὶ Καρχη-

verbartig „sowohl aus anderen
Gründen“. S. z. VII 14, 4. —
πιστὸν ἐς τὰ μάλιστα. Vgl. II 15,
4 ἐς τὰ μάλιστα ἐτίμησε αὐτόν und
II 4, 8. Φίλιππον τὰ ἀμφὶ ἱατρι-
κὴν ἐς τὰ μάλιστα πιστενόμενον.
— τῷ ἐν Μαλλοῖς ἔργῳ S. c. 10.
καὶ ἄλλως „qui praeterea etiam bar-
baricae rationi vitae non erat male
accommodatus“.

Buch VII.

Alexander's Rückkehr nach
Persepolis und Susa (Febr. 424
v. Chr.).

Cap. 1.

1. Πασαργάδαι „Perserlager“
war die ältere von Kyros gegrün-
dete Perserhauptstadt, im Nordosten

von Persepolis gelegen. Hier be-
fand sich das c. VI 29, 5 beschrie-
bene Grabmal des älteren Kyros. —
πόθος λαμβάνει αὐτόν. Diese He-
rodotische Wendung (vgl. I 165)
gebraucht Arrian noch I 3, 5. III
1, 5. IV 28, 5. V 2, 5.

2. οἱ δὲ καί. S. z. V 2, 7. Unter
diesen auch Curt. X 1, 17. Plat. Alex.
68. Diod. 18, 4. — τὴν τε Ἀραβίαν
τὴν πολλήν d. h. die grössere, östliche
Halbinsel (= Ἀραβας τοὺς πολ-
λοὺς VII 19, 6). Vgl. c. 20, 8.
Aehnlich unterscheidet Arrian I
3, 2 das Hauptvolk der Sauromaten
mit Σαυροματῶν τοὺς πολλοὺς
von Σαυροματῶν μοῖραν. — Ueber
die früheren Eroberungen Alexan-
ders in Arabien vgl. III 1, 2. V
25, 4. — Νομάδες Numidae. —